

PROGRAM
OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA
POWIATU
EŁCKIEGO
NA LATA
2026-2030

Wykonawca:

Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10

tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98

biuro@eko-precyzja.eu

Spis treści

Spis treści	3
1. Wykaz skrótów	5
2. Wstęp.....	6
2.1. Cel i zakres opracowania	6
2.2. Podstawy prawne.....	7
2.3. Charakterystyka powiatu elckiego	7
2.3.1. Położenie	7
2.3.2. Budowa geologiczna	9
2.3.3. Warunki klimatyczne.....	11
2.3.4. Demografia	15
3. Założenia Programu ochrony środowiska	17
3.1. Dokumenty międzynarodowe	17
3.2. Dokumenty krajowe	19
3.3. Dokumenty wojewódzkie	25
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	30
5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu elckiego	32
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	32
5.1.1. Źródła zanieczyszczeń powietrza.....	32
5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu elckiego	35
5.1.3. Jakość powietrza	47
5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)	55
5.1.5. Zagadnienia horyzontalne	61
5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska	62
5.1.7. Analiza SWOT	63
5.2. Zagrożenia hałasem	64
5.2.1. Stan wyjściowy	64
5.2.2. Źródła hałasu.....	64
5.2.3. Monitoring poziomu hałasu	69
5.2.4. Zagadnienia horyzontalne	73
5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska	73
5.2.6. Analiza SWOT	74
5.3. Pola elektromagnetyczne.....	75
5.3.1. Stan wyjściowy	75
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.....	77
5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego	80
5.3.4. Zagadnienia horyzontalne	82
5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska	83
5.3.6. Analiza SWOT	83
5.4. Gospodarowanie wodami	84
5.4.1. Wody powierzchniowe.....	84
5.4.2. Obszary zagrożone powodzią	91
5.4.3. Obszary zagrożone suszą	94
5.4.4. Jakość wód powierzchniowych	98
5.4.5. Wody podziemne	112
5.4.6. Jakość wód podziemnych.....	116
5.4.7. Zagadnienia horyzontalne	117
5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska	118
5.4.9. Analiza SWOT	118
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	119
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę	119
5.5.2. Odprowadzanie ścieków.....	121
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne	126
5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska	127

5.5.5. Analiza SWOT	127
5.6. Zasoby geologiczne	128
5.6.1. Przepisy prawne	128
5.6.2. Stan aktualny	129
5.6.3. Zagadnienia horyzontalne	135
5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska	136
5.6.5. Analiza SWOT	136
5.7. Gleby	137
5.7.1. Stan aktualny	137
5.7.2. Zagadnienia horyzontalne	141
5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska	142
5.7.4. Analiza SWOT	142
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	143
5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi	143
5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu elckiego	145
5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	156
5.7.4. Zagadnienia horyzontalne	158
5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska	159
5.8.6. Analiza SWOT	159
5.9. Zasoby przyrodnicze	160
5.9.1. Formy ochrony przyrody	160
5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni	174
5.9.3. Korytarze ekologiczne	175
5.9.4. Zagadnienia horyzontalne	176
5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska	177
5.9.6. Analiza SWOT	178
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	179
5.10.1. Stan aktualny	179
5.10.2. Działania kontrolne	179
5.10.3. Zagadnienia horyzontalne	180
5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska	181
5.10.5. Analiza SWOT	181
6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska	182
7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu elckiego	185
8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu elckiego	188
9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie	191
9.1. Wyznaczone cele i zadania	191
9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu elckiego	192
9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Elckiego wraz z ich finansowaniem	210
9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	216
10. System realizacji Programu Ochrony Środowiska	235
10.1. Współpraca z interesariuszami	236
10.2. Edukacja ekologiczna	237
10.3. Sprawozdawczość	241
10.4. Monitoring realizacji Programu	242
10.5. Źródła finansowania	246
Spis tabel	251
Spis rysunków	252

1. Wykaz skrótów

Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG PIG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPZPO	Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
MRP	Mapy Ryzyka Powodziowego
MZP	Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PoliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
ppk	punkt pomiarowo-kontrolny
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PWP	Pozwolenie Wodno-Prawne
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg w Elku
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Marszałkowski Województwa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
wod-kan	Wodno-kanalizacyjne
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu elckiego. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska na terenie powiatu elckiego w odniesieniu m.in. do ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę działań/przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu elckiego.

Poprzedni POŚ pn. „Program Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego na lata 2021–2025 z perspektywą do 2029 r.” został przyjęty Uchwałą nr XXX.238.2021 Rady Powiatu Elckiego z dnia 30 września 2021 r.

2.2. Podstawy prawne

Obowiązek wykonania Programu ochrony środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.)¹, a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Art. 18. 2. Z wykonania Programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego tworzony jest w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu powiatowym.

Dokument został opracowany w oparciu o *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych Programów Ochrony Środowiska* [Ministerstwo Środowiska, 2015 r.] wraz z zaktualizowanymi załącznikami z 2020 r.

2.3. Charakterystyka powiatu elckiego

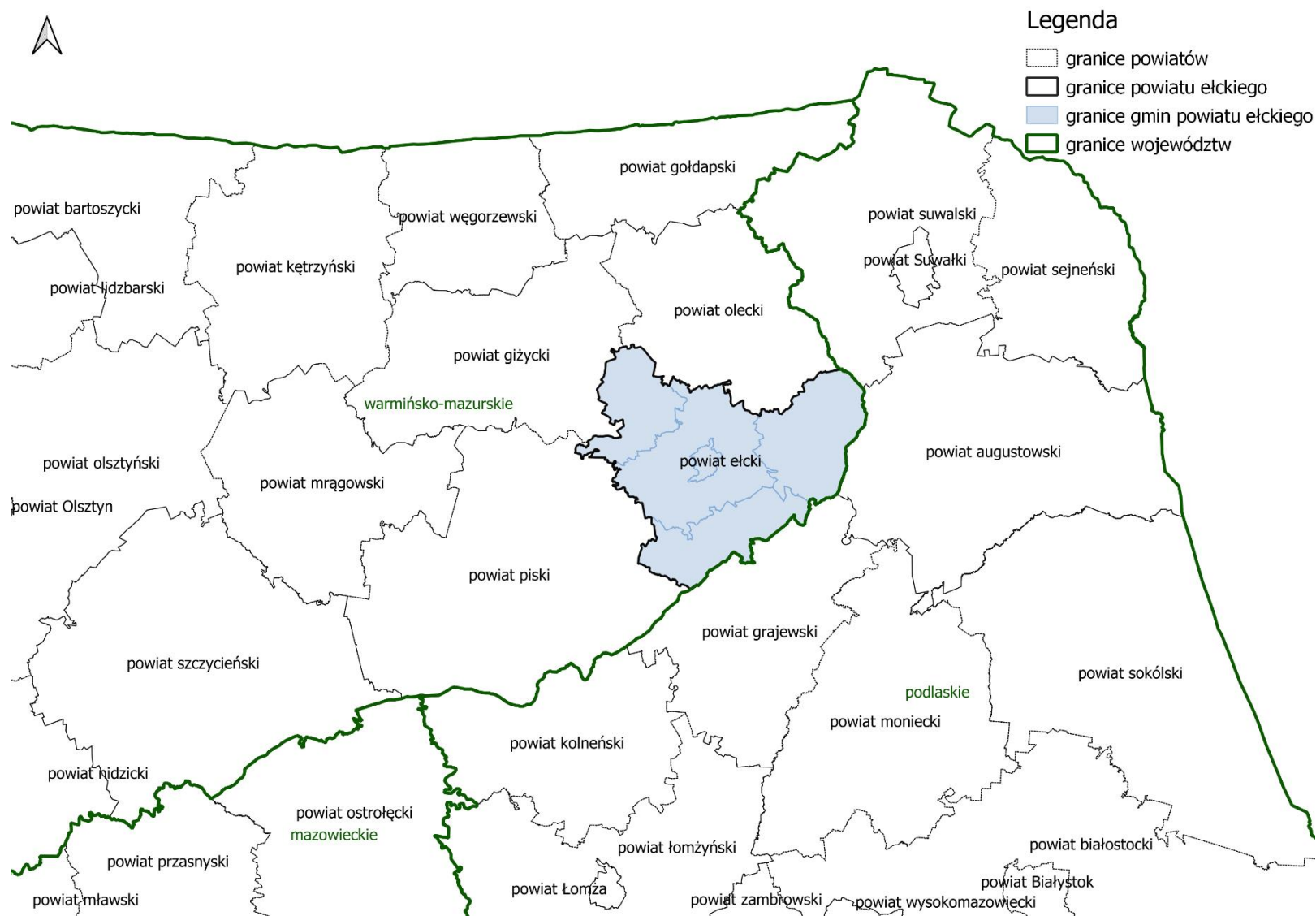
2.3.1. Położenie

Powiat Elcki położony jest we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, obejmuje Pojezierze Elckie i część Mazur Garbatych. Powiat od północy graniczy z powiatem oleckim i suwalskim, od zachodu z giżyckim i piskim, od wschodu z powiatem augustowskim i od południa z powiatem grajewskim.

W skład powiatu wchodzi gmina miasto Elk (stolica powiatu, trzecie co do wielkości miasto województwa warmińsko-mazurskiego) oraz gminy wiejskie: Elk, Kalinowo, Prostki i Stare Juchy.

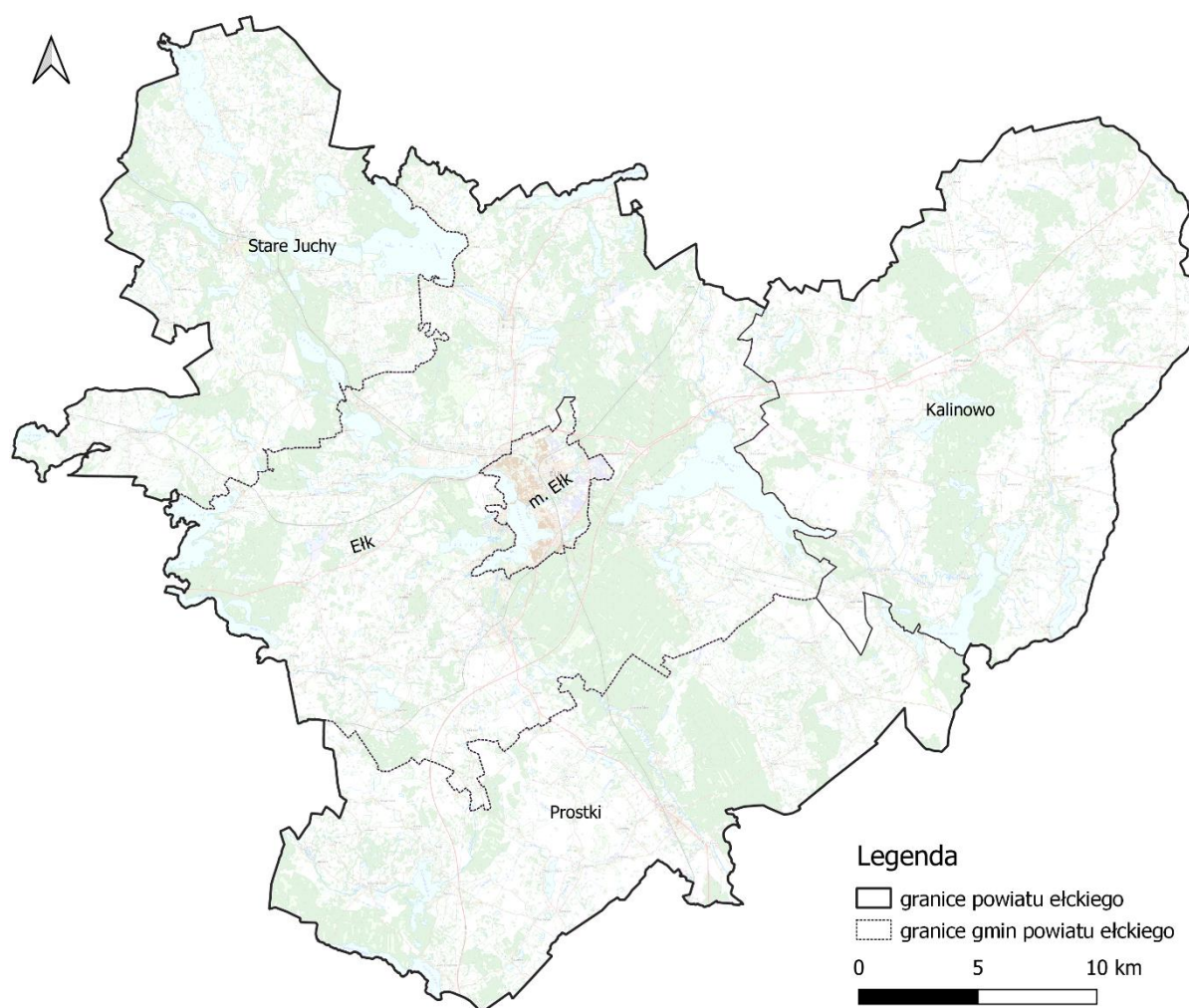
Powierzchnia powiatu wynosi 1 113 km² [GUS, stan na 31.12.2024 r.].

¹ Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1101).

Rysunek 1. Położenie powiatu na tle województw

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 2. Powiat elcki w podziale na gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

2.3.2. Budowa geologiczna

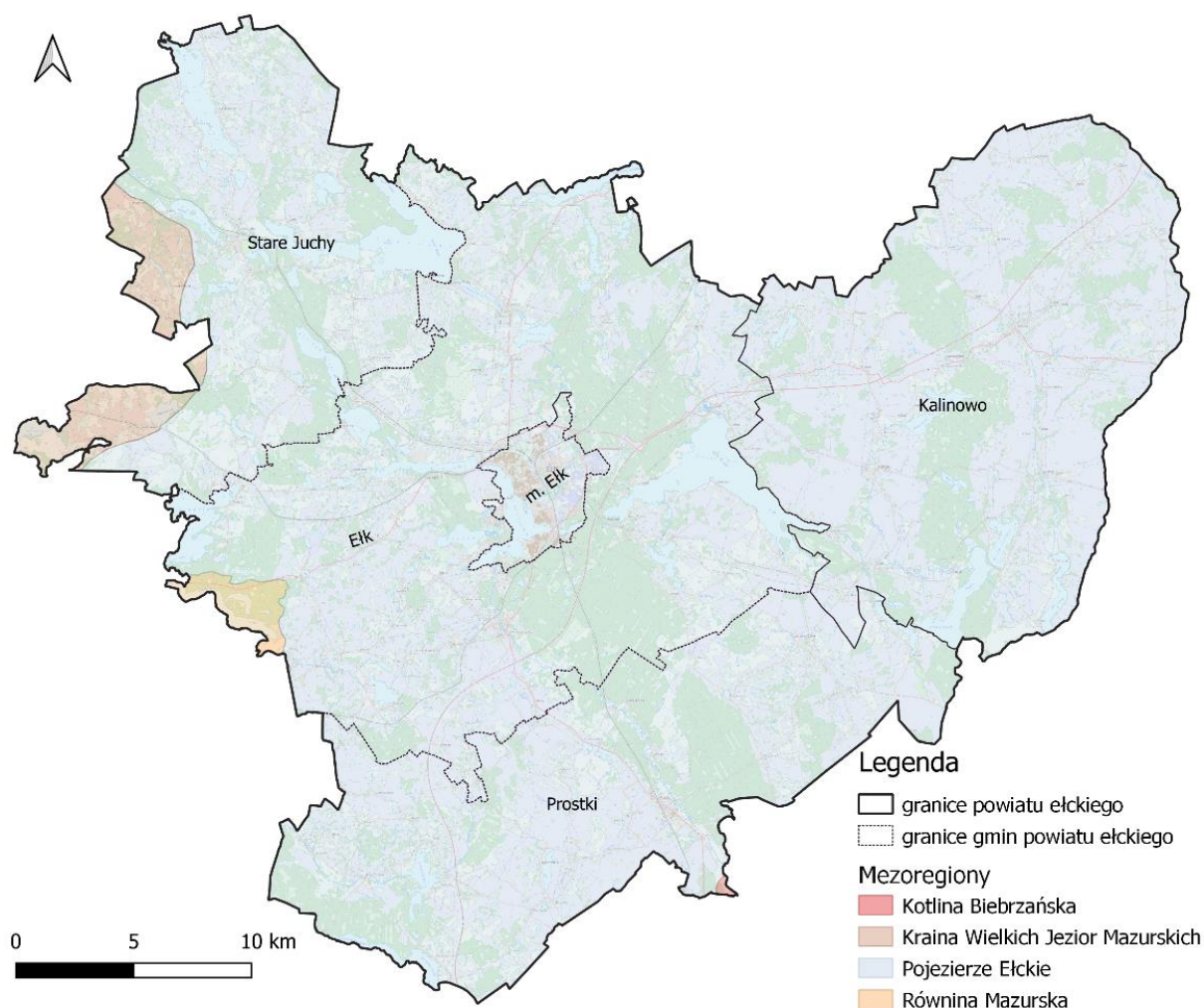
Powiat położony jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej garbem mazurskim, będącej częścią platformy wschodnioeuropejskiej. W gminie utwory krystaliczne prekambriu zalegają na głębokości 680 m. Na nich zalega niezbyt dużej miąższości warstwa utworów kredowych i piasków trzeciorzędowych (300-700m). Utwory powierzchniowe – osady plejstoceny, reprezentowane są przez osady moreny dennej i czołowej (gliny, piaski naglinowe, piaski całkowite i żwiry zawałowe), osady fluwioglacjalne (piaski i żwiry sandrowe, mułki i ropy zastoiskowe) i osady eoliczne (piaski wydmy). Powierzchnie powiatu pokrywają też utwory holoceny: osady aluwialne, osady deluwialne oraz osady organiczne, w tym m.in.: torfy, gytie, kreda jeziorna.

Krajobraz powiatu ukształtowany został przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie ostatnie – bałtyckie. Na tym obszarze w szczególny sposób zespoliły się wody z morenowymi wzniesieniami i lasami, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, kopulastymi pagórkami przecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami.

Teren powiatu jest mało pofałdowany, przechodzi stopniowo w kotlinę, a następnie w obszar równinny stanowiący część wielkiej Równiny Augustowskiej. W zagłębieniach morenowych znajdują się jeziora.²

Według fizyczno–geograficznej regionalizacji wg prof. Solona (2018 r.) powiat elcki umiejscowiony jest w następujących jednostkach:³

- megaregion – Niż Wschodnioeuropejski;
 - prowincja – Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
 - podprowincja – Pojezierze Wschodniobałtyckie;
 - makroregion – Pojezierze Mazurskie;
 - mezoregion – Kraina Wielkich Jezior Mazurskich;
 - mezoregion – Pojezierze Elckie;
 - mezoregion – Równina Mazurska;
 - podprowincja – Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie;
 - makroregion – Nizina Północnopolaska;
 - mezoregion – Kotlina Biebrzańska.

Rysunek 3. Położenie powiatu elckiego na tle mezoregionów

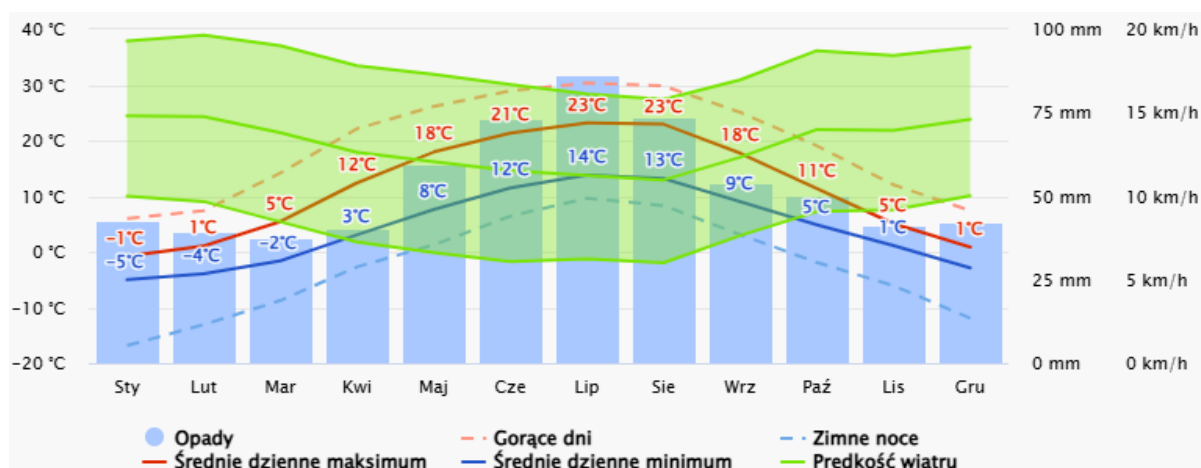
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

² Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029

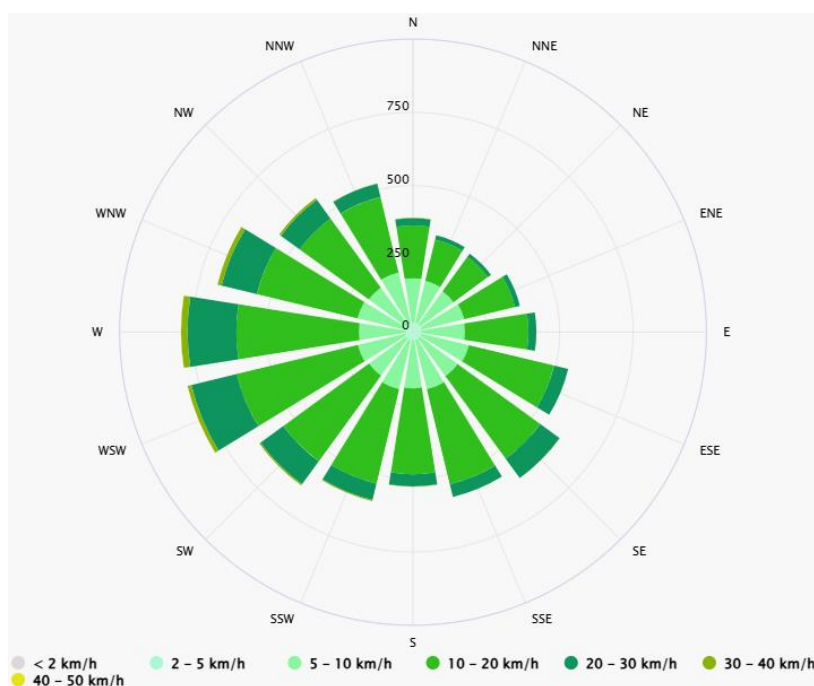
³ Źródło: <https://ios.edu.pl/aktualnosci/nowy-podzial-fizycznogeograficzny-polski/>

2.3.3. Warunki klimatyczne

Klimat kształtowany jest oddziaływaniem kontynentalnym i należy do najchłodniejszych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza na analizowanym terenie wynosi $+6,7^{\circ}\text{C}$ przy średniej temperaturze miesięcznej (najchłodniejszego lutego) $-4,7^{\circ}\text{C}$ i średniej temperaturze miesięcznej (najcieplejszego lipca) $+17,2^{\circ}\text{C}$. Ujemne temperatury powietrza utrzymują się średnio przez 4 miesiące w roku od grudnia do marca. Średnia roczna wilgotność powietrza waha się od 81 – 83%. Średnia roczna ilość opadów atmosferycznych wynosi 555 mm, przy czym najwyższe miesięczne sumy opadów obserwuje się w lipcu i sierpniu, najniższe w styczniu i lutym. Na terenie powiatu przeważają wiatry z kierunków południowo-wschodnich i południowo-zachodnich. Maksymalne prędkości wiatrów występują w okresie listopad – styczeń, natomiast minimalne czerwiec – wrzesień.⁴

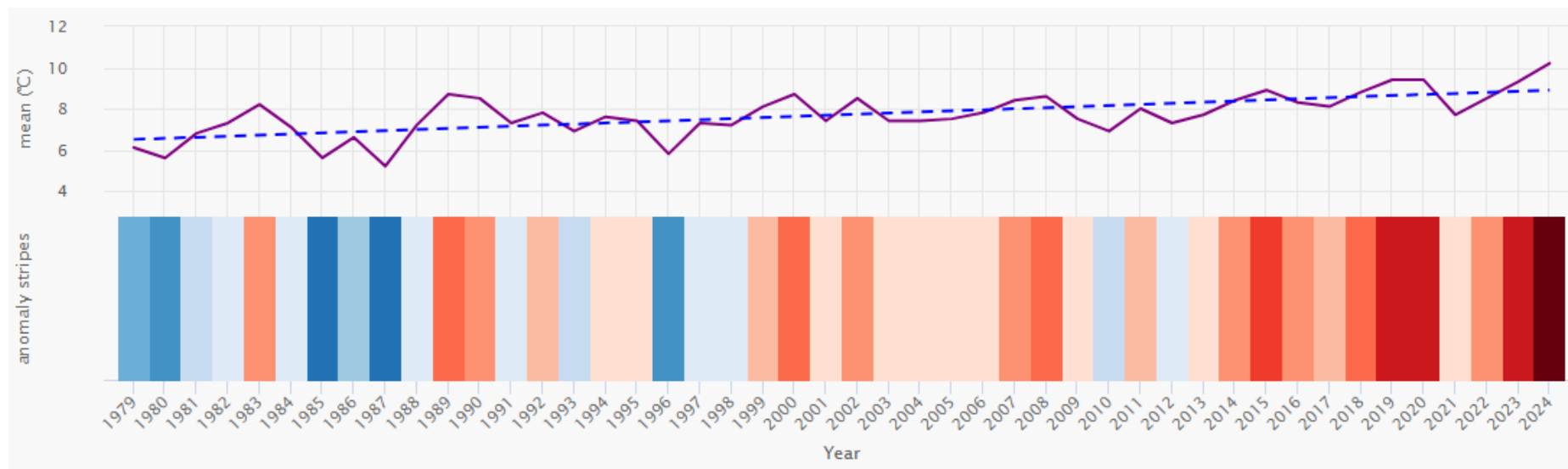
Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu elckiego
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.05.2025 r.]

Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu elckiego
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.05.2025 r.]

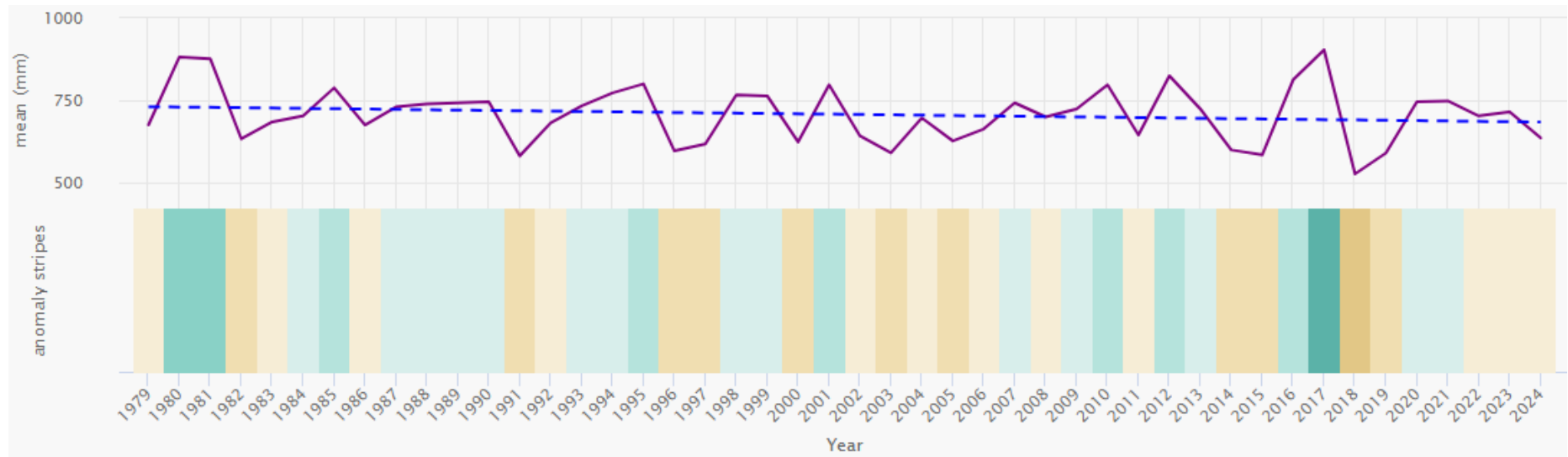
⁴ Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029

Poniższy wykres przedstawia szacunkową wartość średniej rocznej temperatury powiatu ełckiego. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, co oznacza, że trend temperatury jest dodatni i w powiecie robi się cieplej z powodu zmian klimatu.

Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu ełckiego
 źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.05.2025 r.]

Natomiast poniższy wykres przedstawia roczną zmianę opadów.

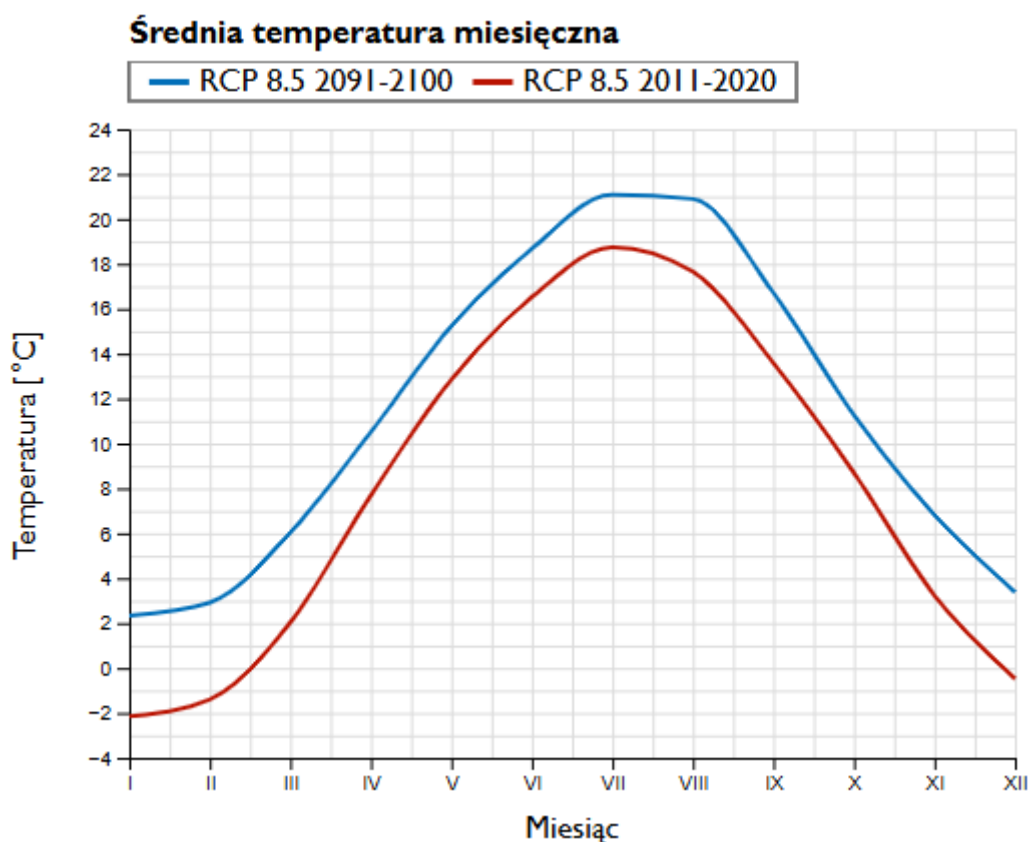
Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu ełckiego

źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 26.05.2025 r.]

Górny wykres przedstawia szacunkową średnią sumę opadów. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Jeśli linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, to trend opadów jest pozytywny i w powiecie robi się coraz bardziej wilgotno z powodu zmian klimatu. Jeśli jest pozioma, to nie widać wyraźnego trendu, a jeśli spada, to warunki stają się z czasem coraz bardziej suche.

W dolnej części wykresu znajdują się tzw. paski opadów. Każdy kolorowy pasek reprezentuje sumę opadów w danym roku - zielony kolor oznacza lata bardziej wilgotne, a brązowy lata bardziej suche.

Poniższy rysunek przedstawia scenariusz zmiany klimatu w powiecie elckim. Taki scenariusz jest przewidywany przy obecnym tempie wzrostu emisji gazów cieplarnianych (RCP 8.5⁵). Zgodnie z wykresem, w miesiącu styczniu średnia temperatura powietrza może wzrosnąć o ok. 4°C.

Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie elckim

źródło: <https://klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/> [data dostępu: 27.05.2025 r.]

Postępujące w ostatnich latach zmiany klimatu dotyczą przede wszystkim globalnego ocieplenia i wzrostu natężenia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Tendencje te wiążą się w dużej mierze z globalnym rozwojem gospodarczym. Społeczność międzynarodowa, w tym w szczególności Unia Europejska, podejmuje szereg działań w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatu. Polska jako członek Unii Europejskiej, również zobowiązuje się do podjęcia działań zapobiegających zmianom klimatu, w tym przede wszystkim dokonania transformacji przemysłu w kierunku obniżenia emisji tzw. gazów cieplarnianych, głównie dwutlenku węgla (CO₂).

Zmiany klimatu wywierają istotny wpływ na dostawy energii. Ograniczenie działalności elektrowni opartych na spalaniu węgla i przejście w kierunku zwiększenia udziału OZE w produkcji energii powoduje uzależnienie od ogólnie rozumianej pogody (np. siła wiatru i promieniowanie słoneczne). Uzależnienie to generuje wyzwania w zakresie ciągłości dostaw energii. W Polsce natomiast dominują wciąż elektrownie węglowe, które jednak także nie są odporne na nietypowe zjawiska pogodowe, w tym w szczególności na długotrwałe

⁵ RCP8.5 - Representative Concentration Pathways 8.5 [W/m²] Scenariusz zakładający utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych, nazywany "business as usual" - w roku 2100 osiągnięcie koncentracji CO₂ na poziomie 1230 ppm (względem 410 ppm w 2020 r.) oraz wymuszenia radiacyjnego 8.5 [W/m²]. Oznacza wzrost średniej temperatury Ziemi o 4.5°C względem RZEC epoki przedindustrialnej.

susze oraz na fale upałów. Związane jest to z procesem chłodzenia. Dodatkowo w okresach wyższych temperatur letnich wzrasta popyt na energię elektryczną ze względu na coraz większą liczbę użytkowanych energochłonnych urządzeń klimatyzacyjnych.

2.3.4. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku, liczba ludności na terenie powiatu elckiego wynosiła 87 992 osób, z czego 45 008 osób stanowiły kobiety, a 42 984 osób to mężczyźni. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 79,1 os/km².

Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu elckiego

Ludność [os.]	
Liczba ludności ogółem	87 992
Liczba mężczyzn	42 984
Liczba kobiet	45 008
Wskaźnik ludności	
Ludność na 1 km ²	79,1
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	- 4,0
Wskaźnik urbanizacji	67,3,
Współczynnik feminizacji [os.]	105
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem [%]	
W wieku przedprodukcyjnym	18,9
W wieku produkcyjnym	59,3
W wieku poprodukcyjnym	21,8

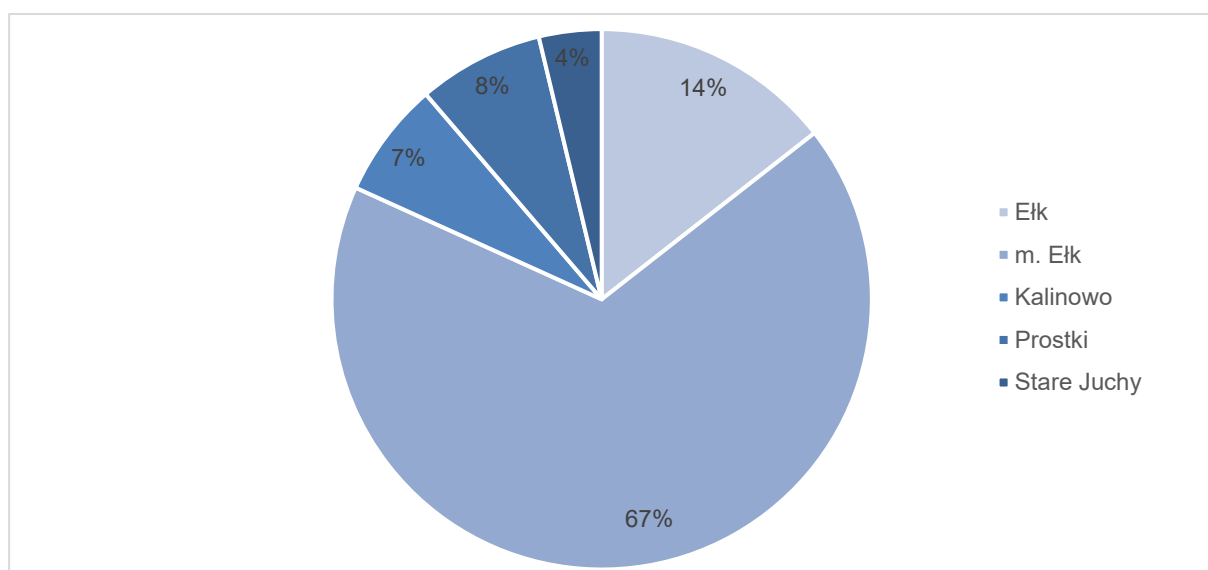
źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 29.05.2025 r.]

Tabela 2. Liczba ludności powiatu elckiego w latach 2015-2024

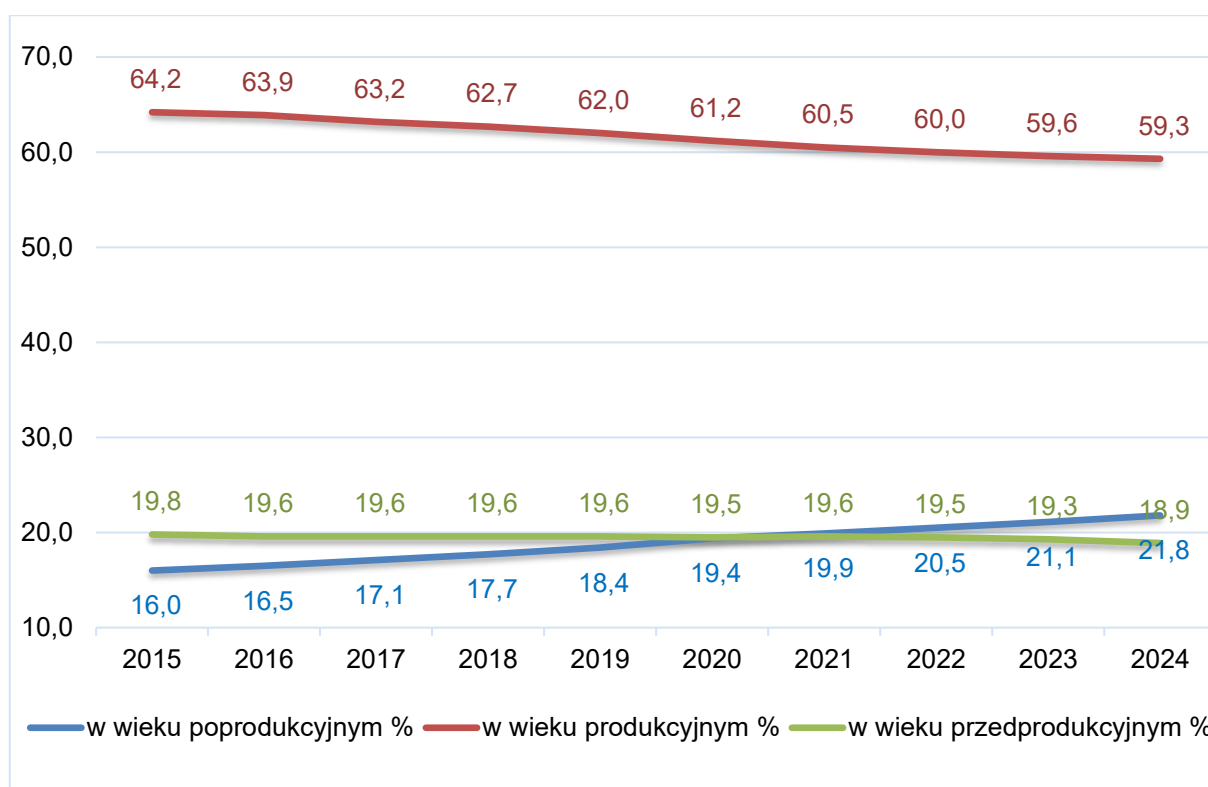
Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	90 080	44 286	45 794
2016	90 584	44 459	46 125
2017	91 022	44 731	46 291
2018	91 359	44 858	46 501
2019	91 560	44 996	46 564
2020	89 158	43 687	45 471
2021	88 771	43 468	45 303
2022	88 621	43 352	45 269
2023	88 343	43 172	45 171
2024	87 992	42 984	45 008

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 29.05.2025 r.]

Na poniższym rysunku przedstawiono udział ludności w poszczególnych gminach.

Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu elckiego
źródło: GUS [data dostępu: 29.05.2025 r.], opracowanie własne

Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem
źródło: GUS [data dostępu: 29.05.2025 r.], opracowanie własne

Powyższy rysunek przedstawia udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem. Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach maleje. Zaobserwować można również wystąpienie procesu starzenia się społeczeństwa, przejawiającego się we wzrastającej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

3. Założenia Programu ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi i wojewódzkimi.

3.1. Dokumenty międzynarodowe

3.1.1. Zrównoważona Europa 2030 - Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 obejmują cele unijne i cele polityczne na okres od 2021 do 2030 r. Kluczowe cele na 2030 r.:

- co najmniej 55% redukcji emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.).

Cel 55% emisji gazów cieplarnianych jest realizowany przez unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcji emisji państw członkowskich oraz rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. W ten sposób wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia celu 55%, zarówno poprzez redukcję emisji, jak i zwiększenie pochłaniania.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu Komisja zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, z 40% do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r. Komisja przyjrzała się działaniom wymagany we wszystkich sektorach, w tym zwiększonej efektywności energetycznej i energii odnawialnej, i rozpoczęła proces przygotowywania szczegółowych wniosków ustawodawczych do czerwca 2021 r. W celu wdrożenia i osiągnięcia zwiększonych ambicji. Umożliwi to UE przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu i realizację zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego poprzez aktualizację jej wkładu ustalonego na szczeblu krajowym.

3.1.2. Międzynarodowa ochrona środowiska – Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia w których człowiek oddziałuje na środowisko.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka;
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast);
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom);
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych;
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi;
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi;
- powstrzymanie niszczenia lasów;

- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich;
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania);
- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy;
- edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

3.1.3. Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS)

Dyrektywa nr 85/337/EWG dotyczy oceny oddziaływania wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.1.4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ)

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE „jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko”.

3.1.5. Pozostałe dokumenty o międzynarodowej randze

Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz

z poprawkami londyńskim (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.2. Dokumenty krajowe

3.2.1. Polityka ekologiczna państwa 2030

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Kierunki interwencji:

Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Kierunki interwencji:

Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

3.2.2. Strategia Produktywności 2030

Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia "Strategii produktywności 2030"

Cel główny Strategii Produktywności: Progresywny, zrównoważony i inkluzywny wzrost produktywności oparty na wykorzystaniu wiedzy oraz nowych technologii, zwłaszcza cyfrowych

- Obszar I. Zasoby naturalne:
 - Cel szczegółowy: Wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
 - Cel szczegółowy: Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce.

3.2.3. Strategia „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030”

Strategia jest dokumentem, którego głównym celem jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce, który wpisuje się w działania realizujące cel szczegółowy III SOR: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

3.2.4. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030"

1. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska
 - Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
 - Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

3.2.5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku"

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.2.6. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”.

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obroną;
- Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa;
- Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa;
- Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.2.7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"

1) Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;

2) Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

3.2.8. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Uchwała Nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej

Poprawa stanu zdrowia obywateli zależy przede wszystkim od zmian w stylu życia i środowiska, które mają wpływ na powstawanie wielu chorób. Konieczne jest m.in. wykorzystanie w większym stopniu nowych technologii i rozwiązań organizacyjnych ograniczających negatywne oddziaływanie smogu czy środków transportu, zwłaszcza wykorzystujących napęd oparty na spalaniu produktów pochodzących z ropy naftowej.

3.2.9. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Uchwała Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030"

1. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.2. Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej:
 - 1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej.

3.2.10. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

2 lutego 2021 r. Rada Ministrów na posiedzeniu przyjęła uchwałę dotyczącą Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP 2040). Dokument jest mapą drogową rozwoju sektora energetycznego w Polsce. Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych
 - a. Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej:
 - a. Projekt strategiczny 2: Rynek mocy;
 - b. Projekt strategiczny 3: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych:
 - a. Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe;
 - b. Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego;
4. Rozwój rynków energii:
 - a. Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej);
 - b. Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy;
 - c. Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej:
 - a. Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii:
 - a. Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji:
 - a. Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego;
8. Poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

3.2.11. Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Uchwała Nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;

- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a. 55% dla roku 2025,
 - b. 60% dla roku 2030,
 - c. 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a. do 30% w roku 2025,
 - b. do 20% w roku 2030,
 - c. do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- 11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

3.2.12. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008) stanowi podstawę do opracowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów, których celem będzie przerwanie powiązania pomiędzy wzrostem gospodarczym a wytwarzaniem odpadów mających wpływ na środowisko. W Krajowym programie zapobiegania powstawaniu odpadów wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cele ilościowe w odniesieniu do ogólnej masy wytwarzanych odpadów:

1. utrzymanie wzrostu gospodarczego przy całkowitej masie wytwarzanych odpadów na stałym poziomie,
2. ograniczenie obciążenia PKB odpadami.

Cele ilościowe w odniesieniu do priorytetowych strumieni odpadów:

- cel: ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji,
- cel: ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do ilości wyprodukowanej energii,
- cel: ograniczanie uciążliwości dla środowiska odpadów poprzez wzrost liczby wytwarzanych w Polsce produktów objętych ekoznakowaniem,
- cel: zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych,
- cel: zmniejszenie masy odpadów opakowaniowych w stosunku do masy produktów,

- cel: ograniczenie marnotrawienia żywności,
- cel: wzrost ponownego użycia, m.in. poprzez stworzenie sieci wymiany i napraw sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz zbierania i przygotowanie ZSEE do ponownego użycia.

Cele jakościowe

W odniesieniu do produktów i produkcji: ograniczanie oddziaływania na środowisko na etapie wydobywania surowców produkcji i surowców, logistyki konsumpcji, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia stosowania szkodliwych substancji.

3.2.13. Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze.

Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Celem głównym aKPOP jest pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość.

3.2.14. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Minister Aktywów Państwowych w dniu 30 grudnia 2019 r. przekazał do Komisji Europejskiej Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, wypełniając tym samym obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,

- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

3.2.15. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób, aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. W 2022 r. Rada Ministrów przyjęła VI aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

3.3. Dokumenty wojewódzkie

3.3.1. Program ochrony środowiska warmińsko-mazurskiego do roku 2030

Uchwała Nr XXIV/382/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

Program ochrony środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 jest aktualizacją poprzedniego programu opracowanego na lata 2016-2020, który został przyjęty Uchwałą XIX/445/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r. Główne cele Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030 to:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu;
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie warmińsko-mazurskim;
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi;
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych, przejściowych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd);
- Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego;
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;

- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu;
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa warmińsko-mazurskiego;
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej;
- Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Zwiększanie lesistości;
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

3.3.2. Warmińsko-mazurskie 2030. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

Strategia należy do czwartej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych na poziomie województw w Polsce. Stanowi ona rozwinięcie i modyfikację podejścia do procesów rozwoju i jest odpowiedzią na zmieniające się otoczenie województwa. Główny cel Strategii został zdefiniowany w następujący sposób: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cele strategiczne dokumentu nawiązują do celu głównego i uwzględniają współzależność procesów gospodarczych, społecznych oraz relacji sieciowych. Na przestrzeni lat 2020-2030 w centrum celów strategicznych znajdują się mieszkańcy i ich kompetencje. W dokumencie znajdują się następujące cele strategiczne:

- kompetencje przyszłości: cel ten dotyczy kształtowania umiejętności, które pozwolą mieszkańcom realizować plany życiowe w województwie uczestnicząc jednocześnie w zmianach cywilizacyjnych, jakie wywoływane są przez rewolucję technologiczną;
- inteligentna produktywność: w tym celu strategicznym znajdują się działania polityki rozwoju ukierunkowane na sferę gospodarczą;
- kreatywna aktywność: w ramach tego celu zostaną stworzone warunki do podnoszenia zaangażowania mieszkańców w różne aspekty twórczości;
- mocne fundamenty: cel ten będzie opierał się na konsekwentnym tworzeniu nowoczesnej infrastruktury, ważnej z punktu widzenia atrakcyjności zamieszkania oraz atrakcyjności inwestycyjnej.

3.3.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Uchwała Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest narzędziem do realizacji zadań z zakresu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Plan jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym organy i jednostki samorządu województwa.

Dokument pełni trzy funkcje:

- stanowiącą;
- koordynacyjną;
- informacyjną.

Celem Planu jest ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego, który ma zasadnicze znaczenie dla prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony, czyli:

- określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju, w tym zróżnicowanych cech przestrzeni regionu, aby mogły one służyć realizacji programów i projektów rozwojowych na wszystkich poziomach;
- rozmieszczenie w przestrzeni celów i działań ustalonych w obowiązującym dokumencie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego;
- wskazanie zasadniczych ram dla rozwoju przestrzennego gmin w kontekście krajowym, regionalnym i międzynarodowym.

W Planie województwa uwzględnione są cele określone w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, głównie w zakresie przywrócenia ładu przestrzennego oraz terytorializacji procesów rozwojowych.

3.3.4. Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego

Uchwała Nr LVIII/934/24 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego

Nadrzędnym celem Programu jest stworzenie mniej hałaśliwego i zrównoważonego środowiska, podniesienie świadomości społeczeństwa na temat negatywnych skutków hałasu oraz wdrażanie i promowanie działań mających na celu jego ograniczenie, przy czym jest to działanie wieloletnie, którego realizacja stała się obowiązkiem krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Ideą prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem jest ciągłe monitorowanie, analiza i ocena hałasu oraz opracowywanie skutecznych środków zapobiegawczych i redukcyjnych. Polityka ta koncentruje się na zapobieganiu odczuwaniu negatywnych skutków hałasu, takich jak problemy zdrowotne, zakłócenia komunikacyjne czy obniżona jakość życia.

W poprzednich trzech edycjach programy dla terenów miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców były opracowywane przez prezydenta danego miasta oraz uchwalane przez radę miejską, a programy dla terenów poza aglomeracją były opracowywane i uchwalane przez sejmik województwa. Od IV rundy mapowania wszystkie programy ochrony środowiska przed hałasem (tj. dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, dla dróg głównych, głównych linii kolejowych oraz głównych lotnisk) opracowywane są przez marszałka i uchwalane przez sejmik województwa, a prezydenci miast mogą jedynie zaopiniować projekt uchwały.

W wyniku szerokiej analizy dostępnych SMH, przyjęto główne cele programowe oraz określono kierunki, w ramach których zaproponowano konkretne zadania do realizacji w zależności od właściwości dokumentu.

Cel nr 1. Wyeliminowanie przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu drogowego na terenach mieszkaniowych;

Kierunek 1.1 Obniżenie emisji hałasu drogowego;

Kierunek 1.2 Ochrona terenów zagrożonych hałasem drogowym;

Cel nr 2. Przeciwdziałanie pogorszeniu klimatu akustycznego pochodzącego od hałasu szynowego na terenach mieszkaniowych

Kierunek 2.1 Kontrola emisji hałasu szynowego;

Kierunek 2.2 Ochrona terenów zagrożonych hałasem szynowym;

Cel nr 3. Utrzymanie emisji hałasu lotniczego na dotychczasowym poziomie;

Kierunek 3.1 Wdrażanie stosownych procedur antyhałasowych oraz ich przestrzeganie i kontrola;

Cel nr 4. Utrzymanie emisji hałasu przemysłowego na dotychczasowym poziomie;

Kierunek 4.1 Wdrażanie stosownych procedur antyhałasowych oraz ich przestrzeganie i kontrola;

Cel nr 5. Zmniejszenie liczby osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane hałasem;

Kierunek 5.1 Realizacja zapisów lokalnych i ponadlokalnych dokumentów strategicznych oraz aktów prawa miejscowego;

Kierunek 5.2 Zwiększenie świadomości zagrożenia hałasem;

Kierunek 5.3 Ograniczenie wpływu hałasu w miejscu chronionym;

Kierunek 5.4 Świadome zarządzanie źródłem hałasu;

Kierunek 5.5 Monitoring realizacji działań wynikających z POH.

3.3.5. Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 (WPGO 2028)

Uchwała Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028.

WPGO 2028 określa główne cele w zakresie gospodarki odpadami. Są to:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- znaczne zmniejszenie całkowitej ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności odpadów niebezpiecznych, redukcji wytwarzanych odpadów z rokiem 2018 jako punktem odniesienia – o 5% do 2030 r., 10% do 2035 oraz 15% do 2040 r.;
- ograniczenie marnotrawstwa żywności;
- wzmocnienie obiegu zamkniętego w środowisku wolnym od substancji toksycznych, w tym minimalizowanie obecności substancji problematycznych dla zdrowia i środowiska w materiałach pochodzących z recyklingu i wytworzonych z nich wyrobach;
- stworzenie dobrze funkcjonującego rynku wysokiej jakości surowców wtórnych;
- ograniczenie uciążliwości dla środowiska instalacji do zbierania i przetwarzania odpadów, głównie poprzez ograniczanie emisji gazów i pyłów oraz ścieków;
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych, odpadów włókienniczych i odpadów przeznaczonych do recyklingu, utrzymanie czystych strumieni odpadów poddawanych recyklingowi;
- wysoki poziom ponownego użycia produktów, w tym wyrobów włókienniczych;
- wysoki udział przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, w tym odpadów włókienniczych;
- osiągnięcie poziomu recykling surowców krytycznych na poziomie odpowiadającym co najmniej 15 proc. rocznego zużycia w 2030 r.;
- składowanie odpadów ograniczone do minimum;

- termiczne przekształcanie odpadów ograniczone wyłącznie do odpadów, których nie można poddać ponownemu użyciu i recyklingowi;
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym miejsc nielegalnego deponowania odpadów oraz nieczynnych składowisk odpadów;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami, w tym zaśmiecania środowiska;
- wzmocnienie nadzoru nad przedsiębiorcami w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

3.3.6. Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej wraz z planem działań krótkoterminowych

Uchwała Nr LI/772/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej

W strefie warmińsko-mazurskiej dotychczas obowiązywał Program ochrony powietrza uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 26 maja 2020 roku, który przygotowano ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu (o kodzie PL2803PM10dBaPa_2018). Celem Programu było wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz określenie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza. Zgodnie z art. 91 ust. 9c ustawy Poś, jeżeli w kolejnych latach przekraczane są poziomy dopuszczalne lub docelowe, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji Programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie POP.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej (dalej POP lub Program) została opracowana w związku z odnotowaniem w 2021 roku przekroczenia normy jakości powietrza na terenie strefy w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ w aktualizacji skupiono się na działaniach naprawczych mających na celu wyeliminowanie lub co najmniej ograniczenie do poziomu docelowego przekroczeń benzo(a)pirenu. Obowiązujący dotychczas Program został uchylony, a aktualizacja Programu objęła przegląd wskazanych działań naprawczych i ich ewentualną korektę w celu poprawy jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi (osiągnięcie poziomu docelowego B(a)P) oraz określiła działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

Cel główny Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej:

Wskazanie działań naprawczych, których realizacja spowoduje poprawę jakości powietrza, co korzystnie wpłynie na zdrowie i życie mieszkańców, szczególnie uwzględniając grupę osób wrażliwych.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym dokumencie, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu elckiego, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągania dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) Starosta Powiatu Elckiego co 2 lata przedstawia Radzie Powiatu Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w powiecie elckim w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, pola elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu elckiego.

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie powiatu elckiego. Wyznaczono w tym zakresie następujące obszary interwencji, w których uwzględniono stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Pola elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Gleby;
- Zasoby geologiczne;
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;

- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na podstawie stanu środowiska przeprowadzono analizę SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia). W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Na ich podstawie wyznaczono cele i kierunki interwencji, a także strategię ich realizacji na poziomie powiatu. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 9. *Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie*. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami powiatu elckiego.

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu. Z tego powodu w rozdziale 10. *System realizacji Programu Ochrony Środowiska*, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 9. *Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie* przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu elckiego

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:⁶

- A. ze względu na pochodzenie,
- B. ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji,
- C. ze względu na postać w jakiej zostały uwolnione do atmosfery.

A. Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na:

- 1) Źródła pochodzenia naturalnego:
 - bagna (metan CH₄, dwutlenek węgla CO₂, siarkowodór H₂S, amoniak NH₃),
 - pożary lasów (dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla-CO, pył),
 - gleby i skały ulegające erozji,
 - wyładowania atmosferyczne (tlenki azotu NO_x),
 - bakterie i inne organizmy (metan CH₄),
 - roślinność i grzyby (pyłki, zarodniki).
- 2) Źródła pochodzenia antropogenicznego:

Większość zanieczyszczeń powietrza jest związana z działalnością człowieka. Antropogeniczne źródła można podzielić na różne kategorie w zależności od przyjętych kryteriów. Jednym z nich jest podział wg sektorów gospodarki, gdzie wyróżniamy cztery podstawowe kategorie:

- energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw,
- przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne,
- komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny,
- komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, zagospodarowywanie odpadów (składowiska odpadów, oczyszczalnie).

B. Podział źródeł ze względu na to, w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji:

- 1) punktowe (emisja z pojedynczych źródeł, najczęściej z wysokich kominów),
- 2) liniowe (np. szlaki komunikacyjne),
- 3) powierzchniowe (emisja z wielu różnorodnych źródeł, np. z obszarów zamieszkałych). Do źródeł powierzchniowych zalicza się źródła powodujące tzw. „niską emisję” – emisję pyłów i gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m.

⁶ Źródło: <https://www.niebieskiamoludek.pl/strefa-wiedzy/zrodla-zanieczyszczen-powietrza/>

C. Zanieczyszczenia powietrza ze względu na postać, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery można podzielić na:

- 1) zanieczyszczenia pierwotne, które występują w powietrzu w takiej postaci, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery,
- 2) zanieczyszczenia wtórne, będące produktami przemian fizycznych i reakcji chemicznych, zachodzących między składnikami atmosfery i jej zanieczyszczeniem (produkty tych reakcji są niekiedy bardziej szkodliwe od zanieczyszczeń pierwotnych) oraz pyłami uniesionymi ponownie do atmosfery po wcześniejszym osadzeniu na powierzchni ziemi.

Skład powietrza w troposferze cały czas się zmienia. Niektóre substancje znajdujące się w powietrzu są wysoce reaktywne tzn. mają większą skłonność do wchodzenia w reakcję z innymi substancjami w celu tworzenia nowych związków. Wówczas mogą się utworzyć tzw. zanieczyszczenia wtórne, które są szkodliwe dla naszego zdrowia i środowiska. Katalizatorem, który sprzyja procesom reakcji chemicznej lub je wywołuje, jest ciepło, w tym ciepło wytwarzane przez Słońce. Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Podstawowe rodzaje zanieczyszczeń powietrza wraz z ich źródłami zgromadzono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu
B(a)P	spalanie paliw, produkt uboczny spalania drewna i odpadów oraz produkcji koksu i stali
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne
NO _x (suma tlenków azotu)	spalanie paliw w wysokich temperaturach
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami
Dioksyny	spalanie odpadów, spalanie materii organicznej
WWA	spalanie paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa, torf), dymy z zakładów przemysłowych i domowych kotłowni, spaliny samochodowe i ścieranie opon, duże awarie w przemyśle naftowym

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://polskialarmsmogowy.pl/zdrowie/wplyw-na-zdrowie-pm10-pm2-5-bap-wwa/>, <https://www.concawe.eu/wp-content/uploads/2017/09/Polish-Jakosc-powietrza-wprowadzenie.pdf>

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych

Zanieczyszczenia	Skutki dla środowiska i żywych organizmów
Pył zawieszony	PM – czyli pył zawieszony są to cząstki unoszące się w powietrzu, między innymi sól morską, tzw. czarny węgiel (głównie drobiny węgla w czystej postaci), pył oraz skroplone cząstki niektórych substancji chemicznych. W zależności od rozmiaru tych cząstek wyróżnić można: PM _{2.5} – cząstki o średnicy do 2,5 µm, czyli do 2,5 tysięcznych milimetra. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uważa PM _{2.5} za najbardziej szkodliwe dla człowieka zanieczyszczenie atmosferyczne. Do jego negatywnych skutków na organizm człowieka można zaliczyć choroby układu krążenia (miażdżyca) i układu oddechowego (podrażnienie naskórka i śluzówki, zapalenie górnych dróg oddechowych, choroby alergiczne, astma, nowotwory płuc, gardła i krtani) oraz skrócenie średniej długości życia nawet o 8 miesięcy. Średnioroczne dopuszczalne stężenie PM _{2.5} ustalono na poziomie 20 µg/m ³ (od 2020 roku). Wcześniej (do 2020 roku) dawka ta była wyższa o 5 µg/m ³ . PM ₁₀ – to cząstki o średnicy do 10 µm, będące mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych zawierających substancje toksyczne (m.in. benzo(a)piren, metale ciężkie oraz dioksyny i furany). Podobnie jak PM _{2.5} wpływają one niekorzystnie na układy oddechowy i krążenia, mogą powodować m.in. problemy z oddychaniem, zapalenie płuc i zapalenie oskrzeli. Dopuszczalna dzienna dawka tego zanieczyszczenia to 50 µg/m ³ (nie może zostać przekroczona więcej niż 35 razy w roku), a średnioroczna – 40 µg/m ³ .
B(a)P	Benzo(a)piren powoduje raka płuc, problemy z oddychaniem oraz podrażnienie oczu, nosa i gardła. Jego stężenie w powietrzu nie powinno przekraczać 1 ng/m ³ (czyli 0,001 µg/m ³).
Dwutlenek siarki	Dwutlenek siarki, powstający podczas spalania paliw, ma negatywny wpływ na błony śluzowe układu oddechowego oraz powoduje zmniejszenie wydolności dróg oddechowych.
Tlenki azotu	Tlenki azotu powodują zwiększenie się podatności na infekcje układu oddechowego, zwiększa prawdopodobieństwo ataków astmatycznych oraz uszkadza komórki układu immunologicznego w płucach.
Dioksyny	Dioksyny kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy.
Tlenek węgla	Tlenek węgla ma negatywny wpływ na układ naczyniowo-sercowy człowieka. Przenikając do układu krwionośnego łączy się z hemoglobiną tworząc karboksyhemoglobinę, która nie jest zdolna do przenoszenia tlenu. Kontakt z dużym stężeniem tlenu węgla może spowodować śmierć, natomiast dłuższa ekspozycja ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zawału serca oraz hamuje odpowiedź immunologiczną organizmu.
Ozon	Ozon w górnych warstwach atmosfery jest gazem niezbędnym do przetrwania życia, natomiast w warstwach dolnych cechuje się negatywnym wpływem na żywe organizmy. Atakuje on komórki błony śluzowej wyściełające drogi oddechowe, płuca oraz oskrzela a także zmniejsza odporność na infekcje.
WWA	Najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodarami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby a także zmniejszając odpowiedź immunologiczną organizmu. Do najbardziej narażonych tkanek organizmu ludzkiego należą: nabłonek, szpik kostny, jądra i tkanki układu chłonnego.

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://ideologia.pl/przyczyny-i-skutki-zanieczyszczenia-powietrza/>

5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu elckiego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również napływ emisji z obszaru Polski oraz Europy.

Istotnym źródłem emisji w województwie warmińsko-mazurskim jest transport drogowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych pojazdów. Transport drogowy ma znaczący udział w emisji całkowitej tlenków azotu (NO_x) w województwie warmińsko-mazurskim.

Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu.⁷

1) Zanieczyszczenia z sektora energetycznego

Spalanie paliw kopalnych (węgiel kamienny, gaz ziemny, olej lekki) i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.⁸

System ciepłowniczy

Na terenie powiatu elckiego zaopatrzenie w ciepło odbywa się za pomocą:

- kotłowni indywidualnych i lokalnych,
- źródeł indywidualnych (piece gazowe, węglowe i ogrzewanie elektryczne),
- sieci ciepłowniczej (tylko na terenie miasta Elk).

Zgodnie z danymi GUS na terenie powiatu elckiego funkcjonuje 79 kotłowni a długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wynosi 67,0 km (stan na dzień 31.12.2023 r.).

Na terenie miasta Elk zaspokajanie potrzeb ciepłych odbiorców odbywa się w oparciu o:

- system ciepłowniczy Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.;
- system ciepłowniczy Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt”;
- kotłownie przemysłowe (m.in. Zakłady Mięsne Animex S.A., Zakład Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Elku Sp. z o.o.).

⁷ Źródło: Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim raport 2024, GIOŚ, Olsztyn, 2024

⁸ Źródło: <https://www.eea.europa.eu/pl/publications/sygnaly-eea-2017-ksztaltowanie-przyszlosci>

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Elku⁹

PEC w Elku prowadzi działalność gospodarczą związaną z zaopatrzeniem odbiorców w ciepło na podstawie udzielonych koncesji w zakresie wytwarzania ciepła oraz przesyłania i dystrybucji ciepła na terenie miasta Elk. System ciepłowniczy PEC jest oparty o centralne źródło ciepła, sieci przesyłowe oraz węzły ciepłownicze.

W poniższej tabeli przedstawiono dane nt. kotłów i wentylatorów eksploatowanych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Elku.

Tabela 5. Charakterystyka i parametry kotłów i wentylatorów

Typ kotła	WR-25	WR-25	AVR-S 5500	VP-19
Numer kotła	K-2	K-3	K-4	K-5
Ilość [szt.]	1	1	1	1
Rodzaj otrzymywanego czynnika	woda	woda	woda	woda
Moc cieplna nominalna [MW _i]	20	20	5	12,5
Moc nominalna w paliwie [MW _{ch}]	24,1	24,1	5,75	14,37
Maksymalne ciśnienie robocze [Mpa]	1,8	1,8	1,6	1,6
Temperatura wody na wylocie [°C]	155	155	150	130
Pojemność wodna [m ³]	12	12	19,8	35,5
Powierzchnia ogrzewalna [m ²]	1279,2	1279,2	283	739
Sprawność [%]	83	83	87	87
Temp. spalin za kotłem [K]	433	433	433	433
Urządzenia do spalania i odprowadzania spalin				
Wentylator spalin, typ, ilość sztuk	Typ WPWD-801, 8A-promieniowy	AGRO F&E	OWENT typ WPPO-50 1 szt.	
	kocioł Nr 2 – 1 szt.	pst = 4700Pa	N=1490 1/min Ns= 200 kW	
	kocioł Nr 3 – 1 szt.	Ns = 75 kW	pst=6500 Pa	
Wydajność wentylatora spalin [m ³ /s]	15	8,3	13,5	
Wentylator powietrza pierwotnego, typ	Typ WW0aX63L2	AGRO F&E	OWENT 4 szt. n=2900 1/min	
		pst = 1000 Pa	Ns= 11kW, 5.5kW, 4kW, 2.2kW	
Wydajność wentylatora powietrza pierwotnego [m ³ /s]	6,7	2,22	5,55	

źródło: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Elku

⁹ Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Miasta Elk w perspektywie czasowej 2016–2030

W ostatnich latach produkcja roczna wyglądała następująco:

- 2022 – 481 127 GJ;
- 2023 – 438 046 GJ;
- 2024 – 462 708 GJ.

Zgodnie z danymi przedsiębiorstwa (stan na 31.12.2024 r.) ciepło było dostarczane do 754 budynków.

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Świt”¹⁰

Spółdzielnia mieszkaniowa „Świt” zaspokaja potrzeby mieszkaniowe ludności, a także w zakresie potrzeb gospodarczych: remontowych i sprzętowo-transportowych, produkcji oraz przesyłu energii cieplnej i ciepłej wody. Spółdzielnia mieszkaniowa „Świt” jest przedsiębiorstwem, które produkuje i dostarcza energię ciepłą do 92,5 % powierzchni zasobów własnych oraz do zasobów obcych. Energia ciepła produkowana jest przez kotłownię, a następnie przesyłana wysokoparametrową siecią ciepłą do odbiorców. W kotłowni SM „Świt” zamontowane są 4 kotły WR-10 opalane miałem węgla kamiennego lub mieszkanką węgiel-biomasa, dodatkowo kocioł na biomasę (zręby leśne) oraz kotłownia z pojedynczym kotłem wodnym Danstoker 17VP – moc 11/66 MW.

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Prostkach

Prowadzona przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. działalność w zakresie wytwarzania oraz dystrybucji ciepła nie wymaga posiadania koncesji, bowiem spółka nie spełnia przesłanek, które obligowałyby spółkę do uzyskania koncesji (art. 32 ust.1 pkt1 lit. „e” ustawy – Prawo energetyczne). Przedsiębiorstwo eksploatuje kotłownię o łącznej mocy zainstalowanej 4,5 MW. Spółka posiada w swoich zasobach 6,4 km sieci ciepłowniczej oraz 103 węzłów cieplnych. W 2023 r. ciepłownia wyprodukowała 22 506 GJ energii cieplnej spalając przy tym 10 605 mp. zrębki. Przedsiębiorstwo w 2023 roku zużyło o 1254 mp. zrębki mniej niż w roku 2022 oraz o 3387 mp. mniej niż w roku 2021. Jest to efekt wprowadzenia tabeli regulacyjnej nośnika ciepła oraz działań związanych z poprawą efektywności i stabilizacji pracy źródła ciepła.

Gmina Elk

Na terenie gminy Elk znajduje się funkcjonującą 33 lokalne kotłownie zaopatrujące zakłady przemysłowe, usługowe bądź publiczne. Kotłownie zasilane są głównie przez paliwa gazowe.

System gazowniczy

Operatorem oraz właścicielem infrastruktury gazowej jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. – Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie.

Zgodnie z danymi PSG zgazyfikowane jest tylko miasto Elk oraz gmina Elk (Mrozy Wielkie, Siedliska) z terenu powiatu elckiego.

Miasto Elk¹¹

Miasto Elk zaopatrywane jest w gaz ziemny wysokometanowy w stanie ciekłym, w technologii LNG. Na terenie miasta Elk istnieje wydzielona sieć przewodów ulicznych

¹⁰ Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Miasta Elku w perspektywie czasowej 2016 – 2030

¹¹ Źródło: Program Ochrony Środowiska Miasta Elku na lata 2022-2025

z przyłączeniami, ale nie jest powiązana z siecią krajową. Gaz LNG do odbiorców przesyłany jest ze stacji regazyfikacji I i II stopnia w Ełku. Zlokalizowanej w centralnej części miasta w pobliżu dworca kolejowego. Stacja wyposażona jest w dwa zbiorniki o pojemności 153 m³ do magazynowania gazu.

Gmina Ełk

W 2021 r. powstała sieć gazowa na terenie dwóch miejscowości w gm. Ełk tj. Mrozy Wielkie oraz Siedliska.

W poniższej tabeli przedstawiono poziom zgazyfikowania gmin powiatu ełckiego.

Tabela 6. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie ełckim

Lp.	Gmina	Korzystający z instalacji gazowych w % ogółu ludności [%]			
		Rok			
		2021	2022	2023	2024 ¹²
1.	m. Ełk	53,3	51,8	52,3	b.d.
2.	Ełk	1,4	1,4	1,4	b.d.
3.	Kalinowo	0,0	0,0	0,0	b.d.
4.	Prostki	0,0	0,0	0,0	b.d.
5.	Stare Juchy	0,0	0,0	0,0	b.d.
POWIAT EŁCKI		36,4	35,3	35,6	b.d.

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2023 r. [data dostępu: 10.06.2025 r.]

Tabela 7. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu ełckiego

Wskaźnik	Jednostka	Rok		
		2022	2023	2024
Długość czynnej sieci ogółem	m	105 532	109 718	119 263
Długość czynnych gazociągów i przyłączy średniego i niskiego ciśnienia	m	105 532	109 718	119 263
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	2 421	2 517	2 715
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	2 226	2 283	2 398
Odbiorcy gazu	gosp.	9 449	9 590	9 620
Zużycie gazu	tys. m ³	2 155,123	2 367,152	2 682,465

źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie

¹² Brak danych w GUS na dzień 10.06.2025 r., planowana data udostępniania danych: 17.10.2025 r.

2) Zanieczyszczenia z sektora przemysłowego

Emisja przemysłowa związana jest ze źródłami punktowymi, pochodzącymi z zakładów przemysłowych, głównie z procesów spalania paliw w celach energetycznych oraz procesów technologicznych.

Starosta Elcki wydał następujące pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza:

1. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Motoryzacji „Motozbyt” Sp. z o.o., ul. Suwalska 77, 19-300 Elk;
2. DORYB” Piotr Basiewicz, ul. Podmiejska 2A, 19-300 Elk;
3. „CEZAR” Przedsiębiorstwo Produkcyjne, Dariusz Bogdan Niewiński, ul. Strefowa 2, 19-300 Elk;
4. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Świt” w Elku przy ul. Słowackiego 2 Ciepłownia C-II ul. Gdańska 38b w Elku;
5. Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej w Elku Sp. z o.o., ul. Kochanowskiego 62, 19-300 Elk pozwolenie zintegrowane Ciepłownia C-III ul. Ciepła 10 w Elku;
6. SZP PLAST INDUSTRIES Sp. z o.o. Sp. k, ul. Bema 2, 19-300 Elk;
7. ANIMEX Foods Sp. z o.o., ul. Chałubińskiego 8, 00-613 Warszawa, Oddział w Elku, ul. Suwalska 86, 19-300 Elk;
8. „ECO-PROGRES” Sp. z o.o., ul. Strefowa 7, 19-300 Elk, Zakład przy ul. Krzemowej 11, 19-300 Elk;
9. „ECO-PROGRES” Sp. z o.o., ul. Strefowa 7, 19-300 Elk;
10. IMPRESS Decor Polska Sp. z o.o. w Elku przy ul. Handlowej 1;
11. PORTA KMI POLAND S.A. w Bolechowie, Oddział w Elku, ul. Strefowa 6/8, 19-300 Elk;
12. Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Elku Sp. z o.o., ul. Kolonia 1, 19-300 Elk;
13. Zakład Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Elku Sp. z o.o., ul. Bema 2, 19-300 Elk;
14. STOFO Sp. z o.o. Sp. k. w Elku, ul. Strefowa 7, 19-300 Elk, Zakład przy ul. Żelaznej 4 w Elku;
15. UNIBEP S.A., ul. 3 Maja 19, 17-100 Bielsk Podlaski Oddział Infrastruktury ul. Hetmańska 92, 15-727 Białystok, mobilna instalacja do przeróbki kopaliny, zlokalizowana na terenie Zakładu Produkcji Kruszyw Rupińscy S.J. w Rożyńsku Wielkim;
16. ESTI POLYMER Sp. J. D.B. Zrajkowska, ul. Krzemowa 12, 19-300 Elk;
17. SAXDOR SHIPYARD Sp. z o.o., ul. Stoczniowa 1, 19-300 Elk - zakład ul. Strefowa 4;
18. SAXDOR SHIPYARD Sp. z o.o., ul. Stoczniowa 1, 19-300 Elk, zakład przy ul. Stoczniowej 1.

Ponadto, Starosta Elcki wydał następujące pozwolenia zintegrowane dla następujących przedsiębiorstw:

- Animex Foods Sp. z o.o.;
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał pozwolenia zintegrowane na terenie powiatu elckiego, zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela 8. Pozwolenia wydane przez Marszałka Województwa na terenie powiatu elckiego

Lp.	Prowadzący instalację	Nazwa instalacji	Data wydania decyzji	Znak decyzji
1.	Marcin Kitowicz, Gospodarstwo Rolne Marcin Kitowicz, Spytkowo 47, 11-500 Giżycko	Instalacja do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk, zlokalizowana na Fermie Drobiu w Ruskiej Wsi	09.06.2020 r.	OŚ-PŚ.7222.91.2018
2.	Ferma Sikory Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Al. Legionów 135 A, 18-400 Łomża	Instalacja do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk, zlokalizowana na Fermie Drobiu w Sikorach Juskich	26.03.2021 r.	OŚ-PŚ.7222.29.2018
3.	Energoutil Sp. z o.o., Nowa Wieś Elcka, ul. Elcka 1A, 19-300 Elk	instalacji do produkcji biogazu z kategorii obiektów IPPC w gospodarce odpadami do odzysku lub unieszkodliwiania z wykorzystaniem fermentacji beztlenowej o zdolności przetwarzania nie mniejszej niż 100 Mg/dobę odpadów innych niż niebezpieczne, przewidzianej do eksploatacji na terenie zakładu Energoutil Sp. z o.o. w Nowej Wsi Elckiej, Nowa Wieś Elcka, ul. Elcka 1a, 19-300 Elk	06.06.2023 r.	OŚ-PŚ.7222.10.2022
4.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-Mazury” Sp. z o.o., Siedliska 77, 19-300 Elk	Instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton, zlokalizowanej na terenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w miejscowości Siedliska	06.02.2012 r.	OŚ-PŚ.7222.24.2011 – DECYZJA GŁÓWNA
			ZMIANY POWYŻSZEJ DECYZJI:	
			19.05.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.39.2013
			10.12.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.53.2014
			25.11.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.89.2014
			28.08.2018 r.	OŚ-PŚ.7222.4.2018
5.	Energoutil Sp. z o.o., Nowa Wieś Elcka, ul. Elcka 1A, 19-300 Elk	Instalacja do unieszkodliwiania lub odzysku padłych lub ubitych zwierząt lub odpadowej tkanki zwierzęcej o zdolności przetwarzania ponad 10 ton na dobę, zlokalizowanej w Nowej Wsi Elckiej	30.10.2013 r.	OŚ-PŚ.7222.18.2012 – DECYZJA GŁÓWNA
			ZMIANY POWYŻSZEJ DECYZJI:	
			16.06.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.7.2014
			25.11.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.86.2014
			07.03.2016 r.	OŚ-PŚ.7222.77.2015

Lp.	Prowadzący instalację	Nazwa instalacji	Data wydania decyzji	Znak decyzji
			01.03.2017 r.	OŚ-PŚ.7222.77.2016
			27.06.2024 r.	OŚ-PŚ.7222.25.2018
6.	Energoutil Sp. z o.o., Nowa Wieś Elcka, ul. Elcka 1A, 19-300 Elk	Instalacja do unieszkodliwiania lub odzysku padłych lub ubitych zwierząt lub odpadowej tkanki zwierzęcej o zdolności przetwarzania ponad 10 ton na dobę, zlokalizowanej w Nowej Wsi Elckiej, gmina Elk	28.07.2006 r.	R.7649-2/05/06 - DECYZJA GŁÓWNA
			ZMIANY POWYŻSZEJ DECYZJI:	
			12.03.2007 r.	R.7649-1/07
			22.04.2009 r.	OŚ.PŚ.7650-29/08/09
			16.09.2010 r.	OŚ.PŚ.7650-7/10
			30.10.2013 r.	OŚ-PŚ.7222.2.2013
			14.08.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.44.2014
			4.12.2014 r.	OŚ-PŚ.7222.87.2014
			7.03.2016 r.	OŚ-PŚ.7222.76.2015

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, stan na dzień 29.04.2025

W poniższej tabeli przedstawiono emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2021-2024 na terenie powiatu elckiego.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Emisja \ Rok	2021	2022	2023	2024
Zanieczyszczenia gazowe				
ogółem [t/r]	133 699	117 845	110 397	123 508
ogółem (bez dwutlenku węgla) [t/r]	569	570	607	503
dwutlenek siarki [t/r]	259	266	295	258
tlenki azotu [t/r]	182	146	144	115
tlenek węgla [t/r]	124	156	166	128
dwutlenek węgla [t/r]	133 130	117 275	109 790	123 005
Zanieczyszczenia pyłowe				
ogółem [t/r]	25	20	12	10
ze spalania paliw [t/r]	24	19	12	10

źródło: GUS [data dostępu: 10.06.2025 r.]

3) Zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego

System transportowy na terenie powiatu elckiego obejmuje:

- transport samochodowy,
- transport kolejowy,
- komunikację publiczną.

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Jednocześnie na terenie powiatu nieustannie poprawiany jest stan istniejącej infrastruktury poprzez szukanie nowych rozwiązań w po stronie infrastruktury drogowej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:¹³

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport jest uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinwentaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w poniższej tabeli.

¹³ Źródło: Strefy Czystego Transportu w polskich miastach Dlaczego potrzebujemy czystego powietrza?, 1. Transport jako źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, Warszawa 2023

Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

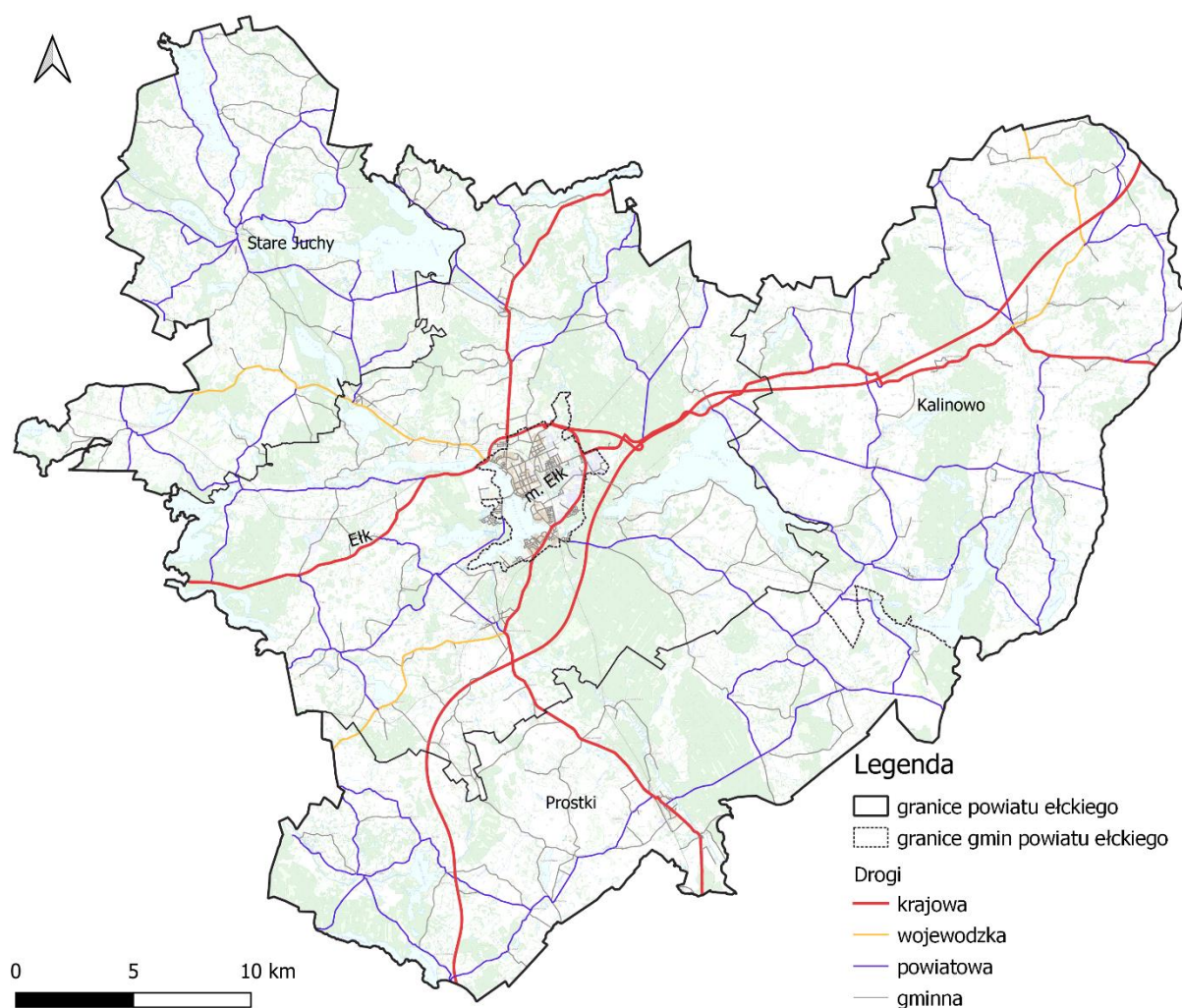
Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

źródło: Jakubowski, J. (1976). Motoryzacja a środowisko. Warszawa: Wydawnictwo Komunikacji i Łączności

Powiat elcki posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć drogową, która składa się z:¹⁴

- dróg krajowych o łącznej długości 114,643 km:
 - ❖ nr 16 o długości 28,152 km;
 - ❖ nr 16d o długości 3,533 km;
 - ❖ nr S16d o długości 3,645 km;
 - ❖ nr S61 o długości 52,632 km;
 - ❖ nr 65 o długości 26,681 km;
- dróg wojewódzkich o łącznej długości 50,721 km:
 - ❖ nr 621 Droga 16 /Węzeł Elk Północ/ - Elk - Nowa Wieś Elcka - Droga 61 /Węzeł Elk Południe/ o długości 11,886 km;
 - ❖ nr 625 Droga 621 /Elk/ - Droga 61 /Węzeł Elk Wschód/ - Sędko - Golubka - Droga 61 /Węzeł Kalinowo/ o długości 14,170 km;
 - ❖ nr 656 Staświny - Zelki – Elk o długości 14,549 km;
 - ❖ nr 667 Nowa Wieś Elcka - Drygały - Biała Piska o długości 10,116 km;
- dróg powiatowych o łącznej długości 368,783 km;
- dróg gminnych;
- dróg wewnętrznych.

¹⁴ Dane: GDDKiA, ZDW oraz ZDP

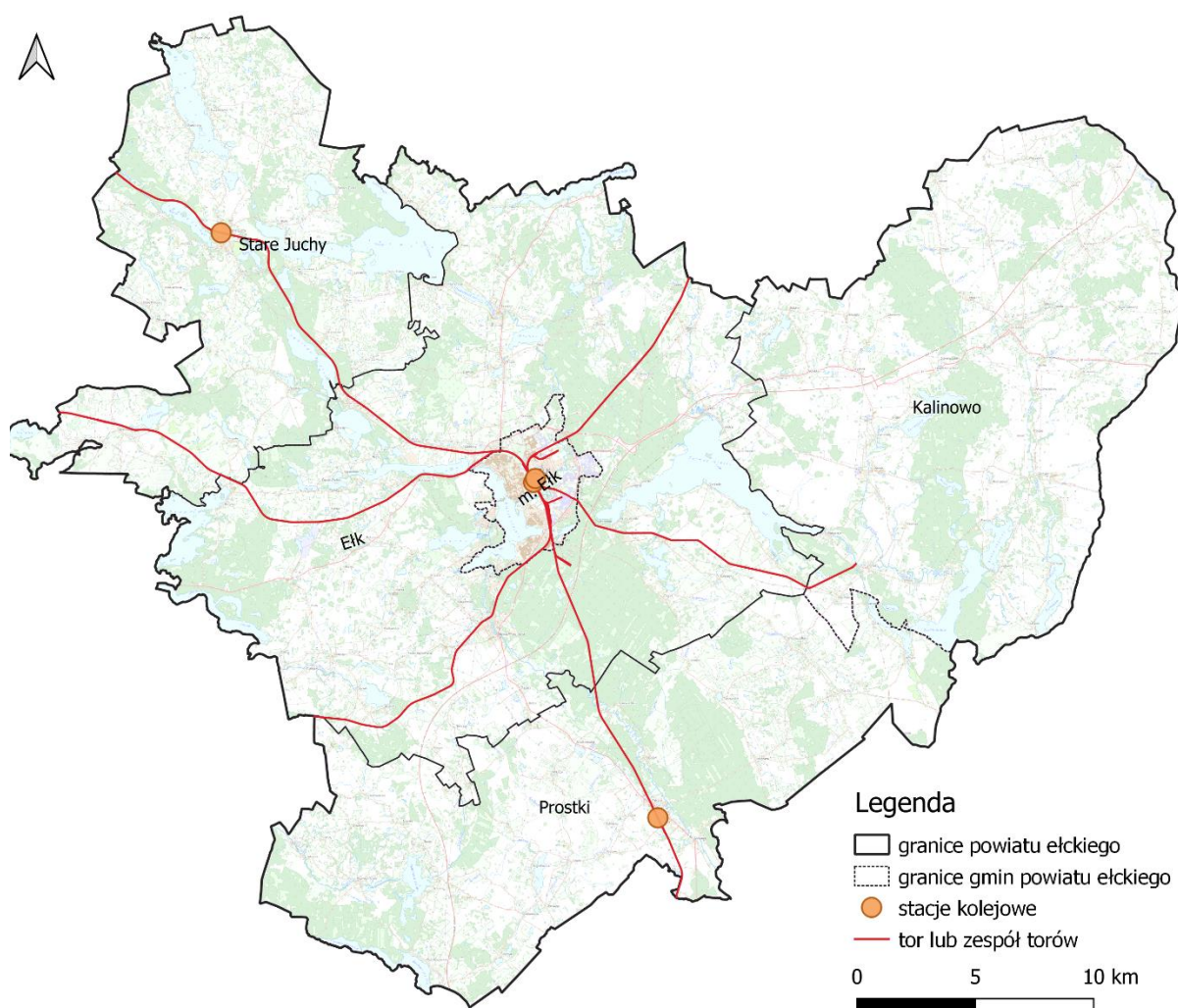
Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu ełckiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Transport kolejowy¹⁵

Na układ kolejowy w powiecie ełckim składają się:

- linia kolejowa nr 38 Białystok - Głomno;
- linia kolejowa nr 41 Ełk - Gołdap;
- linia kolejowa nr 219 Olsztyn Główny - Ełk;
- linia kolejowa nr 223 Czerwonka – Ełk.

¹⁵ Dane <https://mapa.plk-sa.pl/>

Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu elckiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Komunikacja publiczna

Zgodnie z danymi GUS, stan na dzień 31.12.2024 r., na terenie powiatu elckiego zlokalizowanych było 425 przystanków autobusowych.

Na terenie powiatu działa Miejski Zakład Komunikacji w Elku, która należy do Miasta Elku oraz Gminy Elk. Podstawową działalnością Spółki jest świadczenie usług w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na terenie Miasta i Gminy Elk.

Mapa rowerowa i interaktywny portal rowerowy

Największym zainteresowaniem wśród turystów cieszą się trasy rowerowe w okolicach Elku oraz na terenie powiatu elckiego, dlatego, wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, Wydział Informacji i Cyfryzacji zlecił w 2022 roku opracowanie mapy rowerowej i portalu mapowego. Powstała mapa turystyczna szlaków i ścieżek rowerowych na terenie powiatu elckiego z zaznaczeniem 55 atrakcji turystycznych w powiecie. Utworzono także bazę danych systemu referencyjnego sieci szlaków i ścieżek rowerowych oraz wdrożono interaktywny portal rowerowy (<https://rowerowy.powiatelcki.lp-portal.pl/>).

Szczegółowe dane odnośnie dróg rowerowych w powiecie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu ełckiego

Obszar	Rok			
	2021	2022	2023	2024 ¹⁶
m. Ełk	26,3	26,7	28,9	b.d.
Ełk	3,9	6,1	6,1	b.d.
Kalinowo	0	0	0	b.d.
Prostki	0	0	0	b.d.
Stare Juchy	0	0	0	b.d.
POWIAT EŁCKI	30,2	32,8	35,0	b.d.

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [stan na dzień 01.07.2025 r.]

4) Zanieczyszczenia z sektora komunalno-bytowego

Głównym źródłem tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza może być:

- o stosowanie paliw wysokoemisyjnych w starych, o niskiej sprawności urządzeniach grzewczych,
- o spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- o zły stan techniczny znacznej części kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych.

Zanieczyszczenia z tzw. niskiej emisji mają największy wpływ na stan jakości powietrza. Szczególny wzrost zanieczyszczeń z palenisk domowych odczuwany jest w sezonie grzewczym. Zjawisku sprzyja tzw. inwersja termiczna oraz niska temperatura powietrza i bezwietrzne dni. Wzrasta wtedy stężenie zanieczyszczeń głównie takich jak: B(a)P oraz pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5}.

5) Inne zanieczyszczenia antropogeniczne tzw. emisja niezorganizowana¹⁷

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary natężenia przepływu gazów odlotowych z procesu technologicznego (tzw. odgazów procesowych) i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

- **emisje z nieszczelności:** emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,
- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego

¹⁶ Brak danych w GUS na dzień 10.06.2025 r., planowana data udostępniania danych: 07.09.2025 r.

¹⁷ Źródło: <https://wszystkooemisjach.pl/69/emisja-niezorganizowana-dokumenty-referencyjne-bat>

przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zawiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

Do emisji powodowanych dyfuzją należą następujące rodzaje źródeł:

- suszenie (suszenie masy, suszenie powierzchni po lakierowaniu lub drukowaniu),
- magazynowanie cieczy w zbiornikach bezciśnieniowych (lub z poduszką gazową) umożliwiające uwalnianie gazów znad magazynowanej cieczy do atmosfery w trakcie jej przechowywania lub podczas napełniania zbiornika, gdy opary są wypierane ze zbiornika w trakcie jego napełniania,
- magazynowanie „świeżych” produktów stałych, zawierających w swojej masie pozostałości procesowe, np. mocznika lub produktów niestabilnych chemicznie, umożliwiające częściowy rozkład, np. w wyniku hydrolizy,
- magazynowanie materiałów sypkich na otwartym terenie,
- transportu materiałów z wykorzystaniem przenośników, przesypów, ładowarek,
- emisje pośrednie, np. w wyniku nieszczelności układów chłodniczych w obszarze procesowym i przedostawania się zanieczyszczeń do układu chłodniczego, a następnie ich dyfuzję w trakcie odparowywania w wieżach chłodniczych lub chłodniach wentylatorowych,
- konserwacja maszyn z wykorzystaniem LZO (VOC).

Źródła emisji powodowanej dyfuzją mogą mieć następujący charakter:

- źródła punktowe (odpowietrzenia, układy oddechowe zbiorników, przesypy),
- źródła liniowe (transportery taśmowe),
- źródła powierzchniowe (otwarte zbiorniki, laguny i odstojniki, komory napowietrzania ścieków, hałdy magazynowe i place składowe),
- źródła przestrzenne (instalacje zlokalizowane poza budynkami).

5.1.3 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wyznaczono strefy:

- miasto Olsztyn – kod strefy PL2801;
- miasto Elbląg – kod strefy PL2802;
- strefa warmińsko-mazurska – kod strefy PL2803, do której należy powiat elcki.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne

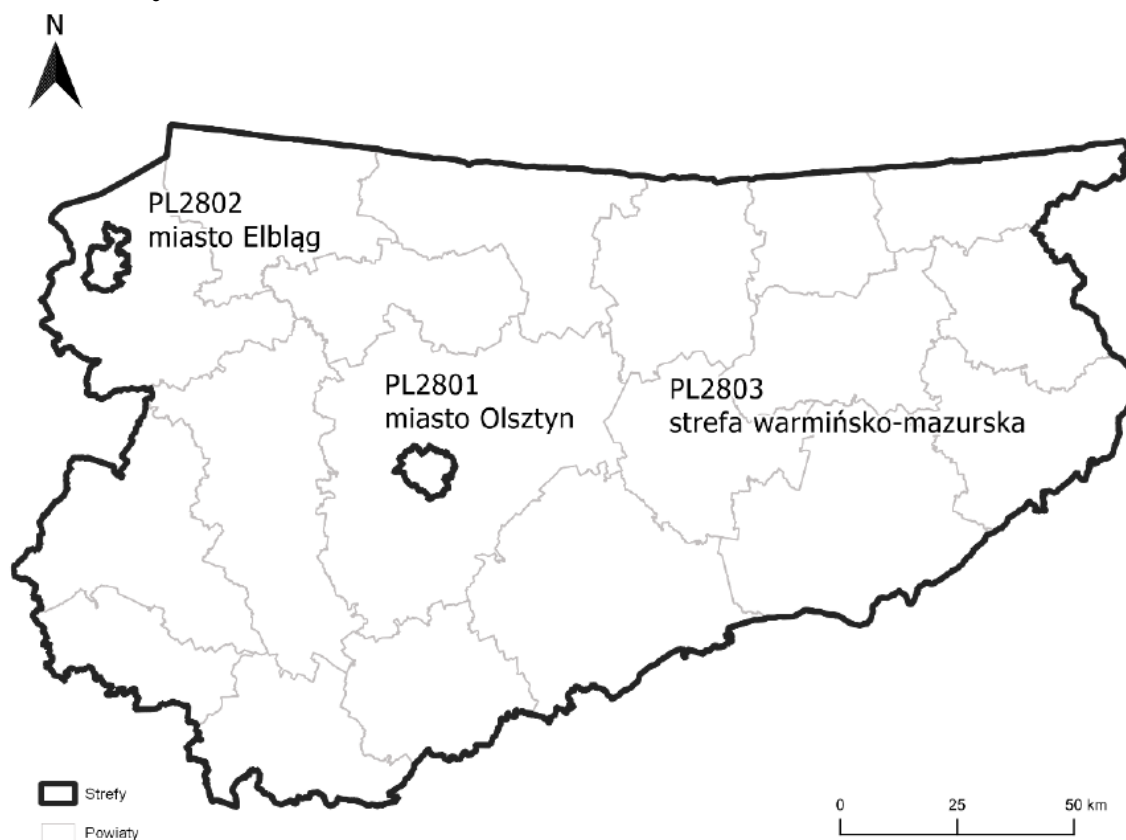
stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2.5},
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Rysunek 13. Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy ochrony powietrza
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za rok 2024

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Informacje odnośnie stref zanieczyszczeń w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny		
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego	C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy		
nie przekracza poziomu docelowego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego		
poniżej poziomu celu długoterminowego	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
powyżej poziomu celu długoterminowego	D2	dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S_1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 24 stężenia 1-godz. $S_1 > 350 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S_{24} > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 3 stężenia 24-godz. $S_{24} > 125 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	$S_{8\text{max}} \leq 10 \text{mg}/\text{m}^3$	$S_{8\text{max}} > 10 \text{mg}/\text{m}^3$
benzen	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny - faza II*	rok	$S_a \leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa A1)	$S_a > 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa C1)
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	$S_a \leq 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$
ołów	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
arsen	docelowy	rok	$S_a \leq 6 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 6 \text{ng}/\text{m}^3$
kadm	docelowy	rok	$S_a \leq 5 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \text{ng}/\text{m}^3$
nikiel	docelowy	rok	$S_a \leq 20 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 20 \text{ng}/\text{m}^3$
benzo(a)piren	docelowy	rok	$S_a \leq 1 \text{ng}/\text{m}^3$	$S_a > 1 \text{ng}/\text{m}^3$
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} >$	więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} > 120$

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
			120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

S_a – stężenie średnie roczne, S₁ – stężenie 1-godzinne,

S₂₄ – stężenie średnie dobowe,

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S_{8max_d} – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀,

* kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5}:

faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	S _{8max} ≤ 120 µg/m ³ w ocenianym roku	S _{8max} > 120 µg/m ³ w ocenianym roku

Objaśnienia do tabeli:

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim raport wojewódzki za rok 2024

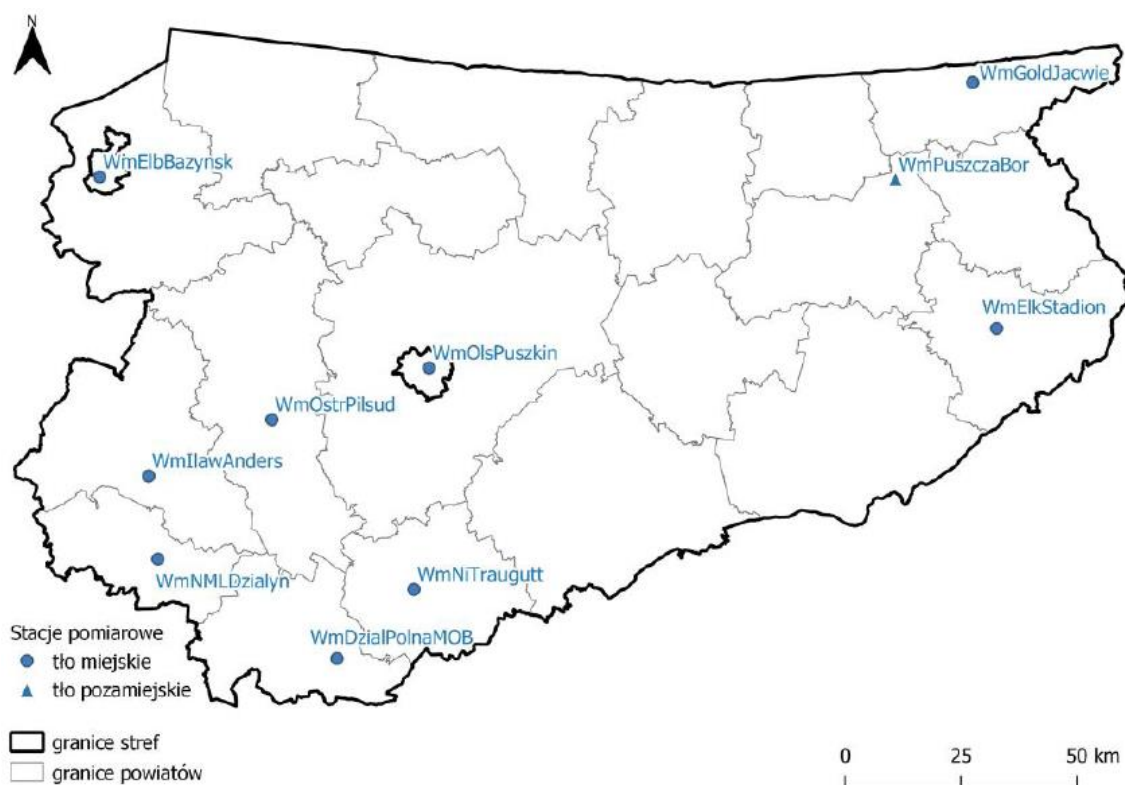
Roczna ocena została wykonana zgodnie z obowiązującymi zasadami, bazującymi na przepisach prawnych. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

W 2024 r. w ramach systemu PMŚ, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało ogółem 10 stacji pomiarowych. Pomiar realizowane były przez:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – monitoring w wojewódzkiej sieci stacji i punktów pomiarowych, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu powietrza – 9 stacji pomiarowych,
- Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy – monitoring jakości powietrza dla potrzeb programów EMEP i GAW/WMO na 1 stacji w Puszczy Boreckiej.

Na terenie powiatu elckiego w 2024 roku znajdował się jeden punkt pomiarowy w Elku przy ul Piłsudskiego 27.

Lokalizację stacji pomiarowych wykorzystanych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za rok 2024

Osiągnięte w latach 2021-2024 klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w rocznych ocenach dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy warmińsko-mazurskiej

	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
2021	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2022	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A1
2023	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2024	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, 3 strefa uzyskała klasę A.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

Na podstawie klasyfikacji stref województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2024 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi w strefie warmińsko-mazurskiej, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Strefa ta została zakwalifikowana do klasy C.

Od lat w strefie przekraczany poziom celu długoterminowego ozonu – klasa D2.

Na przeważającym obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 metali: ołów, arsen, kadm i nikiel.

Największym problemem w skali województwa warmińsko-mazurskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). W 2024 r. przekroczenie poziomu docelowego B(a)P stwierdzono na dwóch z ośmiu stacji pomiarowych w województwie. Problem ten dotyczy głównie miast gminnych i powiatowych. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się „niską emisję” pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu na poszczególnych stacjach można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem. Jednakże wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 rejestrowane w sezonie grzewczym roku pozostają istotnym problemem.

W ostatnich latach w województwie warmińsko-mazurskim stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM2,5 nie było przekraczane.

W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2024 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi.

W latach 2021-2024 roku dla strefy warmińsko-mazurskiej przeprowadzono ocenę roczną pod kątem ochrony roślin. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie warmińsko-mazurskiej

	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
2021	A	A	A ¹⁾
2022	A	A	A ²⁾
2023	A	A	A ²⁾
2024	A	A	A ²⁾

¹⁾Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa otrzymała klasę D1

²⁾Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa otrzymała klasę D2

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w ostatnich latach pomiary jakości powietrza oraz wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu.

Przekroczenia w strefie warmińsko-mazurskiej od lat występują w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza na wskazanym obszarze obejmuje również modelowanie matematyczne jakości powietrza realizowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy IOŚ-PIB w Warszawie, realizowane dla obszaru całego kraju, w tym województwa warmińsko-mazurskiego. Modelowanie obejmuje pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, benzo(a)piren, ozon, SO₂ i NO₂.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu.

Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu elckiego

Substancja	Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu elckiego w poszczególnych latach			Poziom dopuszczalny / docelowy ¹⁸
	2022	2023	2024	
Dwutlenek azotu nr CAS 10102-44-0	6,0 – 10,00 µg/m ³	7,0-10,0 µg/m ³	7,0-9,0 µg/m ³	40 µg/m ³
Dwutlenek siarki nr CAS 7446-09-5 ¹⁹	3,0-6,0 µg/m ³	3,0-8,0 µg/m ³	2,0-6,0 µg/m ³	20 µg/m ³
Pył zawieszony PM ₁₀	15,0-19,0 µg/m ³	14,0-19,0 µg/m ³	14,0-17,0 µg/m ³	40 µg/m ³
Pył zawieszony PM _{2,5}	10,0 -12,0 µg/m ³	9,0 -14,0 µg/m ³	8,0 -14,0 µg/m ³	20 µg/m ³
Benzen nr CAS 71-43-2	0,7 µg/m ³	0,5-0,9 µg/m ³	0,5-1,0 µg/m ³	5 µg/m ³
Ołów nr CAS 7439-92-1 ²⁰	0,002 µg/m ³	0,01 µg/m ³	0,01 µg/m ³	0,5 µg/m ³
Tlenek węgla nr CAS 630-08-0 ²¹	160 - 320 µg/m ³	175-330 µg/m ³	157-313 µg/m ³	10 000 µg/m ³
Benzo(a)piren nr CAS 50-32-8 ²²	0,1 - 1,4 ng/m ³	0,1-1,0 ng/m ³	0,3-0,6 ng/m ³	1 ng/m ³
Arsen nr CAS 7440-38-2 ²³	0,3 ng/m ³	0,3 -0,4 ng/m ³	0,3 -0,4 ng/m ³	6 ng/m ³
Nikiel nr CAS 7440-02-0 ²³	0,7 ng/m ³	0,3-0,5 ng/m ³	0,5-1,2 ng/m ³	20 ng/m ³
Kadm nr CAS 7440-43-9 ²³	0,1 2 ng/m ³	0,1 ng/m ³	0,06-0,1 ng/m ³	5 ng/m ³

źródło: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie

¹⁸ dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 poz. 845)

¹⁹ Poziom dopuszczalny jako wartość średnioroczna dla SO₂ jest określony w polskim prawie jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami, o których mowa w ustawie Prawo ochrony środowiska.

²⁰ Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM₁₀

²¹ W polskim prawie nie został określony dopuszczalny poziom średniej rocznej wartości stężenia CO, poziom ten został określony jedynie w odniesieniu do wartości średniej 8-godzinnej.

²² Stężenie w pyłe zawieszonym PM₁₀. Dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ nie został w polskim prawie określony poziom dopuszczalny. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dokonuje się w oparciu o poziom docelowy, który jest wartością średnioroczną.

²³ Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM. Dla arsenu, kadmu i niklu w pyłe PM₁₀ nie zostały w polskim prawie określone normy dopuszczalne. Oceny jakości powietrza w odniesieniu do tych zanieczyszczeń dokonuje się w oparciu o poziomy docelowe, które są wartościami średniorocznymi.

Zgodnie z powyższymi danymi na terenie powiatu elckiego nie zanotowano przekroczeń wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu. w latach 2022-2024.

5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).²⁴ Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.²⁵

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.²⁶

Ścieki z terenu gminy Elk oraz miasta Elk odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Elckiej. Od 2006 r. biogaz spalany jest w dwóch agregatach prądotwórczych o mocy 120 kW i jednym agregacie o mocy 190 kW. Powstaje z niego w ciągu roku ok. 1 612 MWh energii elektrycznej i 9 170 GJ energii cieplnej. Ilość wytworzonej energii pokrywa 60% całkowitego zapotrzebowania oczyszczalni na energię elektryczną oraz 100% na energię cieplną.²⁷

²⁴ Źródło: Energia ze źródeł odnawialnych w 2015 r., Warszawa 2016, Główny Urząd Statystyczny

²⁵ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3520,pojecie.html>

²⁶ Źródło: [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/\\$file/Infos_51.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/$file/Infos_51.pdf)

²⁷ Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Elk na lata 2022-2037

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej.²⁸ Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu arealów upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha.²⁹

Na terenie miasta Elku w Zespole Szkół Sportowych, ul. Suwalska 15 zainstalowany jest kocioł na biomasę o mocy 500 kW.

Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów.³⁰

Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

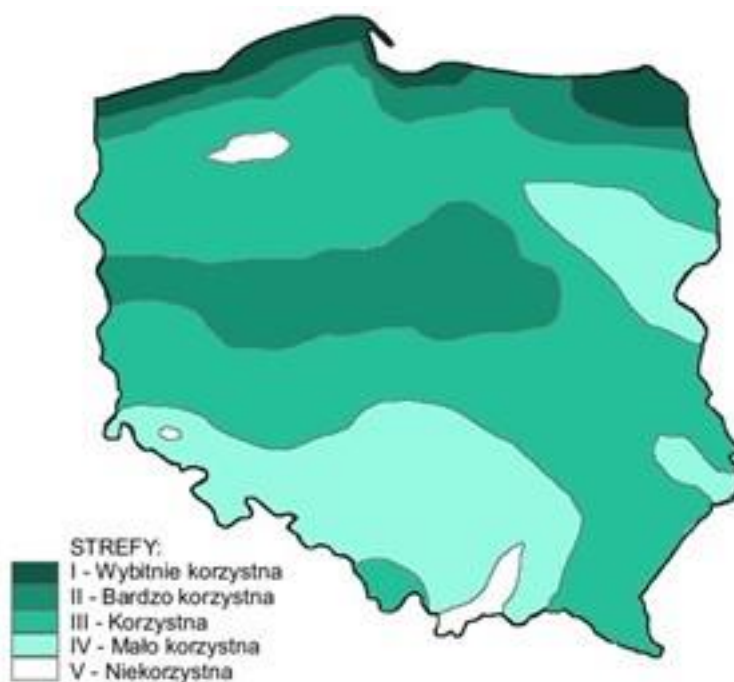
- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, który przedstawia poniższy rysunek teren powiatu elckiego w większości leży w strefie III – korzystnej (część północna) oraz V – niekorzystnej (część południowa).

²⁸ Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 1099/2008

²⁹ Źródło: Ginalski Z. 2016. Substraty dla biogazowni rolniczych. DR O/Radom

³⁰ Źródło: <https://mae.com.pl/oferta-mae/baza-wiedzy/odnawialne-zrodla-energii/energia-sloneczna-2>

Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych
źródło: imgw.pl

Na terenie powiatu elckiego funkcjonuje 1 turbina wiatrowa w gminie Prostki.

Wpływ na faunę³¹

Użytkowanie farm wiatrowych może wpływać negatywnie na awifaunę poprzez:

- utratę lub fragmentację istniejących siedlisk;
- zmianę dotychczasowych wzorców wykorzystania terenów;
- prawdopodobieństwem śmiertelnych zderzeń z elementami wiatraków;
- tworzenie efektu bariery.

Na chiropterofaunę poprzez:

- utraty tras przelotu;
- zmiany tras przelotu;
- śmiertelne kolizje;
- utratę miejsc żerowania lub kryjówek.

Użytkowanie turbin generuje hałas mechaniczny (emitowany przez przekładnię i generator) oraz szum aerodynamiczny – generowany przez obracające się łopaty wirnika. W związku z tym zaleca się, aby podczas budowy instalacji służących do pozyskiwania energii z wiatru:

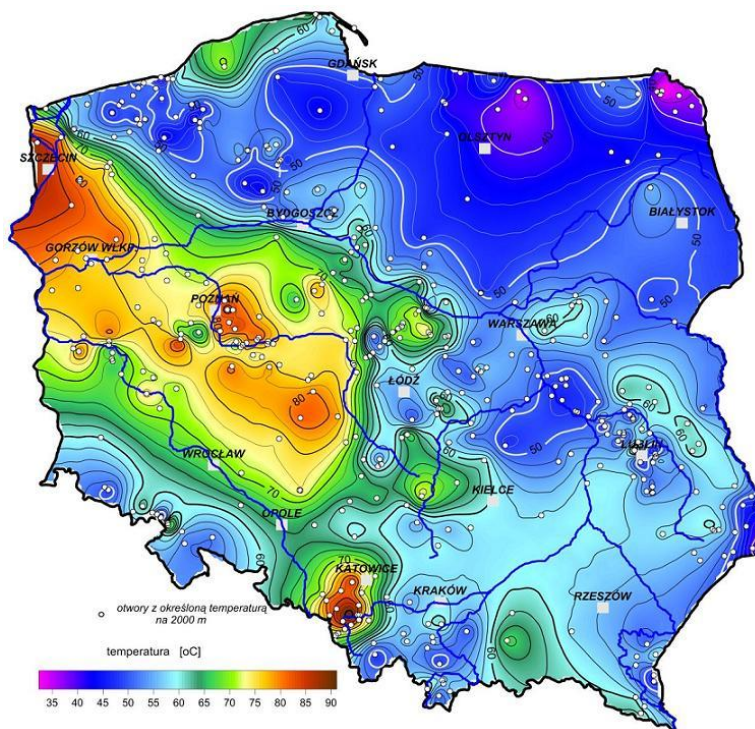
- dobrze dobrać lokalizację inwestycji,
- ograniczyć do minimum negatywne oddziaływanie na awifaunę oraz chiropterofaunę,
- prace budowlane prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, gdyż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zabrania się niszczenia siedlisk i ostoi oraz gniazd gatunków chronionych, natomiast terminy i sposoby wykonywania prac budowlanych muszą być dostosowane w sposób umożliwiający zminimalizowanie ich wpływ na biologię poszczególnych gatunków i ich siedliska.

³¹ Źródło: https://www.lgdzpt.pl/wp-content/uploads/2018/08/folder_ZPT_Energia-3.pdf

Energia geotermalna

Rozwój energetyki w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju jest możliwy poprzez pozyskanie i wykorzystanie zasobów energii odnawialnej między innymi geoenergetyki, która wykorzystuje energię geotermiczną, a dokładniej jej część – energię geotermalną. Geoenergia jest energią pochodzącą z okresu kształtowania się planety, która została wzbogacona energią pochodzącą z rozpadów pierwiastków promieniotwórczych. Energia geotermalna jest niewyczerpalna, gdyż jest stale uzupełniana strumieniem ciepła z wnętrza ziemi o temperaturze ok. 6000°C. Energia geotermalna jest częścią energii geotermicznej i jest zawarta w wodach, parze wodnej oraz otaczających skałach. W warunkach geologicznych Polski energia geotermalna zakumulowana jest głównie w podziemnych zbiornikach geotermalnych w tzw. naturalnych basenach sedymentacyjno-strukturalnych, które wypełnione są wodami geotermalnymi o zróżnicowanych poziomach temperatury. Na terenie Polski wstępują tereny o temperaturze wód geotermalnych od 20 do ok 80-90°C. Możliwości wykorzystania wód geotermalnych zależą głównie od ich poziomu temperatury, wykorzystuje się je w ciepłownictwie na cele grzewcze oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, ogrzewania pomieszczeń gospodarczych oraz upraw w gruncie.³²

Mapa rozkładu temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t. przedstawiona została poniżej.

Rysunek 16. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu
źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

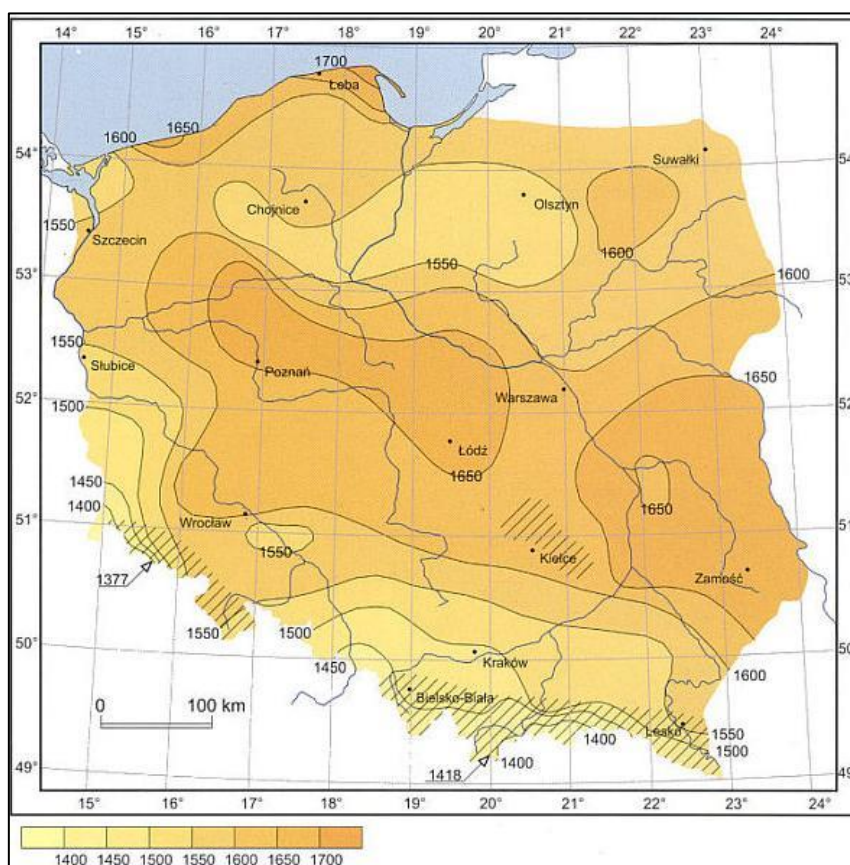
Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

³² Źródło: P. Kubski, "Przegląd zasobów i wykorzystania energii geotermalnej w Polsce Overview of resources and utilization of geothermal energy in Poland," pp. 14–16, 2012

Na terenie gminy Kalinowo w budynku Ośrodka Zdrowia w Kalinowie zainstalowana jest gruntowa pompa ciepła.

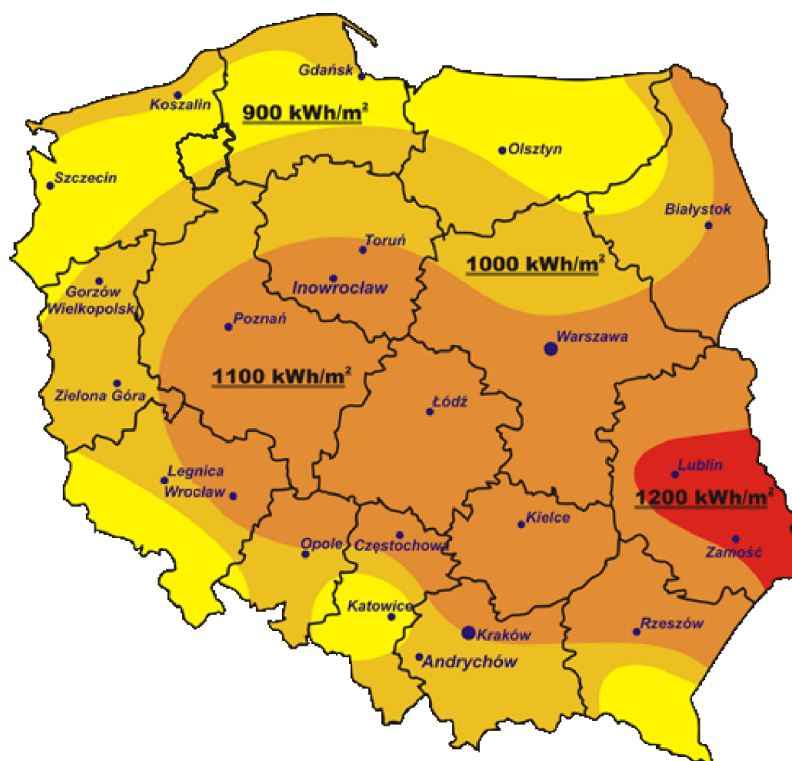
Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.³³

Rysunek 17. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski
źródło: imgw.pl

³³ Źródło: Nowak W. i Stachel A., 2011. Kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne jako źródło energii w małych instalacjach ciepłych i elektroenergetycznych. Automatyka – Energetyka – Zakłócenia

Rysunek 18. Mapa nasłonecznienia Polski
źródło: cire.pl

Powiat ełcki zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900 kWh/m².

Zgodnie z danymi PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok na terenie powiatu ełckiego określono warunki przyłączenia dla instalacji fotowoltaicznych (mikroinstalacje) o mocy 15,545 MW.

We własności Powiatu Ełckiego funkcjonują instalacje fotowoltaiczne zainstalowane na terenie Powiatowego Zarządu Dróg w Ełku o mocy 18 kW oraz na budynku Domu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Ełckiej o mocy 39 600 kW.

Jednostki terytorialne Powiatu Ełckiego są we własności następujących instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych:

- ❖ budynek świetlicy w m. Ruska Wieś 5A, gm. Ełk;
- ❖ budynek świetlicy w m. Milewo, gm. Kalinowo;
- ❖ Oczyszczalnia Ścieków w Kalinowie i Pisanicy, gm. Kalinowo;
- ❖ Ujęcie wody SUW w Kalinowie, gm. Kalinowo;
- ❖ Centrum Edukacji Ekologicznej, ul. Parkowa 12– moc 3,2 kW, m. Ełk;
- ❖ Park Wodny, ul. Marsz. J. Piłsudskiego 29 – moc 50 kW, m. Ełk;
- ❖ Park Naukowo-Technologiczny, ul. Podmiejska 5 - moc 39 kW, m. Ełk.

Mieszkańcy powiatu ełckiego mogą korzystać z programu dotacji WFOŚiGW w Olsztynie w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

Zgodnie z danymi Funduszu, w celu poprawy jakości powietrza, na terenie powiatu ełckiego w ramach powyższego programu mieszkańcy zawierali z Funduszem umowy w celu otrzymania dotacji na zakup instalacji fotowoltaicznych:

- 2022 r.: 27 dofinansowań;

- 2023 r.: 24 dofinansowania;
- 2024 r.: 22 dofinansowania.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spadek to różnica wysokości poziomu wody na dwóch stanowiskach. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

5.1.5. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA 2.0 ³⁴ , w następnych latach warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się temperatury powietrza. W miesiącach grudzień, styczeń, luty obserwowany jest największy wzrost średniej temperatury powietrza, zmniejszy się liczba dni z ujemną temperaturą. Porównując dekadę 2021-2030 z dekadą 2091-2100, średnia różnica temperatury w powiecie elckim może się zwiększyć o nawet 2,5°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych. Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.

³⁴ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Działania edukacyjne	Jednym z najważniejszych zadań starostwa powiatowego jest zwiększanie świadomości ekologicznej ich mieszkańców – zwłaszcza tych dorosłych. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.
Monitoring środowiska	Monitoring powietrza w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie.

5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez zanieczyszczone powietrze; - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; - coraz więcej podejmowanych działań mieszkańców związanych z poprawą jakości powietrza (wymiany kotłów, termomodernizacje); - wzrost odbiorców gazu; - rozwój sieci rowerowej;	- występowanie zjawisk ekstremalnych takich jak intensywne opady deszczu oraz występowanie fal upałów i susz; - wzrost emisji dwutlenku siarki oraz tlenku węgla pochodzących z zakładów przemysłowych - wciąż duże zanieczyszczenia z emisji przemysłowej;

5.1.7. Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji. 2. Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji OZE. 3. Możliwość efektywnego wykorzystania energii słonecznej dzięki korzystnym warunkom naturalnym. 4. Funkcjonujący punkt pomiarowy, z którego wyniki są wykorzystywane w Rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa warmińsko-mazurskiego. 5. 35,6% mieszkańców korzysta z sieci gazowej.	1. Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. 2. Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie warmińsko-mazurskiej. 3. Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. 4. Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. 5. Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. 6. Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). 2. Modernizacja kotłowni opartych na spalaniu węgla, a także urządzeń przemysłowych emitujących zanieczyszczenia do powietrza. 3. Termomodernizacja budynków. 4. Rosnąca świadomość klimatyczna mieszkańców. 5. Realizacja programów wsparcia finansowego mieszkańców ze środków wojewódzkich, krajowych i unijnych. 6. Dostępność unijnych funduszy wsparcia dla instalacji OZE, rozwoju elektromobilności, adaptacji do zmian klimatu, likwidacji źródeł niskiej emisji oraz poprawy efektywności energetycznej budynków.	1. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 2. Wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren powiatu. 3. Ograniczone zasoby finansowe, mogące hamować realizację inwestycji proekologicznych. 4. Zanieczyszczenia powietrza pochodzące spoza obszaru powiatu. 5. Zanieczyszczenia powietrza wynikające z działalności przemysłowej. 6. Wysokie ceny przyjaznych środowisku nośników energii. 7. Zmiany klimatyczne, prowadzące do ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy intensywne opady, wpływające na infrastrukturę i jakość życia.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w poniższej tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz Programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie powiatu elckiego na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadujące zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie powiatu, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie elckim w latach 2021-2024

Kategoria pojazdów	Lata			
	2021	2022	2023	2024 ³⁵
samochody osobowe	42 350	42 947	44 068	b.d.
motocykle ogółem	3 562	3 685	3 845	b.d.
motocykle o pojemności silnika do 125 cm ³	1 081	1 114	1 162	b.d.
autobusy ogółem	218	226	233	b.d.
samochody ciężarowe	5 926	6 005	6 141	b.d.
samochody ciężarowo - osobowe	60	62	61	b.d.
ciągniki samochodowe	527	529	566	b.d.
ciągniki rolnicze	3 329	3 429	3 516	b.d.
motorowery	3 048	3 091	3 130	b.d.

źródło: GUS [data dostępu: 14.06.2025 r.]

Drogi dojazdowe i osiedlowe charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania.

Drogi krajowe są w następującym stanie technicznym:³⁶

- nr 16 w kilometrażu od 275,911 do 290,776 – 94,8 % w stanie pożądanym;
- nr 16 w kilometrażu od 309,947 do 323,234 – 45,2 % w stanie pożądanym;
- nr 16d w kilometrażu od 0,00 do 3,533 – 100 % w stanie pożądanym;
- nr S16d w kilometrażu od 3,533 do 7,178 – 100 % w stanie pożądanym;
- nr S61 w kilometrażu od 107,368 do 160,000 – 100 % w stanie pożądanym;
- nr 65 w kilometrażu od 53,100 do 65,951 – odcinek w przebudowie;
- nr 65 w kilometrażu od 75,962 do 89,792 – odcinek w przebudowie.

³⁵ Brak danych w GUS na dzień 10.06.2025 r., planowana data udostępniania danych: 07.09.2025 r.

³⁶ Źródło: GDDKiA w Olsztynie, stan na dzień 15.05.2025 r.

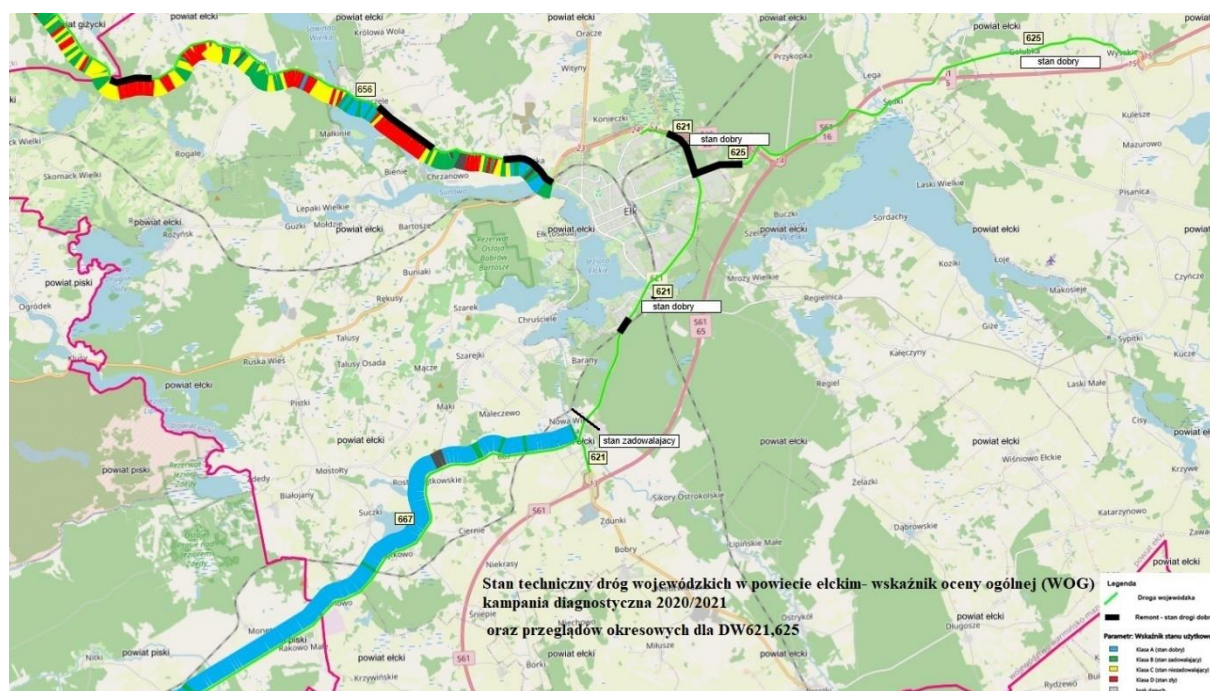
Wykaz ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych na terenie powiatu elckiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Zestawienie ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych na terenie powiatu elckiego

Nr drogi	Kilometraż drogi	Długość ekranu (m)	Strona drogi	Rodzaj
S16d	od km 3+822 do km 4+022	200	lewa	pochłaniający
S61	od km 111+290 do km 111+453	164	prawa	pochłaniający
S61	od km 123+200 do km 123+100 (węzeł Elk Południe)	134	prawa	pochłaniający
S61	od km 107+583 do km 107+711	128	prawa	wał ziemny (koniec połączony z korpusem drogi poprzecznej)
S61	od km 149+080 do km 149+260	180	lewa	pochłaniający
S61	od km 150+968 do km 151+128	160	lewa	pochłaniający
S61	od km 155+100 do km 155+252	152	lewa	pochłaniający
S61	od km 155+730 do km 156+000	270	prawa	pochłaniający
S61	od km 156+529 do km 156+809	280	lewa	pochłaniający
S61	od km 156+853 do km 157+091	238	prawa	pochłaniający
S61	od km 158+229 do km 158+449	220	lewa	pochłaniający
S61	od km 158+814 do km 159+034	220	prawa	pochłaniający
dk 16 obwodnica Elku	od km 290+540 do km 290+725	185	prawa	pochłaniający
dk 16 obwodnica Elku	od km 290+725 do km 290+745	20	prawa	pochłaniający
dk 16d obwodnica Elku	od km 1+030 do km 1+395	365	prawa	pochłaniający
dk 16d obwodnica Elku	od km 1+410 drogi 16d ekran na drodze poprzecznej	68	prawa	odbijający
dk 16d obwodnica Elku	od km 1+410 drogi 16d ekran na drodze poprzecznej	105	prawa	pochłaniający

źródło: GDDKiA w Olsztynie, stan na dzień 15.05.2025 r.

Stan techniczny dróg wojewódzkich przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 19. Stan techniczny dróg wojewódzkich w powiecie elckim
źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie

Zarówno wzdłuż dróg wojewódzkich jak i powiatowych brak jest zabezpieczeń akustycznych.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej wartości dopuszczalnej lub na tym poziomie oraz na zmniejszaniu poziomu hałasu do co najmniej dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do głównych działań zapobiegawczych należą przede wszystkim ekrany akustyczne, wały ziemne, ewentualnie pasy zieleni, lokalizowane w obszarze rozwiązań ochronnych. Do najczęstszych metod stosowanych w miejscu powstawania hałasu należą np. wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obręb dzielnic mieszkalnych poprzez budowę obwodnic, zakaz wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast, stosowanie nawierzchni „cichych”, ogólna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, zachęcanie kierowców do korzystania z transportu zbiorowego, budowa i promowanie urządzeń typu Park&Ride, kontrole prędkości, stosowanie środków uspokojenia ruchu w obrębie osiedli mieszkalnych.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałas jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu

decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Starosta Elcki wydał decyzje o dopuszczalnych poziomach hałasu dla DREWASO Adam Truszkowski, ul. Grodzieńska 7/42, 19-300 Elk - Zakład Usługi Tartaczne na działce geod. nr 1209/3, obręb Elk 2.

Marszałek Województwa nie wydawał decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu na terenie powiatu elckiego.

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy może być generowany wzdłuż odcinków szlakowych i mieć charakter lokalny.

Hałas lotniczy

Ten rodzaj uciążliwości akustycznych związany jest z funkcjonowaniem portów lotniczych, lotnisk sportowych, turystycznych czy wojskowych. Cechami charakterystycznymi hałasu lotniczego są: oddziaływanie na duże powierzchnie terenu, wysokie poziomy emisji hałasu wszystkich typów statków powietrznych zwłaszcza w operacjach startu i lądowania.³⁷

Na terenie powiatu brak jest ww. obiektów.

5.2.3. Monitoring poziomu hałasu

Pomiary hałasu środowiskowego prowadzone są w ramach:

- Państwowego Monitoringu Środowiska,
- działalności kontrolnej Inspekcji Ochrony Środowiska,
- realizacji obowiązków prawnych nałożonych na zakłady przemysłowe jak również na zarządzających drogami, liniami kolejowymi lub lotniskami.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, Programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni). Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego niezmiennie od kilkunastu lat decydujące znaczenie dla odczuwania uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją samochodową.

Na podstawie art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} ,

³⁷ Źródło: https://www.krakow.wios.gov.pl/Press/publikacje/raporty/raport12/4_halas.pdf

L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;

- innych niż tereny, o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat. Stanowią podstawę oceny klimatu akustycznego, ich celem jest graficzne przedstawienie rozkładu pola akustycznego na danym obszarze. Opracowanie strategicznych map hałasu stanowi podstawę do sporządzenia Programów ochrony środowiska przed hałasem. Programy te mają na celu wskazanie odpowiednich działań naprawczych minimalizujących zagrożenie hałasem.

GIOŚ w ramach państwowego monitoringu środowiska w powiecie elckim realizował tylko badania hałasu drogowego. Pomiary wykonano w 2022 roku w miejscowości Buniaki – przy drodze krajowej nr 16 oraz w miejscowości Oracze – przy DK 65.

Osada Buniaki położona w gminie wiejskiej Elk w powiecie elckim. Miejscowość zamieszkuje 89 osób. Hałas komunikacyjny mierzono na jednorodnym odcinku drogi o długości 0,56 km w obrębie zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Poziom równoważny dźwięku w porze dnia przekraczał o 0,7 dB wartość dopuszczalna dla terenów mieszkaniowo-usługowych. W nocy nie odnotowano przekroczenia normy 56 dB.

Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 20. Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu w Buniakach w 2022 roku
 źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku

W poniższej tabeli zestawiono wyniki pomiaru hałasu w Buniakach w 2022 r.

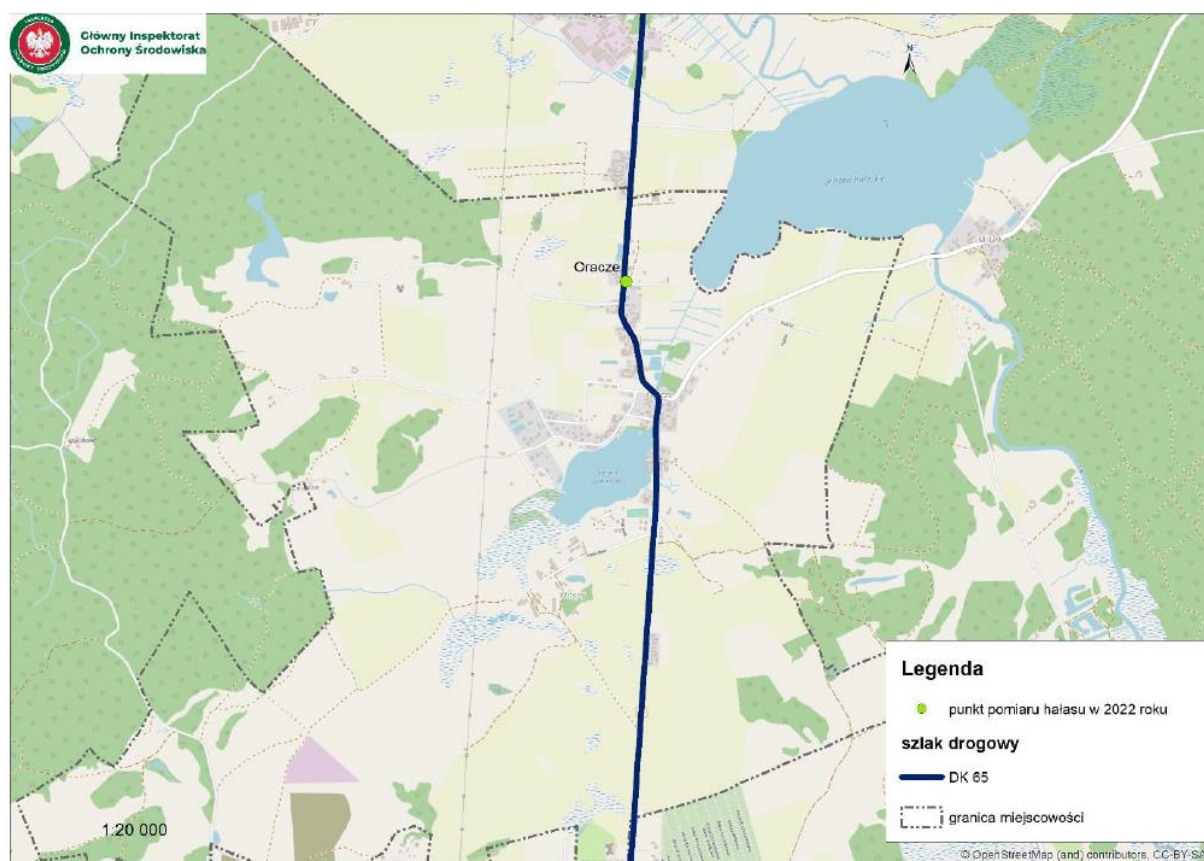
Tabela 21. Krótkookresowe poziomy hałas komunikacyjny w Buniakach w 2022 roku

Lokalizacja punktu	Równoważny poziom dźwięku [dB]		Wartość dopuszczalna [dB]		Przekroczenie poziomu dopuszczalnego [dB]	
	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}
Buniaki	65,7	55,8	65	56	0,7	-

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku

Oracze – wieś położona w gminie Elk w powiecie elckim. Miejscowość zamieszkuje 340 osób. Hałas komunikacyjny mierzono na jednorodnym odcinku drogi o długości 0,7 km w obrębie zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Poziom równoważny dźwięku w porze dnia nie przekraczał 65 dB - wartości dopuszczalnej dla terenów mieszkaniowo-usługowych. W nocy odnotowano przekroczenie o wartości 3,5 dB.

Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 21. Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu w Oraczach w 2022 roku

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku

Tabela 22. Krótkookresowe poziomy hałas komunikacyjny w Oraczach w 2022 roku

Lokalizacja punktu	Równoważny poziom dźwięku [dB]		Wartość dopuszczalna [dB]		Przekroczenie poziomu dopuszczalnego [dB]	
	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{AeqD}	L _{AeqN}
Buniaki	64,4	59,5	65	56	-	3,5

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku

Strategiczne mapy hałasu 2022

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (tj. z 2021 r. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie.

W 2022 r. w powiecie elckim zidentyfikowała odcinki dróg, dla których natężenie ruchu przekroczyło 3 miliony pojazdów rocznie. Dla tych dróg sporządzono strategiczną mapę hałasu.

Zgodnie z Strategiczną mapą hałasu dla dróg krajowych w województwie warmińsko-mazurskim równoważny poziom dźwięku wyniósł:

- L_{AeD} : dla punktu DK65/Elk 67,7 dB; dla punktu DK65/gmina Elk 61,1 dB;
- L_{AeqN} : dla punktu DK65/Elk 69,7 dB; dla punktu DK65/gmina Elk 63 dB.

Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem na terenie powiatu elckiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_{DWN} :

- 55-59.9 dB: 900;
- 60-64.9 dB: 500;
- 65-69.9 dB: 600;
- 70-74.9 dB: 400;
- 75 - 79.9 dB: 0;
- ≥ 80 dB: 0.

Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem dla pory nocnej na terenie powiatu elckiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_N :

- 55-59.9 dB: 500;
- 60-64.9 dB: 500;
- 65-69.9 dB: 500;
- 70-74.9 dB: 0;
- 75 - 79.9 dB: 0;
- ≥ 80 dB: 0.

Szacunkowa powierzchnia obszarów zagrożonych hałasem na terenie powiatu elckiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_{DWN} :

- 55-59.9 dB: 3,2412 km²;
- 60-64.9 dB: 1,6987 km²;
- 65-69.9 dB: 1,1125 km²;
- 70-74.9 dB: 0,8051 km²;
- 75 - 79.9 dB: 0,2814 km²;
- ≥ 80 dB: 0 km².

Szacunkowa powierzchnia obszarów zagrożonych hałasem na terenie powiatu elckiego wynosi wg. przedziałów wartości poziomów hałasu L_N :

- 55-59.9 dB: 2,0034 km²;
- 60-64.9 dB: 1,2525 km²;
- 65-69.9 dB: 0,8271 km²;
- 70-74.9 dB: 0,4867 km²;
- 75 - 79.9 dB: 0,0095 km²;

- ≥ 80 dB: 0 km².

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.
Działania edukacyjne	Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem hałasu w powietrzu, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń dla mieszkańców powiatu, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem, niwelowania ich skutków oraz ustanawianie stref ciszy.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów dźwięku w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotniska.

5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez hałas; • rozwój inwestycji drogowych; • rozwój infrastruktury i taboru cichych pojazdów elektrycznych	• dynamiczny przyrost liczby pojazdów i wzrost natężenia ruchu; • rozwój urbanizacji;

5.2.6. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu na terenie powiatu – remonty, modernizacje dróg. 2. Obecność linii kolejowych na których odbywa się ruch pasażerski. 3. Ekrany akustyczne wzdłuż drogi krajowej.	1. Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. 2. Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg wojewódzkich. 3. Drogi wojewódzkie wymagające modernizacji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. 2. Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. 3. Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. 4. Dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia. 5. Realizacja strategii i Programów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem oraz transportu (m.in. budowy obwodnic).	1. Niedostateczny poziom środków finansowych oraz funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. 2. Rosnąca liczba pojazdów, zwiększająca natężenie ruchu drogowego. 3. Negatywny wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych na drogi. 4. Rozwój urbanizacji. 5. Dopuszczalne normy nie gwarantujące komfortu mieszkańców.

5.3. Pola elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy

Źródłami naturalnego pola elektromagnetycznego, w którym człowiek żyje „od zawsze”, są Ziemia (wytworząca w swoim jądrze pole magnetyczne), zjawiska atmosferyczne (związane z wyładowaniami elektrycznymi), Słońce (wytworzące promieniowanie w zakresie od podczerwieni do nadfioletu, w tym światło widzialne, jak również wiatr słoneczny), zjawiska kosmiczne oraz każda materia o temperaturze przekraczającej temperaturę zera bezwzględnego.³⁸

Człowiek wskutek rozwoju cywilizacyjnego rozpoczął wytwarzanie sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego. Każde urządzenie zasilane energią elektryczną, czy to z sieci energetycznej, czy bateryjnie, wytwarza pole elektromagnetyczne. Sztuczne pole elektromagnetyczne może więc stanowić efekt zamierzony lub uboczny. Z wytwarzanym polem elektromagnetycznym mamy do czynienia w przypadku wszystkich urządzeń radiowych czy mikrofalowych. Należą do nich zarówno duże obiekty, takie jak nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, jak również zdecydowanie mniejsze urządzenia, m.in. CB radio, radiotelefony wykorzystywane np. przez służby ratunkowe, telefony komórkowe, piloty do zdalnego sterowania (np. centralnym zamkiem w samochodzie lub bramą garażową), urządzenia do identyfikacji radiowej RFID, punkty dostępowe sieci Wi-Fi, telefony bezsznurowe DECT, urządzenia wyposażone w interfejs Bluetooth. Szczególny rodzaj urządzeń celowo wytwarzających pole elektromagnetyczne stanowią urządzenia stosowane w medycynie: do diagnozowania pacjentów oraz w fizykoterapii i rehabilitacji.³⁹

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z powyższym ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2022 r. poz. 263) i zebrano je w tabeli nr 29.⁴⁰

³⁸ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

³⁹ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

⁴⁰ Oba rozporządzenia zastąpiły rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192 poz. 1883)

Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Parametr fizyczny Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego		Składowa elektryczna E (V/m)	Składowa magnetyczna H (A/m)	Gęstość mocy S (W/m ²)
Lp.	1	2	3	4
1.	0 Hz	10000	2500	ND
2.	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3.	od 0,5 Hz do 50 Hz	10000	60	ND
4.	od 0,05 kHz do 1 Hz	ND	3 / f	ND
5.	od 1 kHz do 3 kHz	250 / f	5	ND
6.	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7.	od 0,15 MHz do 1 MHz	87	0,73 / f	ND
8.	od 1 MHz do 10 MHz	87 / f ^{0,5}	0,73 / f	ND
9.	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10.	od 400 MHz do 2000 MHz	1,375 x f ^{0,5}	0,0037 x f ^{0,5}	f / 200
11.	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

Oznaczenia:

f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego”. ND – nie dotyczy.

Objaśnienia:

Dopuszczalne poziomy podane w tabeli określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych. Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych emitowanych przez elektryczne urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach. Ocena oddziaływania pola elektromagnetycznego w środowisku pracy określona jest odrębnymi przepisami.

Dla miejsc dostępnych dla ludności rozumianych jako wszelkie miejsca, z wyjątkiem miejsc, do których dostęp ludności jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego, ustalane według istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości – parametry charakteryzujące oddziaływanie pola elektromagnetycznego na środowisko (kolumny 2, 3 i 4 w tabeli), reprezentują wartości graniczne natężenia pola elektrycznego i magnetycznego oraz gęstości mocy i odpowiadają:

wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego;

wartości równoważnej gęstości mocy S dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku.

Dla częstotliwości od 100 kHz do 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu 6 minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w każdym 6-minutowym okresie czasu. Dla częstotliwości wyższych niż 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu t minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w dowolnym t-minutowym okresie czasu, gdzie $t = 68 / f^{1,05}$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w GHz. W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartości szczytowe natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H nie powinny przekraczać n-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli, przy czym:

w zakresie częstotliwości do 100 kHz: $n = 1,4$. Uwaga: Dla impulsów o czasie trwania t_p należy przyjąć częstotliwość równoważną obliczoną jako $f = 1/(2t_p)$.

w zakresie częstotliwości od 100 kHz do 10 MHz: $n = 10a$, gdzie $a = 0,176 + 0,665 \times \log(f/100)$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w kHz.

w zakresie częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz: $n = 32$.

W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartość szczytowa równoważnej gęstości mocy S w zakresie częstotliwości powyżej 10 MHz nie powinna przekraczać 1000-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli.

źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448)

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie powiatu elckiego źródła promieniowania niejonizującego stanowią:⁴¹

- linie i stacje elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Marszałek Województwa nie wydał pozwoleń dla instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.⁴²

Elektroenergetyka

Zaopatrywaniem mieszkańców powiatu elckiego w energię elektryczną zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.

Na terenie powiatu elckiego PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. posiada linie elektroenergetyczne o napięciu: 110 kV, 15 kV oraz 0,4 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV.

W poniższej tabeli przedstawiono długości linii elektroenergetycznych na terenie powiatu elckiego.

Tabela 24. Charakterystyka sieci elektroenergetycznej na terenie powiatu elckiego

Rodzaje linii	Napowietrzne [km]	Kablowe [km]
Poziomy napięcia		
Sieć wysokiego napięcia 110 kV	112,17	0
Sieć średniego 15 kV	635,00	306,76
Sieć niskiego napięcia 0,4 kV	490,27	584,64

źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok

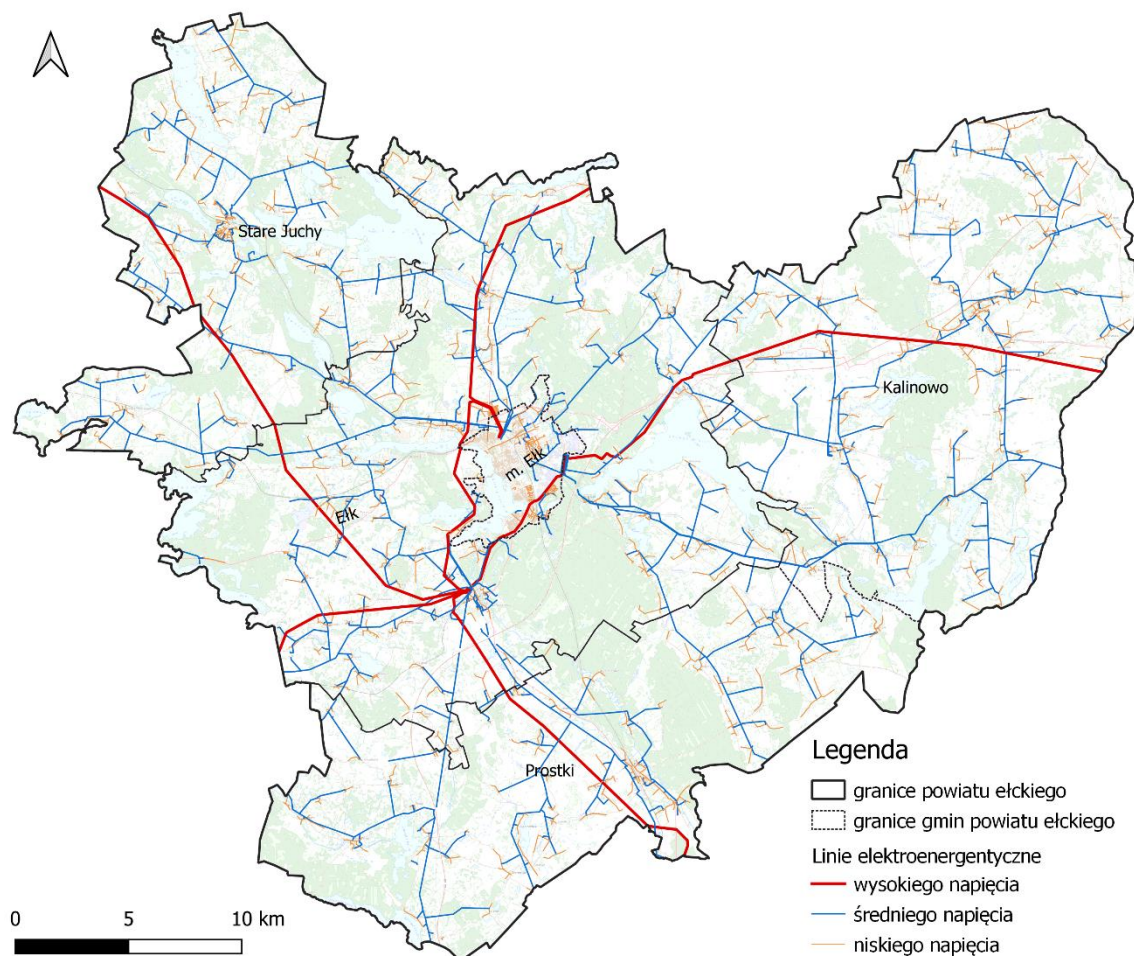
Na terenie powiatu elckiego znajduje się 491 stacji słupowych SN/nn oraz 269 szt. kontenerowych stacji SN/nn. Długość przyłączy kablowych wynosi 126,52 km a napowietrznych 92,36 km.

Ponadto, na obszarze powiatu elckiego we własności PSE S.A. zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 220/110 kV Ełk, na której zainstalowane są dwa transformatory 220/110 kV o mocy 160 MVA każdy oraz stacja 400/110 kV Ełk Bis, na której zainstalowany jest transformator 400/110 kV o mocy 330 MVA oraz dławiki do kompensacji mocy biernej. Przez

⁴¹ Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie warmińsko-mazurskim, GIOŚ, Olsztyn, Czerwiec 2025

⁴² Stan na dzień 29.04.2025 r.

dany obszar przebiegają następujące linie przesyłowe: dwutorowa linia 400 kV w realizacji Łomża Systemowa – Elk Bis – Alytus (Litwa), jednotorowa linia 220 kV Elk – Ostrołęka oraz linia 110 kV Elk – Elk Bis.

Rysunek 22. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu elckiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne

Instalacjami wytwarzającymi PEM są także stacje bazowe telefonii komórkowej.

T-Mobile Polska S.A., ul. Marynarska 12, 02-674 Warszawa:

1. stacja bazowa telefonii komórkowej 73307 (43229N!) GEC_KALINOWO_MILEWOP4 dz. nr 134, Milewo 55, gm. Kalinowo;
2. instalacja radiokomunikacyjna nr 33408 (N!43227) GEC_KALINOWO_BORZYMY, na dz. nr 137, Borzymy, gm. Kalinow;
3. instalacja radiokomunikacyjna 33126 (43232N!) GEC_ELK_RONDO, ul. Suwalska 84, 19-300 Elk;
4. instalacja radiokomunikacyjna nr 34497 N!43063 GEC_PROSTKI_GUTYROZYNSKIE,
7. instalacja radiokomunikacyjna nr 35502 (N!43068) GEC_ELK_SIEDLISKA73), Siedliska 73a, 19-300 Elk;
8. instalacja radiokomunikacyjna Nr 24608 (N!43015) GEC_ELK_ANIMEX2, ul. Suwalska 86, gm. Elk;

P4 Sp. z o.o., ul. Wynalazek 1, 02-677 Warszawa

1. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0702_A, Nowaki 7, 19-335 Prostki;
2. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0009 C, ul. Kolonia 2, 19-300 Elk;
3. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1102 A, ul. Kolejowa 26, 19-335 Prostki;
4. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0501 B, dz. nr 42, Golubka, gm. Kalinowo;
5. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1401A, dz. nr 151, Pisanica, 19-314 Kalinowo;
6. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1501A, dz. nr 142/9, Buniaki, 19-300 Elk;
9. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1201A, Grabnik 15, gm. Stare Juchy;
10. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1301A, Długie 10/1, gm. Kalinowo;
11. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0801C, dz. nr 106, obręb Pistki, gm. Elk;
12. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1601A, dz. nr 35, obręb Siedliska, gm. Elk;
13. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0201B, obręb Nowa Wieś Elcka, dz. nr 142, gm. Elk;
14. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1802 A, Oracze, działka nr 44/2, 19-300 Elk;
15. instalacja radiokomunikacyjna ELC0017 B, ul. Krzemowa 7A, 19-300 Elk;
16. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0016 A, ul. Sikorskiego 34, 19-300 Elk;
17. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0006_C, dz. nr 3350/25, ul. Przemysłowa, 19-300 Elk;
18. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0401_A, dz. nr 134, Milewo, gm. Kalinowo;
19. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0902_A, dz. nr 338/17, Janisze;
20. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0601_A, dz. nr 320/4, Wiśniowo Elckie;
21. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0101_C, dz. nr 549/12, Stare Juchy;
22. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC1001_A, dz. nr 105, Borzymy, gm. Kalinowo;
23. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0001_A, dz. nr 3350/25, ul. Mickiewicza 15, 19-300 Elk;
24. stacja bazowa telefonii komórkowej ELC0008_A, ul. Suwalska 84, 19-300 Elk;

Orange Polska S.A., Al. Jerozolimskie 160, 02-326 Warszawa

1. stacja bazowa telefonii komórkowej (43167N!) ELK MICKIEWICZA (GEC_ELK_MICKIEWICZA), ul. Mickiewicza 15, 19-300 Elk;
1. stacja bazowa telefonii komórkowej (43164N!) ELK EMITEL (GEC_ELK_EMITEL) ul. Kolonia 2, 19-300 Elk;
2. stacja bazowa telefonii komórkowej (43177N!) NOWA WIES ELCKA PLUS (GEC_ELK_NOWAWIESELPLK), dz. nr 207/1, obręb Nowa Wieś Elcka, gm. Elk
3. instalacja radiokomunikacyjna 43016N! WIŚNIOWO ELCKIE, gm. Prostki;
4. instalacja radiokomunikacyjna 43175N! GEC_ELK_SEDKI, dz. nr 35, Sędko 4;

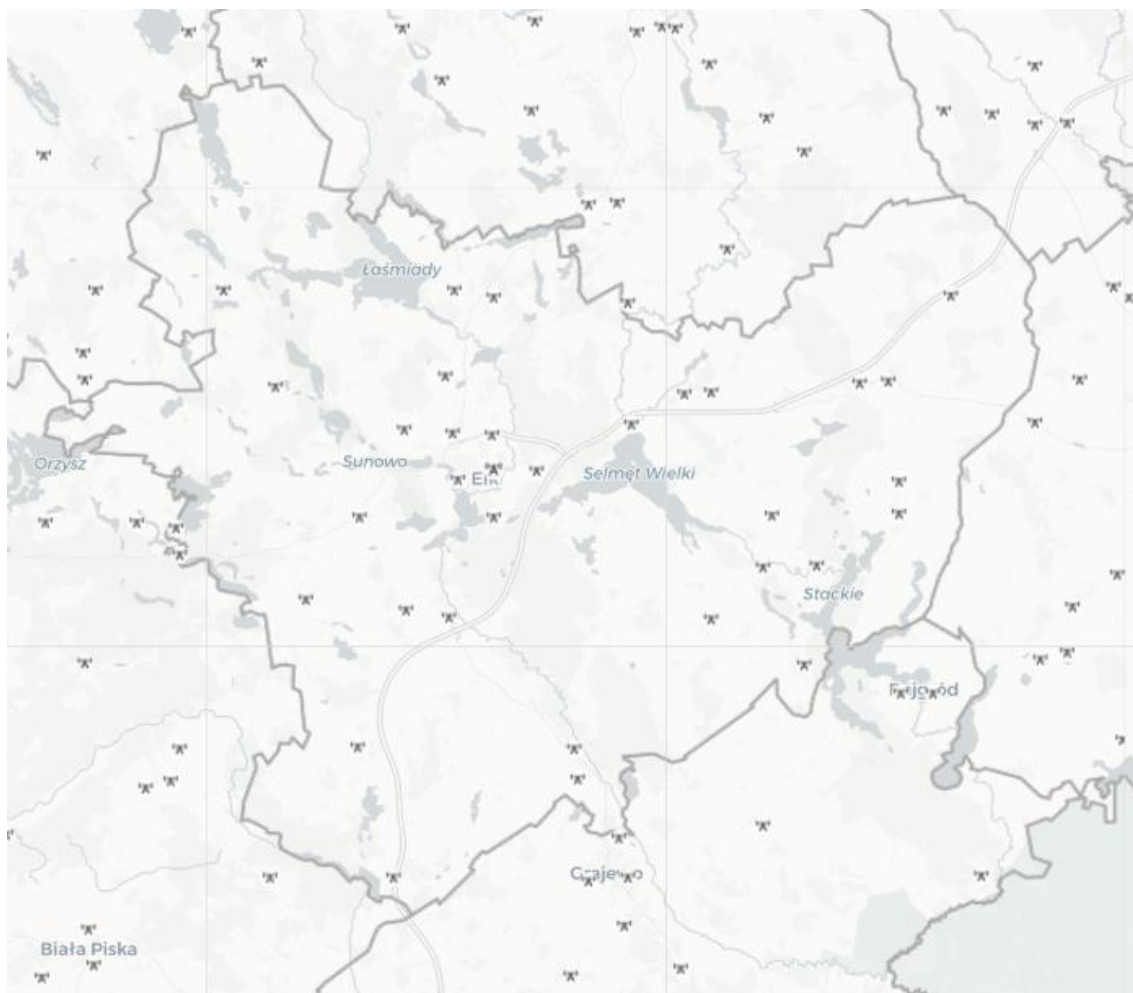
Netia S.A., ul. Poleczki 13, 02-822 Warszawa

1. instalacja radiolinii ELKKM 00015 zlokalizowanej na ul. Sportowej 1, 19-300 Elk;
2. instalacja radiolinii ELKKM 00014 zlokalizowanej na ul. Piłsudskiego 18, 19-300 Elk;
3. instalacja radiolinii ELKKM 00013 zlokalizowanej na ul. Handlowej 1, 19-300 Elk;
5. instalacja radiolinii ELKKM 00003 zlokalizowanej na ul. Mickiewicza 15, 19-300 Elk;
6. instalacja radiolinii ELKKM 00010 zlokalizowanej na ul. Toruńskiej 6A, 19-300 Elk;
7. instalacja radiolinii ELKKM 00007 zlokalizowanej na ul. Okrężna 1b, 19-300 Elk;
8. instalacja radiolinii ELKKM 00006 zlokalizowanej na ul. Kolonia 1, 19-300 Elk;
9. instalacja radiolinii ELKKM 00009 zlokalizowanej na ul. Suwalska 93, 19-300 Elk;

Towerlink Poland Sp. z o.o., ul. M. Kasprzaka 4, 01-211 Warszawa

1. stacja bazowa telefonii komórkowej BT41282 ELK OS. KOCHANOWSKIEGO 2, dz. nr 3854/3, obręb miasto Elk;
2. stacja bazowa telefonii komórkowej BT40705 Stare Juchy 2, dz. nr 549/2.

Te, występujące na terenie powiatu elckiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 23. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu elckiego
źródło: <https://si2pem.gov.pl/> [data dostępu: 27.05.2025 r.]

5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMS), a okresowe badania poziomów tych pól prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Podstawą prawną prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych jest art. 123 ustawy Poś oraz art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2023 r. poz. 824).

Podstawowym założeniem monitoringu PEM jest śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól

elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019, poz. 2448). Minimalna wartość dopuszczalna poziomu PEM dla częstotliwości objętych monitoringiem (80 MHz-40GHz) wynosi 28 V/m.

Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach PMŚ, w sposób ujednolicony dla całego kraju, od roku 2008. W styczniu 2021 r. rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 2311), wprowadziło nowe założenia monitoringu PEM.

Zgodnie z nowym rozporządzeniem na terenie każdego województwa punkty pomiarowe wyznacza się w dwuletnim cyklu pomiarowym dla stałej sieci monitoringu na obszarach miast oraz w czteroletnim cyklu pomiarowym dla monitoringu badawczego na terenach gmin wiejskich.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe (dodatkowo 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców).

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej.

Pomiary natężeń pól elektromagnetycznych w środowisku w ramach PMŚ w powiecie elckim GIOŚ przeprowadził w roku 2022 i 2024 w miejscach dostępnych dla ludności.

W 2022 roku badania wykonano w Elku w 3 punktach stałej sieci monitoringu oraz na terenach wiejskich w 4 punktach monitoringu badawczego. Lokalizację punktów pomiarowych oraz wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych wraz z wynikiem pomiaru 2022 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Lokalizacja	Ulica (jeśli dotyczy)	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
m. Elk	ul. Suwalska	53.829361	22.366972	N_2022_C_1	2,0
m. Elk	ul. Przemysłowa	53.810083	22.378056	N_2022_C_2	1,4
m. Elk	ul. Jana Pawła II 9	53.80294202	22.35986288	N_2022_C_3	<0,8
Nowa Wieś Elcka (gm. Elk)		53.771065	22.329061	N_2022_GW_5	<0,8
Kalinowo		53.873407	22.673362	N_2022_GW_6	<0,8
Prostki		53.697446	22.434865	N_2022_GW_7	<0,8
Stare Juchy		53.920722	22.171056	N_2022_GW_8	<0,8

źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie warmińsko-mazurskim

W 2024 roku badania wykonano w Ełku w 3 punktach stałej sieci. Lokalizację punktów pomiarowych oraz wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych na rok 2024 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Adres	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]
Ełk, ul. Broniewskiego	22.36697	53.82936	N_2022_C_1	<0,8
Ełk, ul. Przemysłowa	22.37805	53.81008	N_2022_C_2	<0,8
Ełk, ul. Jana Pawła II 9	22.35986	53.80294	N_2022_C_3	<0,9

źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie warmińsko-mazurskim

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448), pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wykonane w 2022 i 2024 roku na terenie powiatu ełckiego nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego.

5.3.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów, a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów PEM w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie.

5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- utrzymujące się niskie wartości pól elektromagnetycznych; - stała weryfikacja zgłoszeń w zakresie eksploatacji instalacji wytwarzania pól elektromagnetycznych;	wzrastająca ilość urządzeń będących źródłami promieniowania elektromagnetycznego;

5.3.6. Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Stąły monitoring poziomu pól elektromagnetycznych. - Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu.	- Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. - Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Stąła kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektro-magnetyczne. - Rozwój monitoringu państwowego (także w zakresie promieniowania elektro-magnetycznego m.in. monitoring sieci 5G). - Uwzględnianie w dokumentach planistycznych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego w sposób jak najmniej negatywnie wpływający na mieszkańców.	- Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emiterzy. - Dynamiczny rozwój telekomunikacji oraz wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

Powiat elcki leży na obszarze Wisły, w regionie środkowym.

Głównym ciekim jest rzeka Elk – rzeka IV rzędu, prawobrzeżny dopływ Biebrzy o długości 113,6 km. Zlewnia rzeki Elk zajmuje obszar 1524,5 km². Długość na terenie powiatu elckiego wynosi 32,30 km, od jeziora Łaśmiady przepływa przez jez. Straduńskie, Haleckie, Elckie, kończy się w miejscowości Bogusze. Do głównych lewobrzeżnych dopływów rzeki Elk należą: Mazurka, Połomska Młynówka, Karmelówka, Kanał Kuwasy, do prawobrzeżnych: Gawlik, Różanica i Binduga. Wśród innych cieków na uwagę zasługują:

- rzeka Lega – jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Biebrzy; długość rzeki wynosi 110,6 km (w tym 71,0 km w granicach województwa warmińsko-mazurskiego), zaś powierzchnia całkowita zlewni całkowitej 1011,1 km²; źródła Legi znajdują się koło miejscowości Biała Olecka; na terenie powiatu elckiego leży, środkowy, około 30-kilometrowy odcinek jej biegu;
- rzeka Gawlik - jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Elk, o powierzchni zlewni 174,0 km² i długości 31,7 km; jej źródła znajdują się w Puszczy Boreckiej; na obszarze powiatu elckiego znajduje się około 9 km jej dolnego odcinka; przepływa przez jezioro Hendzelewo (Gm. Stare Juchy), kończąc swój bieg w jeziorze Rekaty.

Sieć hydrograficzną powiatu uzupełniają liczne ciek i kanały, wśród których można wymienić:

- rzekę Małkiń (9,4 km), gm. Elk;
- rzekę Młynka (2,675 km), gm. Elk;
- rzekę Czarnówka (16,82 km), gm. Kalinowo;
- rzekę Przepiórka (10,8 km), gm. Kalinowo;
- rzekę Kalinka (16,6 km), gm. Kalinowo;
- rzekę Karmelówka (12,925 km), gm. Prostki;
- rzekę Różanica (16,2 km), gm. Prostki;
- rzekę Rożynka (8,24 km), gm. Prostki;
- rzekę Młyńska Struga (2,4 km), gm. Stare Juchy;
- rzekę Łażna Struga – częściowo w powiecie elckim, na granicy gminy Stare Juchy i Świętajno;
- rzekę Czarna (5,0 km), w powiecie elckim od km 11+000;
- rzekę Pietraszka (6,7 km), wypływa z jez. Skomętno w m. Mazurowo, wpada do rz. Małkiń w m. Sypitki;
- Kanał Kamienny Bród (4,828 km), gm. Kalinowo;
- Kanał Czerwonka (8,200 km), gm. Elk;
- Kanał Przytułski (3,825 km), gm. Elk;
- Kanał Regielski (5,913 km), gm. Elk;
- Kanał Zdunek (9,870 km), gm. Elk;
- Kanał Lipiński (6,135 km), gm. Prostki;
- Kanał Strumyk (1,176 km), gm. Prostki;
- Kanał Grabnik (1,600 km), gm. Stare Juchy;
- Kanał Skomack (2,400 km), gm. Stare Juchy;
- Kanał Stare Juchy (2,867 km), gm. Stare Juchy;

- Kanał Gawlik – częściowo w powiecie ełckim, przechodzi przez m. Kaltki;
- Kanał Zelki – częściowo w powiecie ełckim, położony na terenie PGR Ostrów.

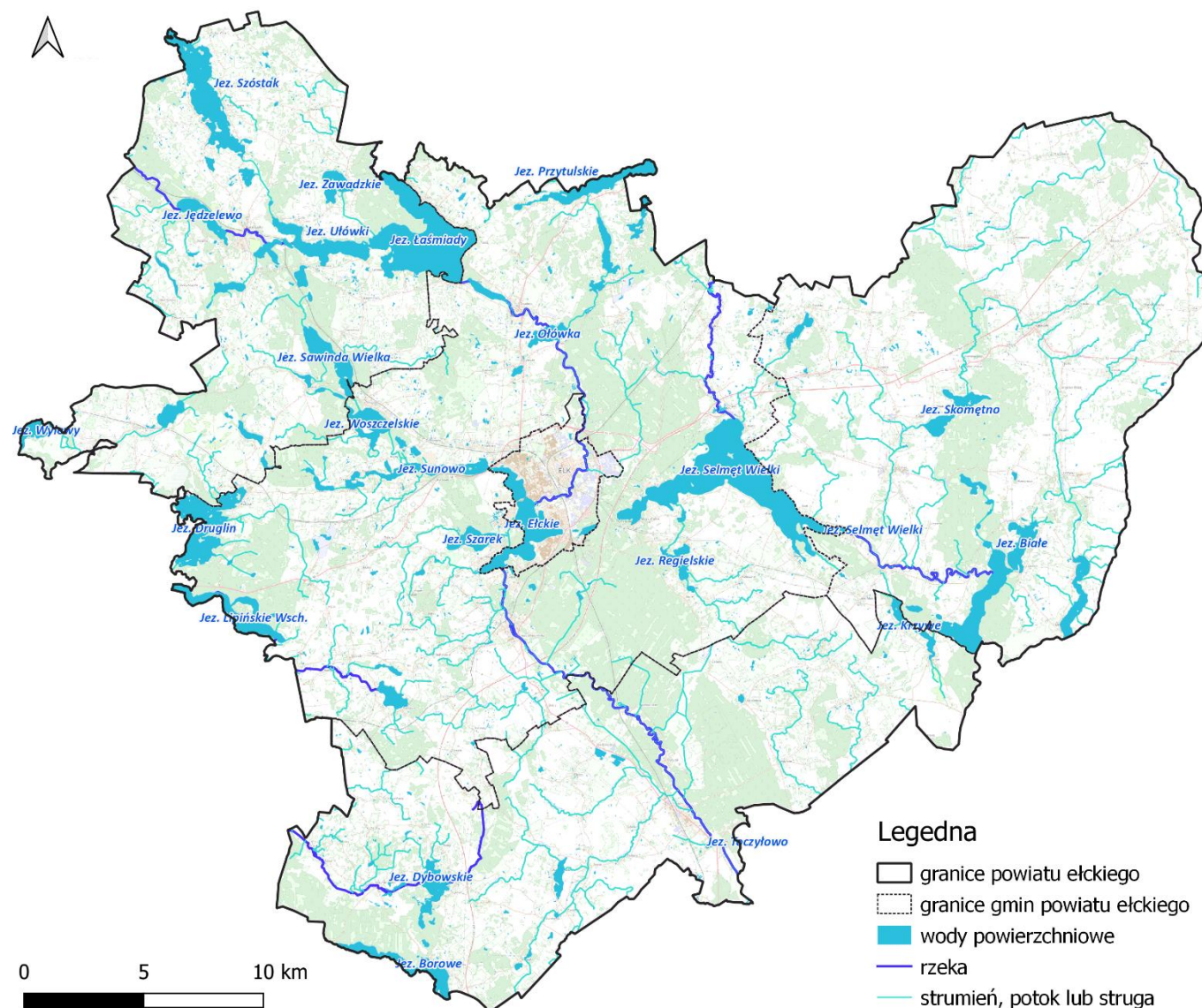
Sieć uzupełniają niewielkie bezimienne ciek, bardzo często prowadzące wody okresowo oraz sztuczne rowy.

Ponadto, na terenie powiatu ełckiego znajdują się liczne jeziora, dla których obowiązuje Uchwała Nr IX.74.2015 Rady Powiatu Ełckiego z dnia 27 sierpnia 2015 r., wprowadzająca zakaz używania silników spalinowych do napędu jednostek pływających, pływających pojazdów mechanicznych o napędzie spalinowym na jeziorach:

- w gminie Ełk: Barany, Sunowo, Szarek, Guzki, Bajtkowo Małe, B/n we wsi Lepaki, Dębniak, Mącze, Haleckie, Lepaki Duże, Lepaki Małe, Herta Duża, Herta Mała, Tatary Duże, Tatary Małe, Wityn, y Płociczno, Zdręczno, Krzywianka, Przytułskie, Szlam, Druglin Mały, Kociołek, Liczonko, Lipińskie, Straduńskie, Bajtkowo Duże, Selmęt Mały, Szyba, Regielskie, Rydzewo, Mrozy, Woszczelskie;
- w gminie Kalinowo: Gołubie, Żydy, Nieciecze, Białe, Błotniste, Rudnik, Skomentno, Głębokie, Okrągłe, Stackie, Przepiórki, Kucze, Rajgrodzkie, B/n w m. Romoty, B/n w m. Stożne, Sernik;
- w gminie Prostki: Długochorzele, Dybowskie, Krzywe, Kurzątki Duże, Kurzątki Małe, Borowe, Górczyce, B/n w m. Bogusze;
- w gminie Stare Juchy: Żabiniec, Ślepieniec, Ułówki, Grabnik, Szeneczek, Zielone, Łaśmiady, Garbas Duży, Szóstak Duży, Szóstak Mały, Garbas Mały, Rogale Małe, Rogale Wielkie, Rogalik, Mleczówka Duża, Mleczówka Mała, Wylewy, Rełaty, Krzywe Małe, Zawadzkie, Sawinda Mała, Sawinda Wielka.

Jeziorami nieobjętymi zakazem są: Ełckie (m. Ełk, strefa ciszy od 22⁰⁰ do 6⁰⁰), Selmęt Wielki – od zwężenia jeziora w rejonie wsi Szeligi Mrozy do dużej wyspy między miejscowościami Sordachy- Laski Wielkie (Gmina Ełk, strefa ciszy od 18⁰⁰ 10⁰⁰ dnia następnego), Druglin Duży (Gmina Ełk, strefa ciszy od 20⁰⁰ -9⁰⁰ dnia następnego), Hendzelewo (Gmina Stare Juchy, strefa ciszy od 18⁰⁰ - 10⁰⁰ dnia następnego).

Na poniższym rysunku przedstawiono układ hydrologiczny powiatu.

Rysunek 24. Wody powierzchniowe na tle powiatu elckiego

źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

W poniższej tabeli zestawiono JCWP rzecznych i jeziornych, w obrębie których znajduje się powiat elcki.

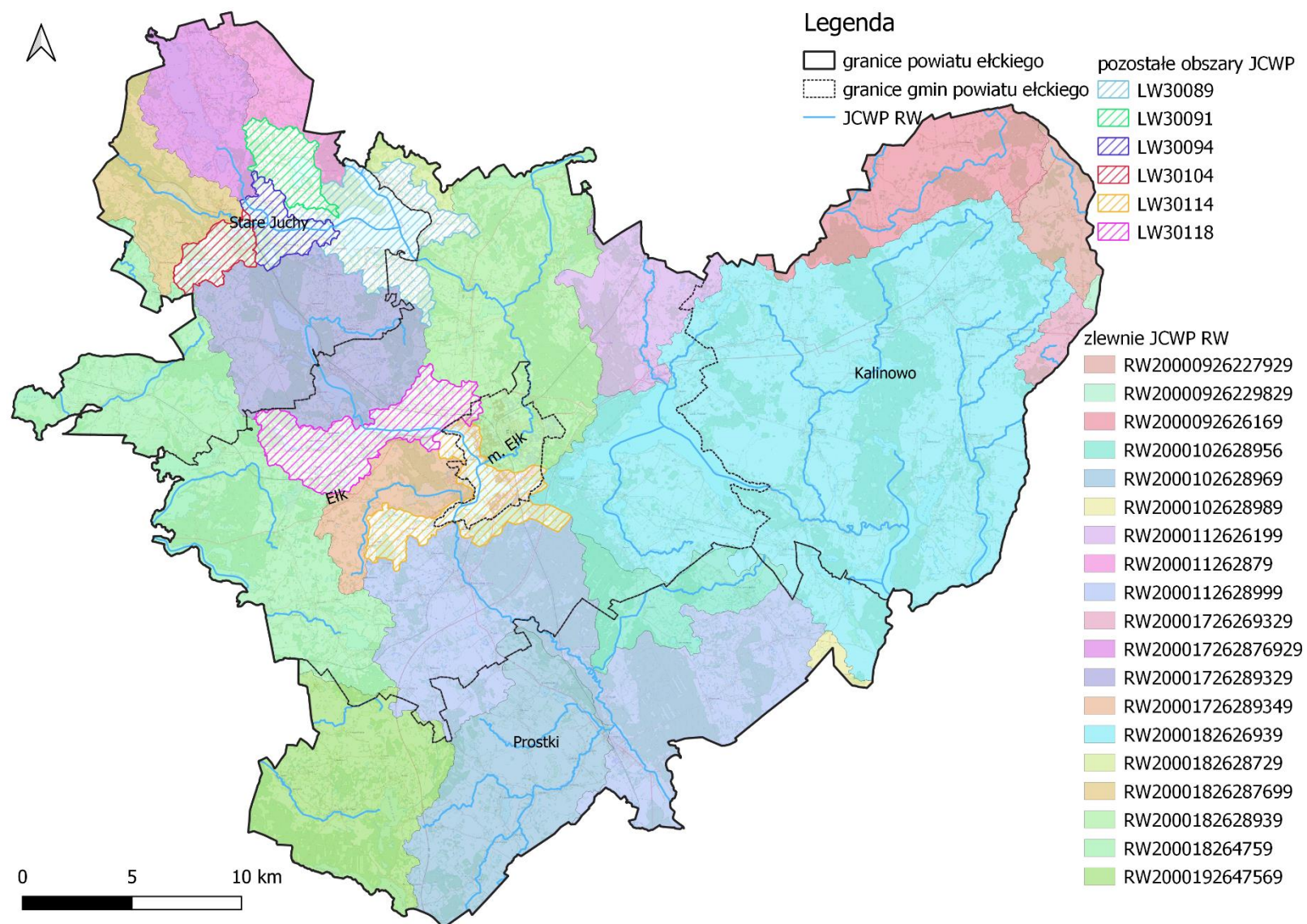
Tabela 27. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat elcki

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
JCWP rzeczne		
1.	RW20000926227929	Zelwianka
2.	RW20000926229829	Turówka
3.	RW2000092626169	Czarna Olecka
4.	RW2000102628956	Karmelówka
5.	RW2000102628969	Różanica
6.	RW2000102628989	Kanał Kuwasy
7.	RW2000112622799	Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki
8.	RW2000112626199	Lega od jez. Olecko Małe do jez. Selmęt Wielki
9.	RW200011262879	Elk od jez. Litygajno do jez. Łaśmiady
10.	RW2000112628999	Elk od jez. Elckiego do ujścia
11.	RW20001726269329	Słuczka
12.	RW200017262876929	Dopływ z jez. Szóstak
13.	RW20001726289329	Dopływ z jez. Sunowo
14.	RW20001726289349	Dopływ z jez. Szarek
15.	RW2000182626939	Lega od jez. Selmęt Wielki do jez. Dręstwo
16.	RW2000182628729	Dopływ z jez. Krzywego
17.	RW20001826287699	Gawlik
18.	RW2000182628939	Elk od jez. Łaśmiady do jez. Elckiego
19.	RW200018264759	Pisa do jez. Roś
20.	RW2000192647569	Święcek
JCWP jeziorne		
1.	LW30047	Selmęt Wielki
2.	LW30048	Golubskie
3.	LW30049	Regielskie
4.	LW30051	Skomętno
5.	LW30052	Rajgrodzkie
6.	LW30055	Białe
7.	LW30057	Krzywe
8.	LW30089	Łaśmiady
9.	LW30090	Krzywe

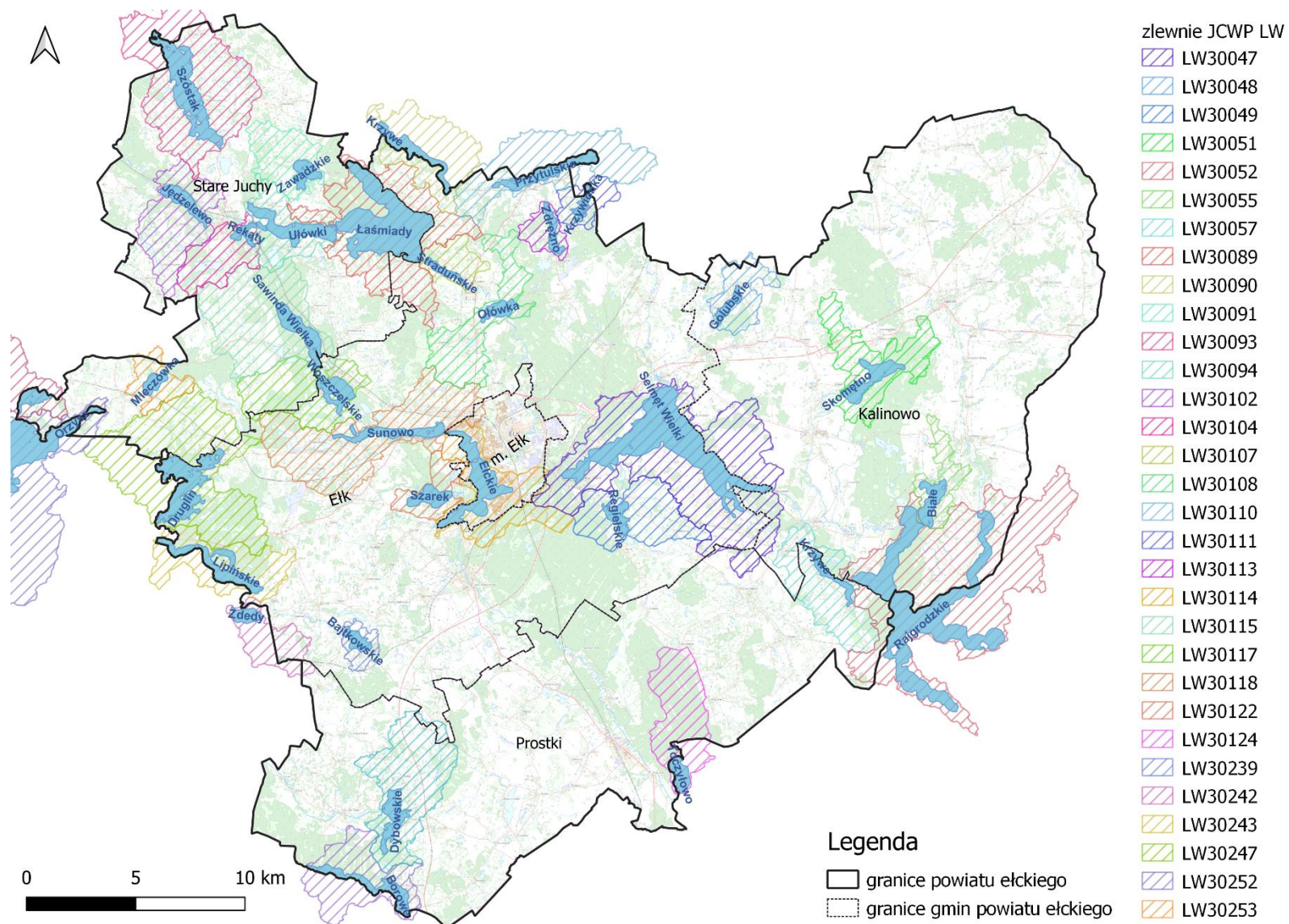
Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
10.	LW30091	Zawadzkie
11.	LW30093	Szóstak
12.	LW30094	Ułówki
13.	LW30102	Jędzelewo
14.	LW30104	Rekąty
15.	LW30107	Straduńskie
16.	LW30108	Ołówka
17.	LW30110	Przytułskie
18.	LW30111	Krzywionka
19.	LW30113	Zdrężno
20.	LW30114	Ełckie
21.	LW30117	Woszczelskie
22.	LW30118	Sunowo
23.	LW30122	Szarek
24.	LW30124	Toczyłowo
25.	LW30239	Bajtkowskie
26.	LW30242	Zdedy
27.	LW30243	Lipińskie
28.	LW30244	Kraksztyn
29.	LW30247	Druglin
30.	LW30252	Orzysz
31.	LW30253	Mleczówka
32.	LW30254	Dobrzyń
33.	LW30256	Wylewy
34.	LW30271	Borowe
35.	LW30272	Dybowskie

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>, dostęp:03.07.2025 r.

Lokalizację ww. JCWP przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 25. JCWP rzeczne oraz pozostałe wraz z zlewniami w zasięgu których znajduje się powiat elcki
 źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 26. JCWP jeziorne na tle powiatu elckiego

źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.2. Obszary zagrożone powodzią

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 t.j.) powódź to: „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Ze względu na źródło oraz mechanizmy powstania, powodzie występujące na obszarze Polski dzieli się na:

- powodzie rzeczne o mechanizmie naturalnego wezbrania,
- powodzie rzeczne powstałe w wyniku przelania lub zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych,
- powodzie rzeczne zimowe o mechanizmie zatorowym,
- powodzie opadowe, związane z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu,
- powodzie od wód podziemnych,
- powodzie od strony morza,
- powodzie powstałe w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.⁴³

Mapy zagrożenia powodziowego

Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dawniej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

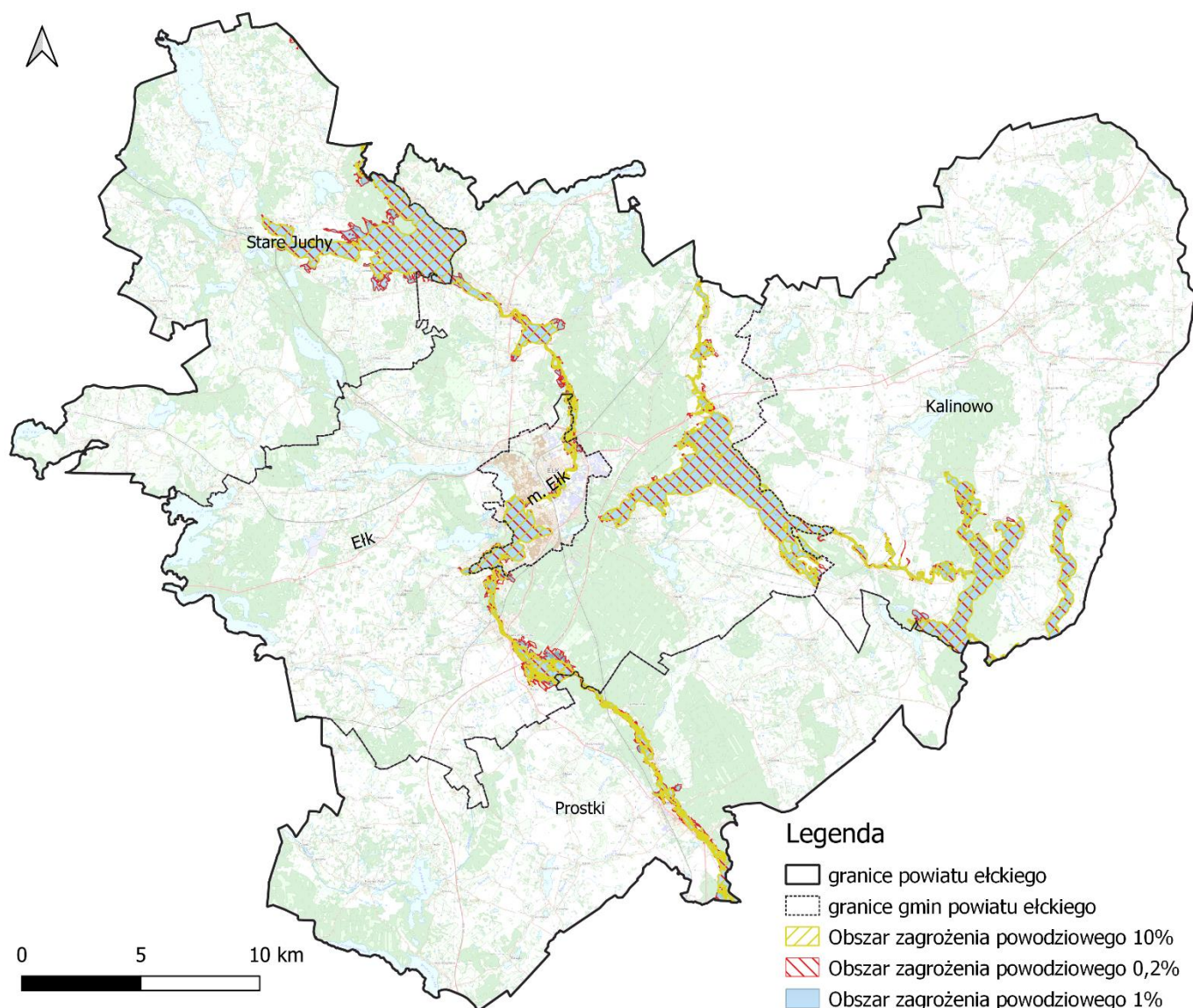
1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
2. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym:
 - a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
 - c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
 - d) pas techniczny;
3. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - a) wału przeciwpowodziowego,
 - b) wału przeciwsztormowego,
 - c) budowli piętrzącej.

⁴³

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/resources/help/ISOK_Dokumentacja_uzytkownika_Hydroportal_v.1.00.pdf

Na poniższym rysunku przedstawiono fragmenty mapy zagrożenia powodziowego dla powiatu ełckiego.

We wszystkich gminach powiatu ełckiego występują miejsca gdzie istnieje narażenie na występowanie powodzi, co jest związane m. in. z lokalizacją na ich terenie rzeki Ełk, Lega oraz Gawlik i ich dopływów.

Rysunek 27. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu elckiego.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez PGW WP

5.4.3. Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

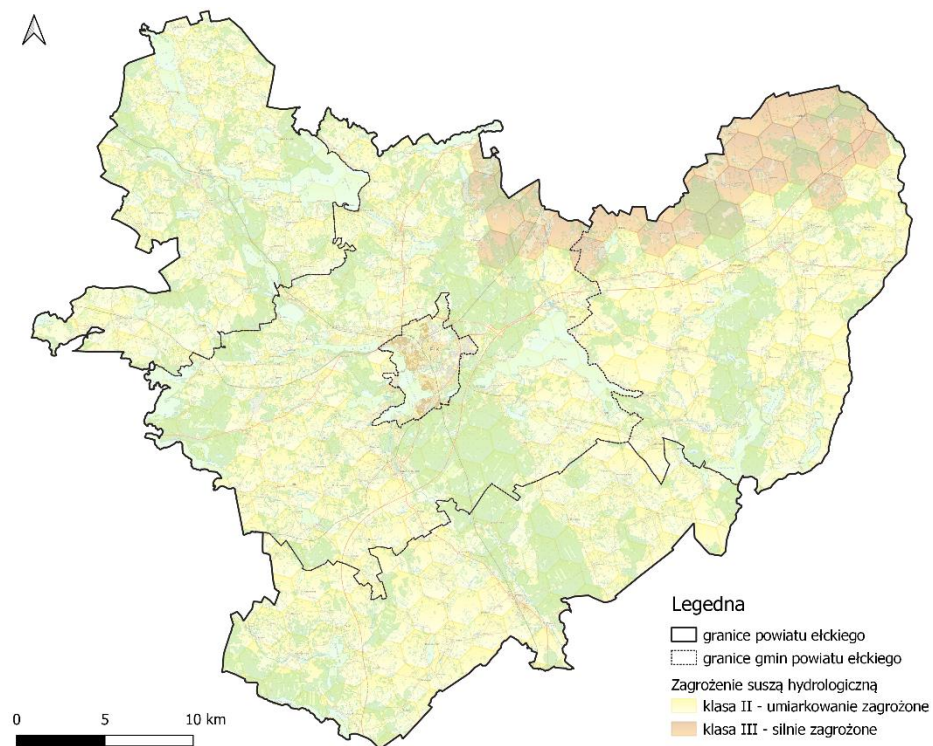
- susza atmosferyczna – występuje, kiedy mamy do czynienia z deficytem opadów. Zwana również suszą meteorologiczną. Jest to pierwszy etap rozwoju zjawiska suszy. Pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak.
- susza rolnicza - pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana również suszą glebową. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.
- susza hydrologiczna - przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.
- susza hydrogeologiczna - susza definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.⁴⁴

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy.

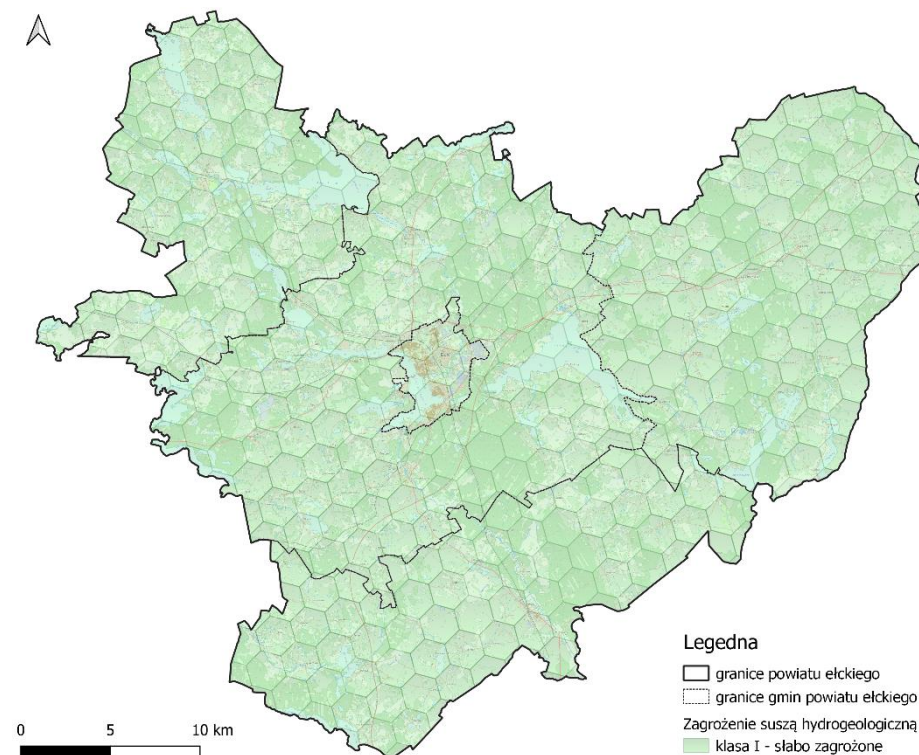
W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

Dnia 15 lipca 2021 r. przyjęto Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615 z późn. zm.). Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Realizacja działań zawartych w Planie przyczyni się do ograniczenia zjawiska suszy oraz minimalizowania skutków suszy. Wraz z planami gospodarowania wodami oraz planami zarządzania ryzykiem powodziowym stanowić będzie program przyczyniający się do zintegrowanej ochrony wód i gospodarki wodami. Jego celem jest zapewnienie dobrej jakości oraz wystarczającej ilości wód służących wszystkim działom gospodarki narodowej oraz środowisku naturalnemu. W ramach opracowania Planów zostanie dokonana identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy na poszczególnych obszarach dorzeczy, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą. Zostanie również opracowany zestaw działań mający na celu zapobieganie i łagodzenie skutków suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

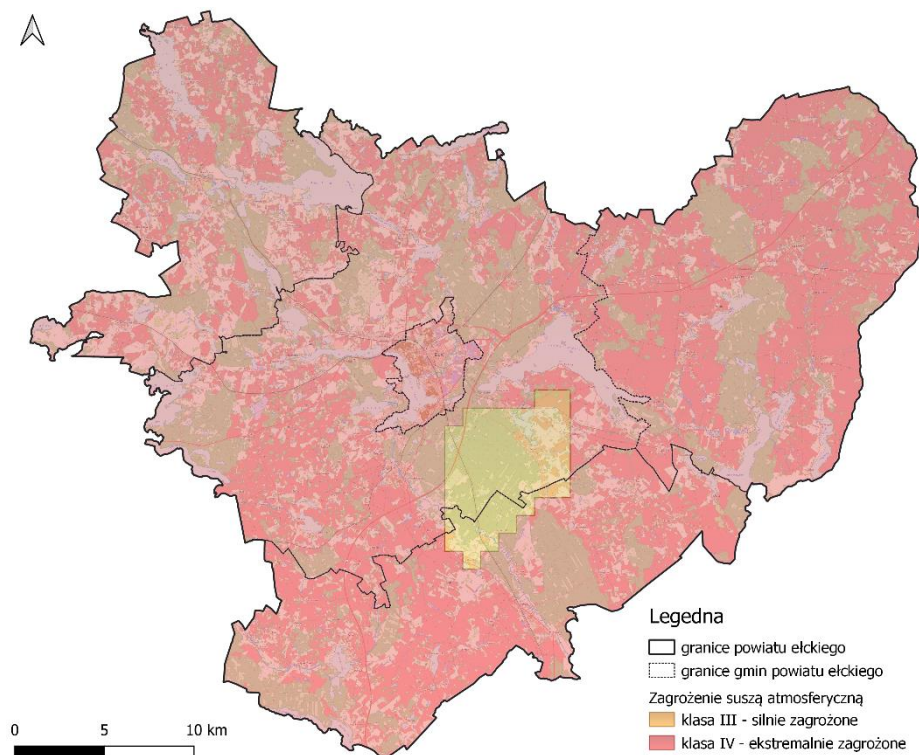
⁴⁴ Źródło: <https://www.gov.pl/web/susza/susza>

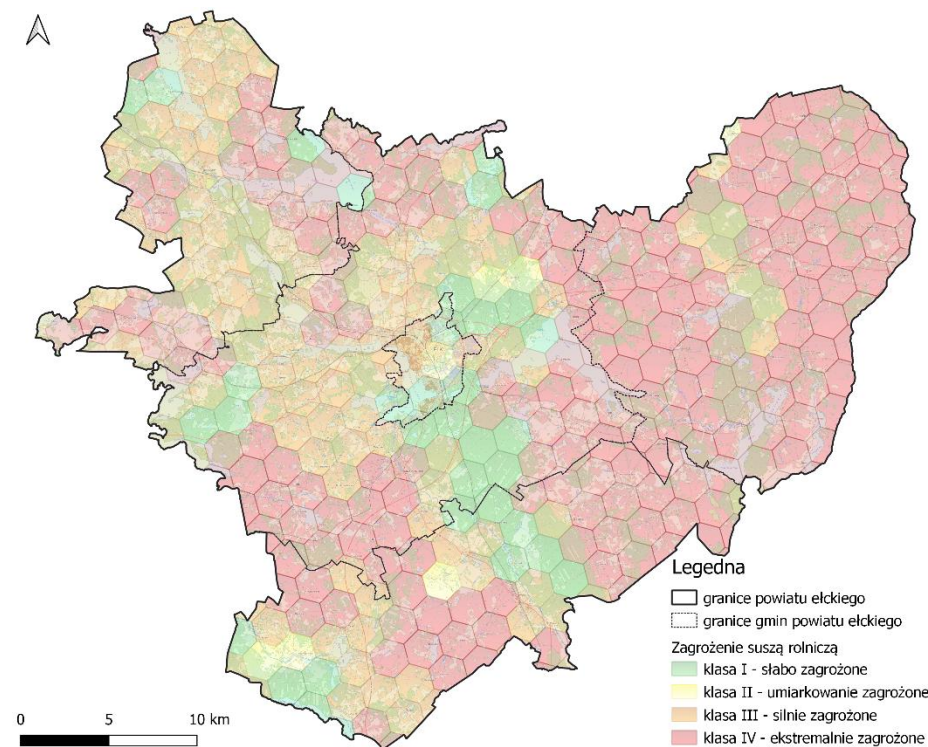
Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

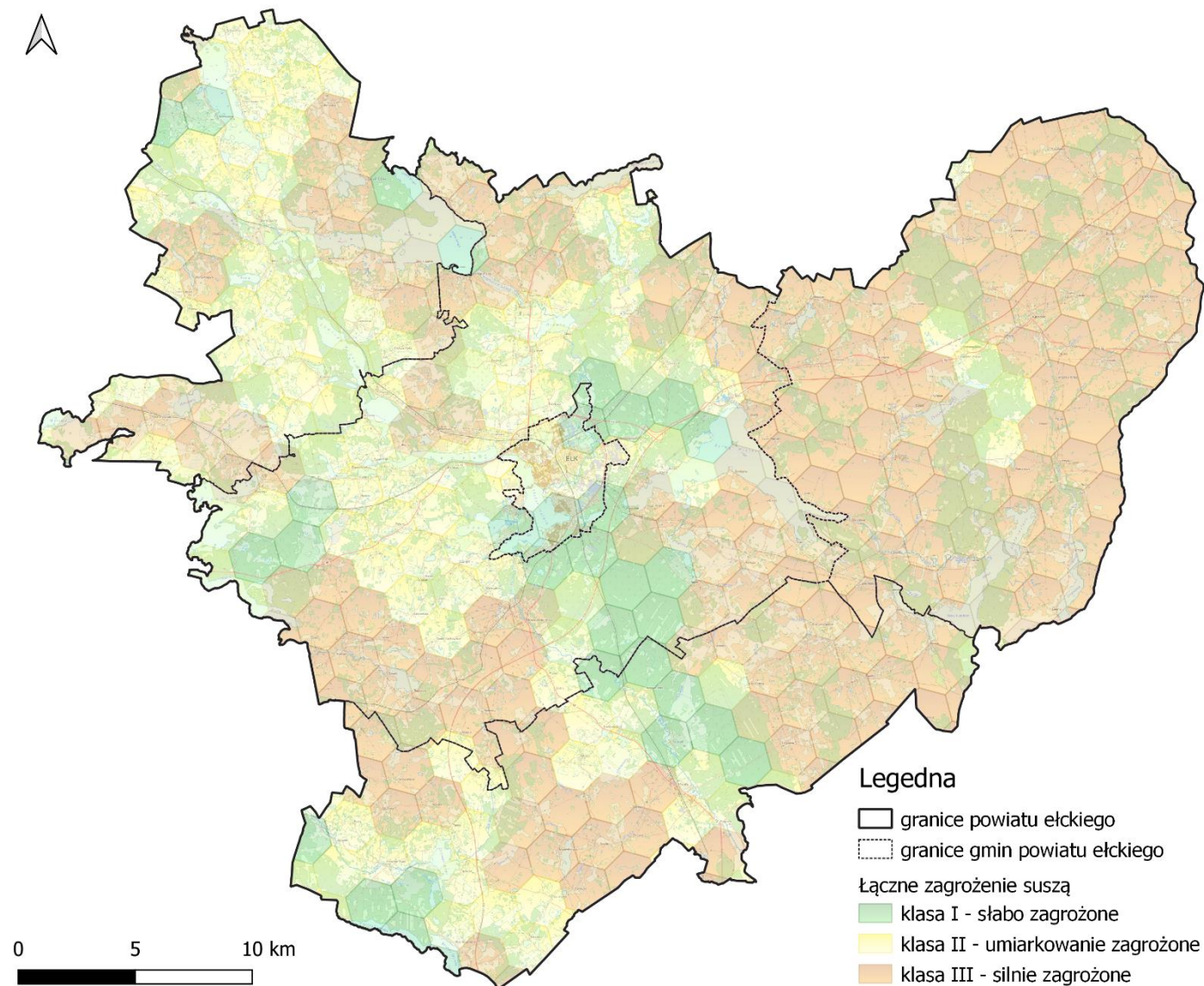
Rysunek 29. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 30. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną
 źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 31. Klasy zagrożenia suszą rolniczą
 źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 32. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu elckiego
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez GIOŚ. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1475).

Ocenę stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu elckiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu elckiego

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Selmęt Wielki LW30047	WSd_a	48,98	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Golubskie LW30048	WSd_b	6,33	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Regielskie LW30049	WSd_b	12,51	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Skomętno LW30051	WSd_b	12,89	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Rajgrodzkie LW30052	WSd_a	56,85	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Białe LW30055	WSm_a	5,79	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Krzywe LW30057	WSd_b	13,32	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Łaśmiady LW30089	WSd_a	27,91	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowną)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Krzywe LW30090	WSm_a	13,39	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Zawadzkie LW30091	WSd_b	8,07	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Szóstak LW30093	WSm_a	30,13	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	umiarkowany stan ekologiczny; (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Ułówki LW30094	WSm_a	8,75	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Jędrzelewo LW30102	WSd_a	13,06	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Rekąty LW30104	WSd_b	7,76	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w) fluoranten (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Straduńskie LW30107	WSd_b	4,50	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Ołówka LW30108	WSd_b	12,01	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Przytułskie LW30110	WSm_a	18,55	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Krzywionka LW30111	WSd_a	4,26	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Zdrężno LW30113	WSd_a	3,45	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Elckie LW30114	WSd_a	15,65	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (troć wędrowna)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Woszczelskie LW30117	WSd_b	13,23	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Sunowo LW30118	WSd_a	24,75	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Szarek LW30122	WSd_b	5,23	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Toczyłowo LW30124	WSd_a	12,97	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
Bajtkowskie LW30239	WSm_b	2,84	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Zdedy LW30242	WSd_b	7,14	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Lipińskie LW30243	WSd_a	12,61	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Kraksztyn LW30244	WSd_a	3,76	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Druglin LW30247	WSd_b	33,69	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
Orzysz LW30252	WSd_a	45,90	brak danych	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [kadm (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	niezagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Mleczówka LW30253	WSd_a	4,60	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Dobrzyń LW30254	WSm_a	3,10	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Wylewy LW30256	WSd_b	10,67	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Borowe LW30271	WSm_a	13,34	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Dybowskie LW30272	WSd_a	18,27	brak danych	stan chemiczny dobry	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
Zelwianka RW20000926227929	PN	77,43	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Turówka RW20000926229829	PN	65,17	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany, OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), ołów(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Czarna Olecka RW2000092626169	PN	96,63	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Karmelówka RW2000102628956	PNp	26,84	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Różanica RW2000102628969	PNp	80,03	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Kanał Kuwasy RW2000102628989	PNp	74,52	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki RW2000112622799	RzN	113,61	zły stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Netta w obrębie JCWP (dla węgorka europejskiego)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Lega od jez. Olecko Małe do jez. Selmęt Wielki RW2000112626199	RzN	85,69	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Jęgrznia w obrębie JCWP (dla węgorka europejskiego)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Elk od jez. Litygajno do jez. Łaśmiady RW200011262879	RzN	69,96	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Elk w obrębie JCWP (dla węgorka europejskiego)	dobry stan chemiczny	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Elk od jez. Elckiego do ujścia RW2000112628999	RzN	277,16	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Elk w obrębie JCWP (dla węgorka europejskiego)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), rtęć(w), związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Słuczka RW20001726269329	P_poj	48,40	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ z jez. Szóstak RW20001726287692 9	P_poj	35,75	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dopływ z jez. Sunowo RW20001726289329	P_poj	60,95	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	dobry stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dopływ z jez. Szarek RW20001726289349	P_poj	20,54	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Lega od jez. Selmęt Wielki do jez. Dręstwo RW2000182626939	R_poj	349,70	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Jegrznia w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Dopływ z jez. Krzywego RW2000182628729	R_poj	25,19	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Gawlik RW20001826287699	R_poj	162,99	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Elk od jez. Łaśmiady do jez. Elckiego RW2000182628939	R_poj	99,60	dobry stan ekologiczny	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Elk w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Pisa do jez. Roś RW200018264759	R_poj	762,22	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Pisa w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	dobry stan chemiczny	zagrożona
Święciek RW2000192647569	PI_poj	144,55	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

WSd_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane;

WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne;

WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane;

WSm_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne;

PN - Potok lub strumień nizinny;

PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty;

P_poj - Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy;

PI_poj - Potok w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy łososiowy;

RzN - Rzeka nizinna;

R_poj - Rzeka w systemie rzeczno-jeziorowym Pojezierzy;

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> [data dostępu: 04.07.2025 r.]

JCWP jeziorne

Stan jezior w powiecie elckim charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem i niestety znacznymi brakami w danych monitoringowych. Wiele mniejszych akwenów nie zostało objętych pełnym zakresem badań biologicznych, przez co ich stan ekologiczny nie jest określony. W praktyce oznacza to, że część problemów może być niedoszacowana – niewykluczone, że część jezior zakwalifikowałaby się do niższych klas, gdyby dane były dostępne.

W grupie jezior, dla których ocenę udało się przeprowadzić, widoczna jest przewaga stanów umiarkowanych – dotyczy to m.in. Selmęta Wielkiego, Łaśmiad, Elckiego czy Toczyłowa. Są to duże jeziora, pełniące funkcje turystyczne, gospodarcze i rekreacyjne, co sprawia, że są bardziej narażone na dopływ biogenów, zanieczyszczeń i presję użytkową. Niepokojący jest także fakt, że w kilku przypadkach odnotowano zły stan ekologiczny – np. w jeziorze Rajgrodzkim i Rękatach – co świadczy o poważnym zaburzeniu równowagi ekosystemu.

Pod względem chemicznym sytuacja jest nieco lepsza, bo większość jezior została oceniona jako „dobry stan chemiczny”. Jednak w kilku dużych akwenach stwierdzono stan poniżej dobrego, związany z przekroczeniem norm dla substancji priorytetowych, takich jak kadm, benzo(a)piren, rtęć czy związki tributyllocyny. Takie przekroczenia mają istotne znaczenie, ponieważ dotyczą substancji toksycznych i trwałych, które mogą akumulować się w środowisku i w łańcuchu pokarmowym.

W konsekwencji połączenia oceny ekologicznej i chemicznej, stan ogólny większości dużych jezior jest zły. Dotyczy to właśnie największych i najbardziej znaczących zbiorników, które jednocześnie są kluczowe dla gospodarki wodnej i turystyki regionu.

W ocenie ryzyka większość dużych jezior została zakwalifikowana jako zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Mniejsze zbiorniki wodne – zwłaszcza te, w których odnotowano dobry stan chemiczny i brak znaczących presji – są w lepszej kondycji i uznawane za niezagrożone. To pokazuje wyraźny podział: małe jeziora – relatywnie dobre, duże jeziora – w złym stanie i zagrożone.

JCWP rzeczne (RW)

Rzeki w powiecie elckim prezentują jeszcze trudniejszą sytuację niż jeziora. Także tutaj pojawia się problem braku danych biologicznych, który uniemożliwia ocenę w kilku przypadkach (np. Czarna Olecka, część odcinków Legi, Święceć). Niemniej jednak, dla większości cieków udało się przeprowadzić ocenę i jej wyniki są niepokojące.

Stan ekologiczny w rzekach jest zazwyczaj umiarkowany lub zły. Dotyczy to głównych cieków, takich jak rzeka Elk, Pisa czy Lega. W kilku przypadkach, jak Turówka czy Kanał Kuwasy, stan oceniono jako słaby, a w rzece Netta i części Legi nawet jako zły. Oznacza to poważne zakłócenie funkcjonowania ekosystemów rzecznych – zarówno pod względem jakości wody, jak i możliwości migracji organizmów wodnych. Tylko nieliczne odcinki dopływów (np. z jezior Sunowo, Szarek czy Krzywego, a także fragment rzeki Gawlik) osiągnęły dobry stan ekologiczny, stanowiąc wyjątek od ogólnej tendencji.

Jeśli chodzi o stan chemiczny, większość rzek oceniono jako dobry, lecz w kilku przypadkach odnotowano wartości poniżej dobrego – m.in. w rzece Elk, Pisie, Turówce czy Kanale Kuwasy. Podobnie jak w jeziorach, przekroczenia dotyczą głównie substancji priorytetowych, w tym benzo(a)pirenu czy związków metali ciężkich.

W efekcie, stan ogólny rzek w powiecie elckim jest w zdecydowanej większości zły. Jedynym wyjątkiem jest dopływ z jeziora Sunowo, który osiągnął dobry stan ogólny. To bardzo wymowny sygnał – tylko niewielki ciek wodny, zasilany stosunkowo czystym jeziorem, spełnia wymogi środowiskowe.

Równie alarmująco wygląda kwestia ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Praktycznie wszystkie większe rzeki – Netta, Pisa, Lega, Elk, Turówka i Kanał Kuwasy – zostały zaklasyfikowane jako zagrożone. Oznacza to, że bez wdrożenia odpowiednich działań naprawczych cele środowiskowe w odniesieniu do rzek w tym regionie nie zostaną osiągnięte.

W 2025 r. przeprowadzono biologiczną remediację dwóch stawów przy ul. Parkowej w Elku, w wyniku której:

- osad denny obniżył się średnio o 57 % w Stawie 1 i o 58 % w Stawie 2;
- przejrzystość wody zwiększyła się średnio o 52 % w Stawie 1 i o 47 % w Stawie 2;
- tlen w strefie powierzchniowej wzrósł średnio o ponad 514 % w Stawie 1 i o 282 % w Stawie 2
- tlen w strefie przydennej wzrósł średnio o 170 % w Stawie 1 i średnio o 1064% w Stawie 2
- podczas wykonywania pomiarów kontrolnych nie stwierdzono odorów gnilnych.

Działalność Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza - Państwowy Instytut Badawczy⁴⁵

W 2025 r. wykonano projekt pn.: „Monitoring i klasyfikacja potencjału ekologicznego na podstawie ichtiofauny w Jeziorze Elckim” przez Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza - Państwowy Instytut Badawczy, który był wypełnieniem polskich zobowiązań związanych z wdrażaniem przepisów prawnych Unii Europejskiej według Dyrektywy 2000/60/WE oraz bioty według wymagań Dyrektywy 2013/39/UE w latach 2023-2025”.

Połowy monitoringowe ryb w jeziorze zostały przeprowadzone w celu określenia struktury gatunkowej oraz zagęszczenia ryb. Wyniki połowów badawczych zostały wykorzystane do oceny potencjału ekologicznego wód na podstawie ichtiofauny. Zakres przeprowadzonych badań obejmował również wykonanie podstawowych pomiarów charakteryzujących populacje ryb oraz właściwości fizyczno-chemiczne wody.

Jezioro Elckie jest zbiornikiem głębokim, w pełni stratyfikowanym. W trakcie badań epilimnion był płytki, ponieważ sięgał do głębokości 5 metrów i cechował się wyrównaną termiką (ok. 20,9°C) i zawartością tlenu (ok. 7,4 mg O₂ l⁻¹, nasycenie 83-87%). Termoklina była silnie zaznaczona – występowała od 6 do 10 m głębokości. W metalimnionie występował wyraźny spadek koncentracji tlenu – do niespełna 0,7 mg O₂ l⁻¹ (9% nasycenia). Ogólnie, pionowy rozkład zawartości tlenu od powierzchni do dna charakteryzowała wprawdzie krzywa tlenowa typu klinogradowego, która jest typowa dla jezior zeutrofizowanych, jednak tlen w Jeziorze Elckim występował aż do 43 m. W hypolimnionie, poniżej 11 m głębokości odnotowano wzrost stężenia tlenu do wartości 4,5 mg O₂ l⁻¹ na głębokości 27 m. Poniżej 30 m zaobserwowano stopniowy spadek zawartości tlenu w wodzie, a na głębokości 44 m zawartość tlenu spadła do < 1 mg O₂ l⁻¹. Nasycenie wody

⁴⁵ Źródło: Raport Monitoring i klasyfikacja potencjału ekologicznego na podstawie ichtiofauny w Jeziorze Elckim, Dr inż. Andrzej Kapusta, Olsztyn, 2025, Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza - Państwowy Instytut Badawczy

tlenem w większości hypolimnionu było wyrównane, ponieważ wynosiło od 30 do 36%. Takie warunki są odpowiednie dla bytowania wymagających środowiskowo ryb łososiowatych, tj. sieja i sielawa. Wody jeziora cechowały się ponadto stosunkowo małą przezroczystością – widzialność krążka Secchiego (SD) wynosiła 1,2 m. Przewodnictwo elektrolityczne wynosiło $383 \mu\text{S cm}^{-1}$.

Ogółem złowiono 7 732 osobniki ryb, należących do 19 gatunków oraz 11 rodzin. Najliczniej reprezentowana była rodzina jelcowate (*Leuciscidae*), do której należały następujące gatunki: leszcz, krąp, płoć, wzdręgę, boleń, kleń oraz ukleja. Rodzina okoniowatych (*Percidae*) była reprezentowana przez okonia, jazgarza i sandacza. Pozostałe rodziny miały po jednym przedstawicielu. Karaś srebrzysty był jedynym gatunkiem obcym stwierdzonym w jeziorze. Różanka jest gatunkiem podlegającym prawnej ochronie gatunkowej. Różanka i boleń zostały umieszczone w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, a sielawa w załączniku V tej samej dyrektywy.

Wśród ichtiofauny liczbowo dominował okoń, a dość licznie występowały: płoć, ukleja, jazgarz i krąp. Rozmieszczenie poszczególnych gatunków ryb zmieniało się wraz z warunkami środowiskowymi. W strefie hypolimnionu wraz ze spadkiem temperatury wody wzrastał udział sielawy. Wrażliwa na niską zawartość tlenu i wysoką temperaturę wody stynka, również występowała tylko w hypolimnionie jeziora. Zagęszczenie ryb w jeziorze było przeciętne, a średnia liczebność ryb na jednostkę nakładu połowowego CPUE wynosiła 200 os./100 m² nordyckiego zestawu wontonów. We wcześniejszych badaniach jezior przeprowadzonych według tej samej metodyki zagęszczenie ryb wynosiło średnio 237 os./100 m² w jeziorach mezotroficznym oraz 547 os./100 m² w jeziorach eutroficznym (Kapusta i in. 2021).

W Jeziorze Elckim stwierdzono gatunki o wysokim statusie zagrożenia według kryteriów Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody. Cztery gatunki należą do kategorii narażonych na wyginięcie (VU), a dwa kolejne do kategorii bliskich zagrożenia (NT). Pod względem rozrodczym najliczniejsza jest grupa gatunków rozrodczo związana z roślinnością wodną, tj. fitofile - obligatoryjnie składające ikrę na roślinności wodnej oraz fitolitofile – gatunki które mogą składać ikrę na roślinności wodnej lub substracie mineralnym. Na uwagę zasługuje występowanie gatunków należących do grupy litopelagofili. Gatunki należące do tej grupy składają ikrę na dnie żwirowym lub piaszczystym, a ikra rozwija się w toni wodnej. Są to gatunki wymagające chłodnej i wysoko nasyconej tlenem wody, dlatego ich występowanie wskazuje na dobre warunki środowiskowe w jeziorze.

Rozmieszczenie ryb w czasie odłowów wskazuje, że w całym słupie wody występowały warunki odpowiednie dla ryb. W strefie przypowierzchniowej, występowały gatunki ciepłolubne, bardziej odporne na niekorzystne warunki środowiskowe. Natomiast w strefie poniżej termokliny występowały gatunki zimnolubne, tj. sielawa i stynka.

Jezioro Elckie posiada status silnie zmienionej części wód, dlatego jest oceniane pod względem potencjału ekologicznego. Wskaźnik EQR dla tego jeziora wynosił 0,54 (potencjał dobry), jednak ze względu na występowanie gatunku obcego został obniżony, a jezioro sklasyfikowane w grupie zbiorników o umiarkowanym potencjale ekologicznym.

W czasie odłowów monitoringowych prowadzonych w celu oceny stanu lub potencjału ekologicznego stwierdzono 19 gatunków ryb. W jeziorze prawdopodobnie występują inne gatunki ryb, trudniejsze do wykrycia metodą połowów stosowaną w Państwowym Monitoringu wód powierzchniowych. Pomiary podstawowych parametrów charakteryzujących

właściwości fizyko-chemiczne wody wykazały znaczne nasycenie wody tlenem w znacznej części pionowego profilu jeziora. Potwierdzeniem poprawy warunków środowiskowych jest również Skład gatunkowy i struktura ichtiofauny oraz ich rozmieszczenie, szczególnie występowanie gatunków o dużych wymaganiach środowiskowych, wskazują na dobre warunki do życia dla ryb w Jeziorze Ełckim.

5.4.5. Wody podziemne

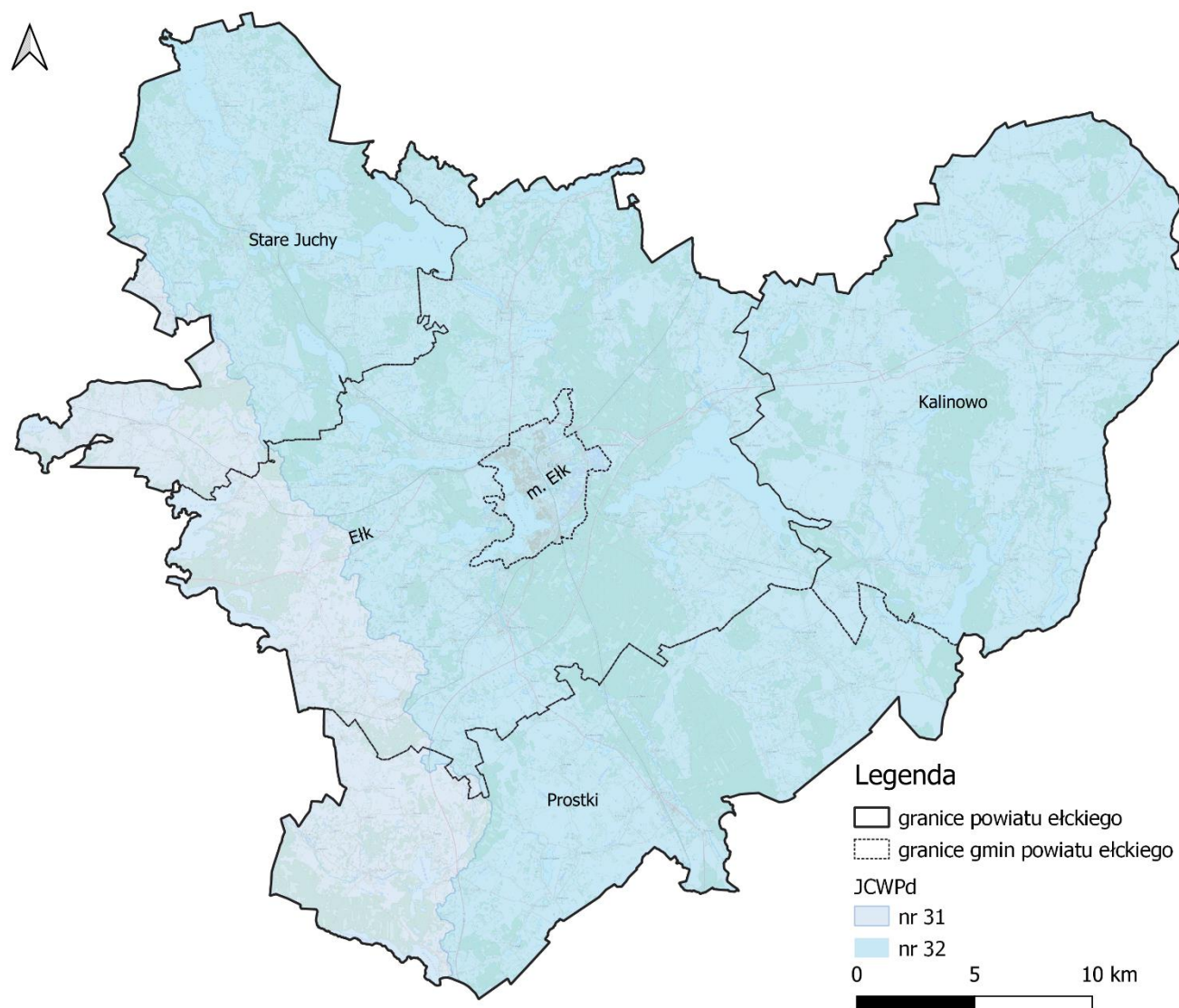
Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują na terenie powiatu w piaszczystożwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

Powiat ełcki zlokalizowany jest na obszarze dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które krótko omówiono w poniższej tabeli.

Tabela 29. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu ełckiego

Kod JCWPd	GW200031	GW200032
Powierzchnia JCWPd [km ²]	4 513,66	7 067,34
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	Narwi	Narwi
Obszar bilansowy	Biebrza, Narew od Biebrzy do Pułtusza z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (BI), Wielkie Jeziora Mazurskie i zlewnia Pisy, Łyna, Pregola bez Łyny	Narew od granicy państwa do Biebrzy, Biebrza, Narew od Biebrzy do Pułtusza z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (BI), Wielkie Jeziora Mazurskie i zlewnia Pisy, Pregola bez Łyny, Niemen (w granicach Polski)
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	niezagrożona

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> [data dostępu: 04.07.2025 r.]

Rysunek 33. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat elcki
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Teren powiatu ełckiego leży w na obszarze jednego zbiornika wód podziemnych tj. GZWP nr 217 Pradolina rzeki Biebrzy, którego charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu ełckiego

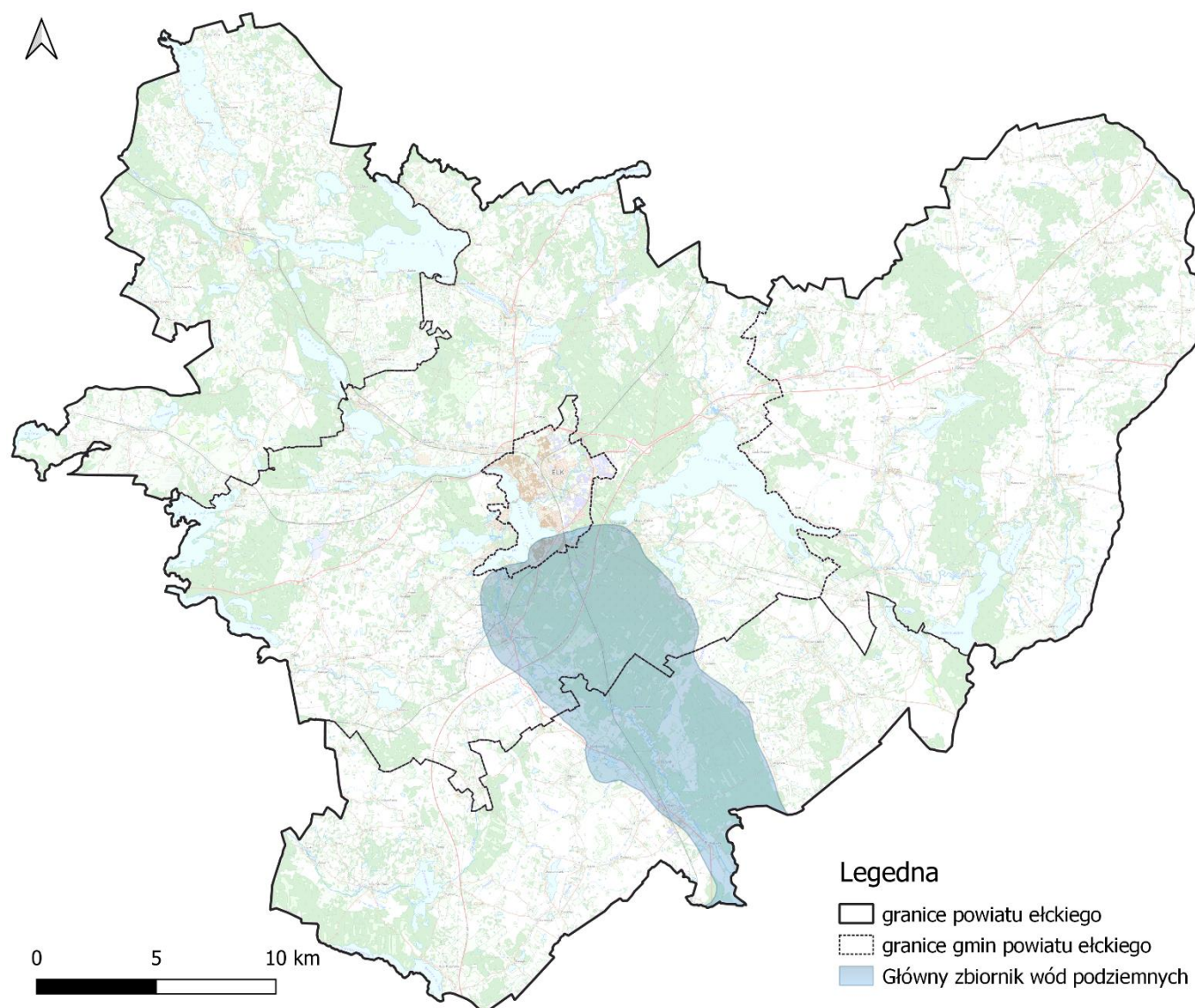
Nazwa GZWP	Pradolina rzeki Biebrzy
Rok udokumentowania	2011
Tytuł dokumentacji	Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 – Pradolina rzeki Biebrzy
Powierzchnia zbiornika według Kleczkowskiego [km ²]	1 295
Powierzchnia zbiornika według dokumentacji hydrogeologicznej (2011)	1 195
Województwo	podlaskie, warmińsko-mazurskie
Powiat	białostocki, moniecki, łomżyński, grajewski, augustowski, ełcki
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	32, 52
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincia Wisły: RNPN – region Narwi, Pregoty i Niemna
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników równinne (GZWP w paśmie nizin)
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Narwi
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84): Pojezierze Mazurskie (842.8), Nizina Północnopodlaska (843.3)
Typ zbiornika	porowy
Stratygrafia	czwartorzęd
Klasa jakości wody*	na przeważającym obszarze II
Wodoprzewodność [m ² /d]	250–500
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d × km ²]	97,13
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	13 150
Podatność zbiornika na antropopresję	bardzo podatny

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

<https://geolog.pgi.gov.pl/>

Lokalizacje ww. zbiornika przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 34. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat elcki
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.6. Jakość wód podziemnych

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Warunki, jakie musi spełnić stan chemiczny i ilościowy, aby określany był jako dobry znajdują się w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148, z późn. zm.).

Systematycznie prowadzony jest monitoring wód podziemnych. Oceny wykonywane są co 4 lata.

Jak wynika z poniższej tabeli stan wód podziemnych na terenie powiatu elckiego określany jest jako dobry.

Tabela 31. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu elckiego

Nr JCWPd	Stan wód	Rok 2012	Rok 2016	Rok 2019	Rok 2022
31	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry
32	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html> [data dostępu: 03.07.2025 r.]

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 t.j.) celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

5.4.7. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych. Zgodnie z projektem KLIMADA⁴⁶, rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są: – zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu; – powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych; – uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych; – rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym; – tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powódzie, podtopienia oraz susze. • <u>Zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami</u> MZP wskazuje, iż teren powiatu jest narażony na występowanie powodzi. • <u>Susza</u> Powiat elcki jest narażony na występowanie suszy, w szczególności suszy atmosferycznej. Dużym zagrożeniem dla wód jest spływ zanieczyszczeń z powierzchni ziemi, nielegalne zrzuty ścieków.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód przed zanieczyszczeniami.

⁴⁶Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Monitoring środowiska	Monitoring wód powierzchniowych w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. W ramach monitoringu prowadzone są badania wód rzecznych i jeziornych. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH). Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmuje się również PGW WP Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej.
-----------------------	---

5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych; - utrzymujący się dobry stan JCWPd;	- przeważający zły stan JCWP; - zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu suszy lub powodzi.

5.4.9. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Rozbudowana sieć hydrologiczna. - Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych. - Dobry stan ilościowy i jakościowy JCWPd.	- Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. - Brak oceny niektórych JCWP. - Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Poprawa retencji na terenie powiatu. - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie i zgodne z przepisami prawa. - Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego użytkowania wód podziemnych. - Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, nowoczesnych technologii i gospodarki o obiegu zamkniętym.	- Podatność wód na zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego w całym powiecie. - Przedostawianie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych i kanalizacji. - Niedostosowanie do pojawiających się ekstremalnych zjawisk atmosferycznych (powodzi i suszy) oddziałujących na stan wód. - Spyły powierzchniowe, wymywanie nawozów i środków ochrony roślin z pól.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu elckiego działalnością z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zajmują się:

- Miasto Elk – Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Elku;
- Gmina Elk – Zakład Usług Gminnych Gminy Elk Sp. z o.o.;
- Gmina Prostki – Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Prostkach;
- Gmina Kalinowo i Gmina Stare Juchy – siecią wodno-kanalizacyjną zarządzają Urzędy Gmin.

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie powiatu wg stanu na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 881,4 km i korzystało z niej 95,6% mieszkańców. Ogólną charakterystykę sieci wodociągowej funkcjonującej na terenie powiatu elckiego zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 32. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu elckiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina				
			m. Elk	Elk	Kalinowo	Prostki	Stare Juchy
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km]	2021	876,1	113,6	242,3	265,2	139,2	115,8
	2022	866,6	111,7	246,8	265,2	139,2	103,7
	2023	881,4	112,1	249,0	265,2	151,4	103,7
	2024	894,2	112,7	254,0	265,2	151,4	110,9
Przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	8 030	1 808	3 106	1 100	1 253	763
	2022	8 692	1 826	3 232	1 100	1 273	1 261
	2023	8 844	1 853	3 242	1 194	1 294	1 261
	2024	8 401	1 869	2 945	1 206	1 310	1 071
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	2021	84 433	59 444	10 344	5 381	6 464	2 800
	2022	84 649	59 273	10 545	5 348	6 422	3 061
	2023	84 442	58 973	10 716	5 350	6 370	3 033
	2024	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności [%]	2021	95,1	98,7	85,4	86,2	95,2	82,8
	2022	95,5	98,7	85,9	86,2	95,2	91,9
	2023	95,6	98,7	86,0	87,2	95,3	91,9
	2024	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	2021	30,4	29,4	35,1	29,8	31,9	29,9
	2022	30,4	29,1	34,0	37,6	31,1	25,4
	2023	31,6	29,4	41,3	31,9	35,2	27,4
	2024	30,8	28,3	35,3	38,9	35,4	35,8

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina				
			m. Elk	Elk	Kalinowo	Prostki	Stare Juchy
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku [dam ³]	2021	3 903,8	2 779,0	472,0	270,9	225,2	156,7
	2022	3 821,3	2 774,0	416,7	267,1	218,0	145,5
	2023	3 874,5	2 688,3	513,7	280,4	247,4	144,7
	2024	3 931,2	2 761,9	476,3	285,4	247,5	160,1
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	2021	17,1	22,5	9,1	0,0	0,0	0,0
	2022	16,5	22,7	0,0	0,0	0,0	0,0
	2023	13,6	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	2024	14,0	19,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Awaryjne sieci wodociągowej [szt.]	2021	141	35	22	52	14	18
	2022	88	17	15	29	17	10
	2023	117	23	47	23	14	10
	2024	78	13	15	22	14	14

źródło: GUS [data dostępu: 07.07.2025 r.]

W poniższej tabeli zestawiono ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu elckiego.

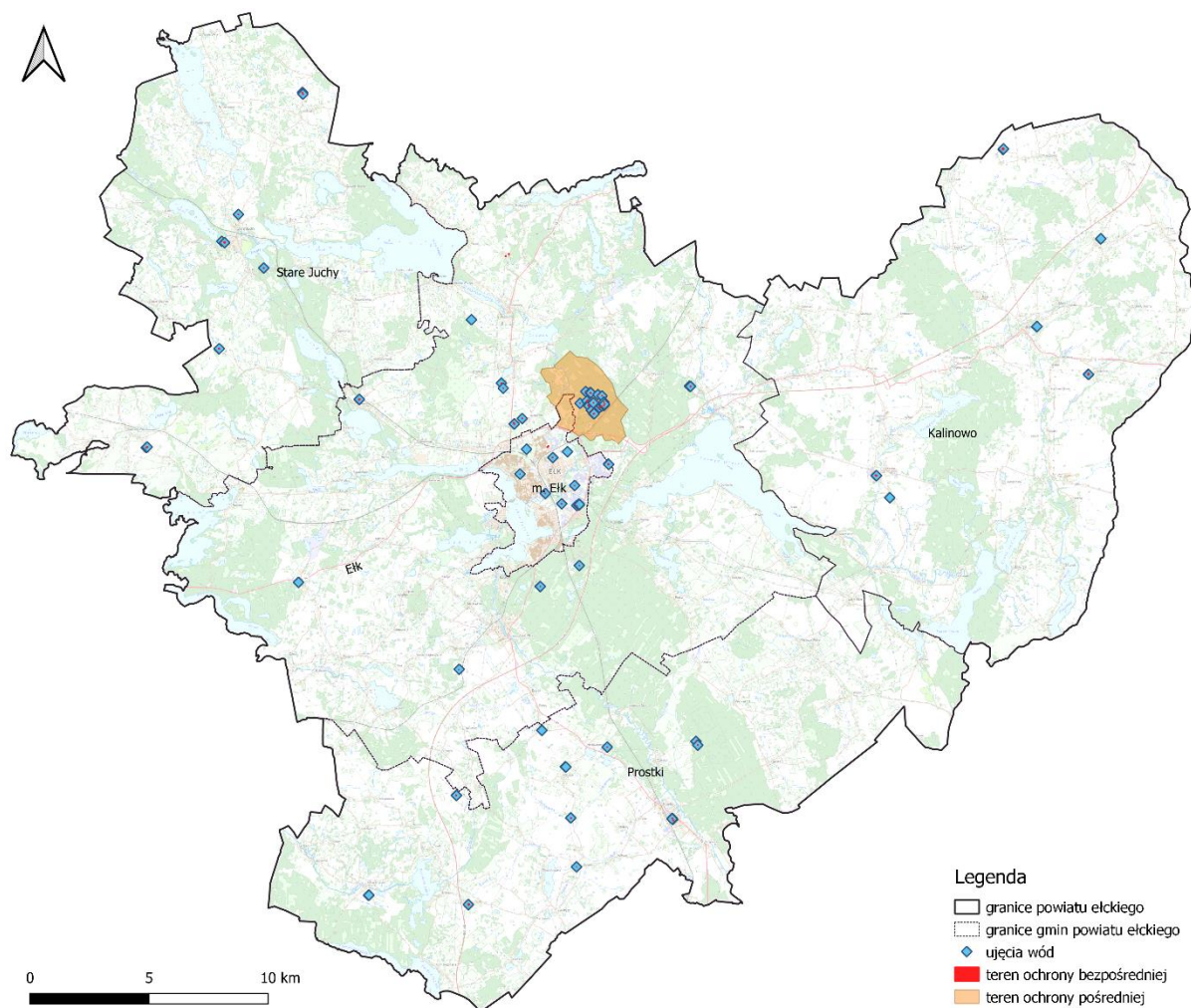
Tabela 33. Ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu elckiego

Rodzaj ujęcia	Lokalizacja (adres)	Ilość studni	Wydajność
Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. Prostki			
podziemne	Stacja Uzdatniania Wody Prostki dz. nr 335	3	S1- 6 m ³ /h; S2- 111 m ³ /h; S3- 57 m ³ /h
podziemne	Stacja Uzdatniania wody Bobry dz. nr 11/118	1	S1- 35 m ³ /h
podziemne	Stacja Uzdatniania Wody Borki dz. nr 5/13	2	S1- 33 m ³ /h; S2- 29 m ³ /h
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Elku			
podziemne	SUW w m. Przykopa, ul. Suwalska 72, 19-301 Przykopa	18	1000 m ³ /h
Gmina Kalinowo			
podziemne	Ul. Osiedlowa 22A, 19-314 Kalinowo	3	74 m ³ /h, 74 m ³ /h, 71 m ³ /h
Zakład Usług Gminnych Gminy Elk Sp. z o.o.			
podziemne	Woszczele, dz. nr. 258/2	1	Q _{śr/doba} = 23,5 m ³
Gmina Stare Juchy			

Rodzaj ujęcia	Lokalizacja (adres)	Ilość studni	Wydajność
podziemne	Gorłówko	2	65 m ³ /h
podziemne	Grabnik	2	57 m ³ /h, 78 m ³ /h
podziemne	Stare Juchy	2	112 m ³ /h

źródło: Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. Prostki, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ełku, Zakład Usług Gminnych Gminy Ełk Sp. z o.o., Urząd Gminy Kalinowo, Urząd Gminy Stare Juchy

Na terenie powiatu ełckiego znajdują się ujęcia wód podziemnych, zostały one przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 35. Ujęcia wód podziemnych na tle powiatu ełckiego zgodnie z udostępnionymi danymi od PGW WP RZGW

źródło: opracowanie własne na podstawie danych: RZGW w Białymstoku

5.5.2. Odprowadzanie ścieków

Pod koniec 2024 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu ełckiego wynosiła 325,7 km i korzystało z niej ok. 80,9% mieszkańców powiatu.

Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu elckiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina				
			m. Elk	Elk	Kalinowo	Prostki	Stare Juchy
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	2021	308,0	88,0	100,8	65,2	33,8	20,2
	2022	318,9	88,0	110,7	65,2	34,8	20,2
	2023	321,6	88,0	110,8	67,8	34,8	20,2
	2024	325,7	88,8	114,1	67,8	34,8	20,2
Przylączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	3 674	1 082	1 676	305	348	263
	2022	4 030	1 106	1 732	305	355	532
	2023	4 074	1 129	1 742	311	360	532
	2024	3 548	1 143	1 225	316	366	498
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	2021	2 415,5	2 031,8	179,9	63,1	96,0	57,9
	2022	2 350,2	2 016,2	144,1	58,9	102,0	44,8
	2023	2 275,8	1 931,9	144,6	54,3	102,0	58,7
	2024	2 313,4	1 987,2	135,6	58,0	88,36	44,3
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	2021	71 056	57 013	7 190	3 454	2 201	1 198
	2022	71 672	56 872	7 363	3 433	2 209	1 795
	2023	71 488	56 603	7 493	3 406	2 207	1 779
	2024	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	2021	80,0	94,6	59,4	55,3	32,4	35,4
	2022	80,9	94,7	60,0	55,3	32,8	53,9
	2023	80,9	94,7	60,1	55,5	33,0	53,9
	2024	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Awarye sieci kanalizacyjnej [szt.]	2021	73	5	60	3	2	3
	2022	107	11	70	2	17	7
	2023	117	4	106	1	2	4
	2024	27	11	2	1	11	2
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku [dam ³]	2021	3 017,0	2 592,0	189,0	90,0	96,0	50,0
	2022	3 242,0	2 832,0	182,0	75,0	102,0	51,0
	2023	3 193,0	2 764,0	190,0	88,0	102,0	49,0
	2024	3 316,0	2 851,0	222,0	99,0	96,0	48,0

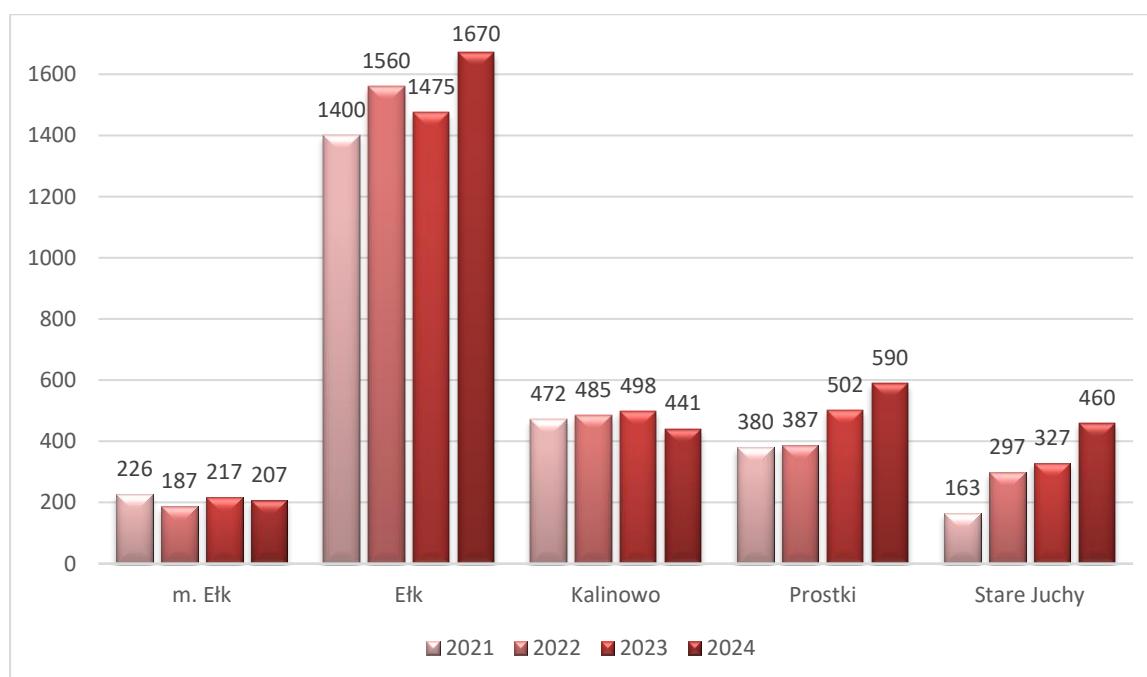
źródło: GUS [data dostępu: 01.08.2025 r.]

Ogółem, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2023 r., na terenie powiatu ełckiego zlokalizowanych jest 13 oczyszczalni biologicznych oraz z 3 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ponadto, na terenie miasta Ełk funkcjonuje oczyszczalnia przemysłowa.

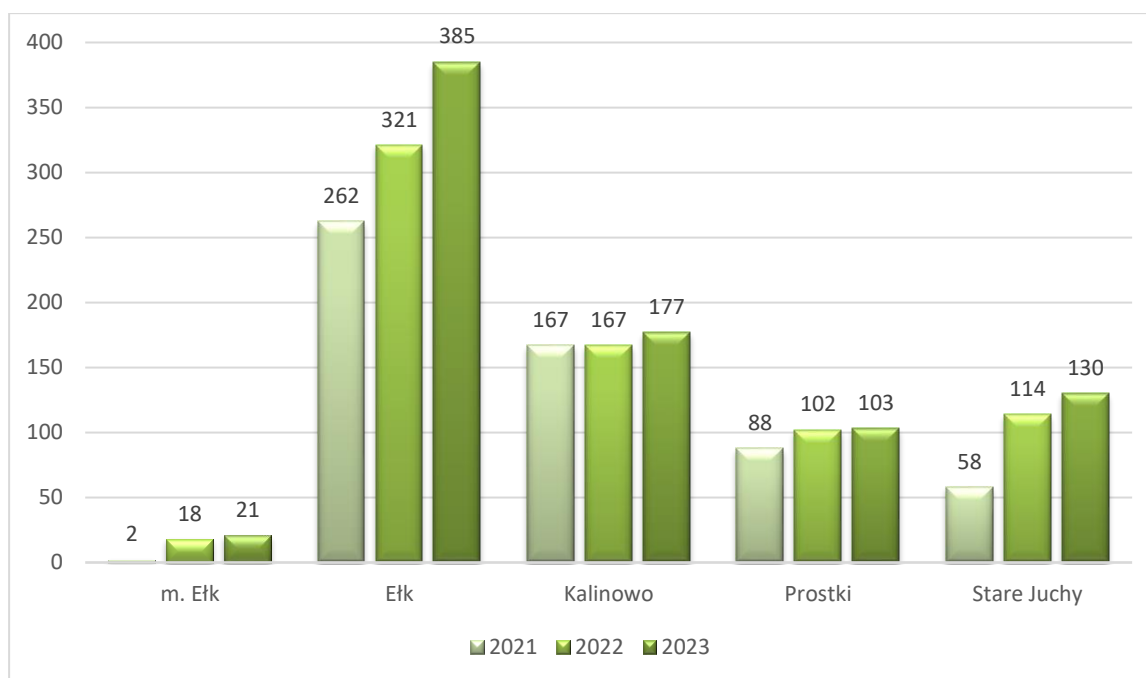
Na terenie powiatu ełckiego część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Liczbę poszczególnych instalacji przedstawiono na poniższych wykresach.

Według danych GUS, w 2024 roku w powiecie zlokalizowanych było 3 368 zbiorników bezodpływowych oraz 1 139 przydomowych oczyszczalni ścieków. Zarówno największą liczbę zbiorników bezodpływowych jak i przydomowych oczyszczalni ścieków posiada gm. Ełk.

Rysunek 36. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu ełckiego

źródło: GUS [data dostępu: 07.07.2025 r.]

Rysunek 37. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu elckiego
źródło: GUS [data dostępu: 07.07.2025 r.]

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁴⁷

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W Programie wraz z aktualizacjami opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) (Dz. U. UE L z dnia 30 maja 1991 r.) warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi:

- I. Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG).
- II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów (art. 4 lub/i 5 dyrektywy 91/271/EWG).
- III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98 % poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku nie może być większe niż 2 000 RLM. Ładunek niezbrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze

⁴⁷ Źródło: www.wody.gov.pl

systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG).

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją KE należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych. Dlatego w aglomeracjach ujętych w AKPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego). Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, powinni korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków. Cały ładunek zanieczyszczeń powstających w aglomeracji powinien być doprowadzany do oczyszczalni obsługującej aglomerację albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków, a w uzasadnionych przypadkach usuwany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska. Każdy przypadek stosowania systemów indywidualnych do odprowadzania bądź odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu aglomeracji wymagać będzie szczegółowych wyjaśnień. W każdym przypadku jednak oczyszczalnie obsługujące aglomerację powinny być przystosowane do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji. Jednocześnie zgodnie z wymogami KE zastosowano hierarchię zgodności z artykułami 3, 4, 5 i 10 dyrektywy 91/271/EWG. Oznacza to, że jeżeli aglomeracja nie spełnia wymogu w zakresie ww. warunku wynikającego z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG, to uznaje się, że równocześnie nie spełnia pozostałych warunków dyrektywy.

W tabeli poniżej zebrano wszystkie aglomeracje występujące w powiecie elckim.

Tabela 35. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu elckiego

Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującą uchwałą	Liczba mieszkańców aglomeracji zameldowana na pobyt stały i czasowy na terenie aglomeracji	Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) [km]
Elk	Gmina Miasto Elk, Gmina Elk	121 308	62 380	61 195	165,08
Prostki	Prostki	3 506	3 155	3 097	32,80
Stare Juchy	Stare Juchy	2 571	1 533	1 390	18,20

źródło: VI AKPOŚK Załącznik nr 3 za 2023 r.

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody wraz z zanieczyszczeniami z sieci kanalizacyjnej, zwiększa się ryzyko przerwania sieci elektrycznej oraz pracy pompowni. Fale upałów mogą powodować wzrost intensywności korozji, może wystąpić ryzyko pęknięcia rur na skutek osiadania terenu przez obniżenie poziomu wód gruntowych. Natomiast występowanie bardzo niskich temperatur może skutkować pękaniem rur, a także występowaniem zmniejszonej efektywności oczyszczania z powodu niskiej temperatury ścieków. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju nieszczelności i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania się ścieków przemysłowych do środowiska. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków. Przedostawanie się ścieków do środowiska może powodować przedostanie się szkodliwych substancji do gleb, a poprzez spływ powierzchniowy, również do wód. Zagrożenia związane z tymi procesami zostały opisane w rozdziale dotyczącym gospodarowania wodami. Awarie sieci wodociągowej mogą doprowadzić do skażenia wody pitnej co niesie za sobą bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludności.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.
Monitoring środowiska	Oceną jakości wód pitnych na terenie powiatu elckiego zajmuje się Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. W celu wykonania takiej oceny wykorzystywane są wyniki próbek pobieranych i badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, a także wyniki uzyskane przez producentów wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej. Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi, a także przez wytwórców ścieków - w tym zakłady przemysłowe. Kontrolą przestrzegania reżimu jakości oczyszczanych ścieków zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost długości sieci wodociągowej; - wzrost długości sieci kanalizacyjnej; - malejący udział przemysłu w zużyciu wody;	- awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; - zużycie wody na 1 mieszkańca na podobnym poziomie;

5.5.5. Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Zadowalający stopień zwodociągowania powiatu – 95,6 %. - Zadowalający stopień skanalizowania powiatu – 80,9 %. - Prace związane z budową i modernizacją sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.	- Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. - Awarie sieci wod-kan. - Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. - Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej. - Rozwój nowych technologii w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody). - Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie powiatu.	- Rozwój budownictwa jednorodzinnego, co wywołuje rosnący popyt na wodę pitną. - Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. - Rozwój stref przemysłowych, co wywołuje coraz większe pobory wody. - Zmiany klimatu prowadzące do uszkodzenia infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową (sieci, oczyszczalni ścieków, ujęć wody do spożycia).

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2024.1290 t.j. z późn. zm.). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, z wyłączeniem złóż węglowodorów
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
 - 2a. Poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

- może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiednie warunki, gdyż zgodnie z „art. 4 ust. 1. ustawy przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy:

ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

Art. 4 ust. 3 ustawy:

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.2. Stan aktualny

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie powiatu elckiego zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Tabela 36. Złóża kopalin występujące na terenie powiatu elckiego

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
1.	KN	8526	Barany	Elk	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	1,38	piaski i żwiry
2.	KN	12313	Bienie	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,41	piaski i żwiry
3.	KN	10484	Bienie-Chrzanowo	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	5,55	piaski i żwiry
4.	KN	20571	Czaple	Elk	[E] złoża zagospodarowane	17,224	piaski i żwiry
5.	KN	20575	Czaple I	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	39,10	piaski i żwiry
6.	KN	21513	Czaple II	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	51,36	piaski i żwiry
7.	KN	21652	Czaple-Krokocie	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	38,5533	piaski i żwiry
8.	IB	3227	Czyńcze	Kalino wo	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	19,61	surowce ilaste ceramiki budowlanej
9.	KN	5468	Czyprki	Prostki	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	0,75	piaski i żwiry
10.	KN	3979	Długie	Kalino wo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,805	piaski i żwiry
11.	KN	1663	Elk-Szyba	m. Elk	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	34,44	piaski i żwiry
12.	KN	11462	Guzki	Elk	[E] złoża zagospodarowane	213,2286	piaski i żwiry
13.	KN	21357	Kobylin	Prostki	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	2,4828	piaski i żwiry
14.	KN	19061	Koleśniki	Kalino wo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,2058	piaski i żwiry
15.	KN	5170	Liski	Stare Juchy	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	0,395	piaski i żwiry
16.	KN	18920	Liski II	Stare Juchy	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	5,7938	piaski i żwiry
17.	IB	3229	Makosieje	Kalino	[R] złoża rozpoznane	20,22	surowce

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
				wo	szczegółowo		ilaste ceramiki budowlanej
18.	KN	3953	Miluki	Elk	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	14,00	piaski i żwiry
19.	KN	19936	Miłusze	Prostki	[T] złożo eksploatowane okresowo	2,4339	piaski i żwiry
20.	KN	20770	Miłusze II	Prostki	[E] złożo zagospodarowane	1,7625	piaski i żwiry
21.	KN	21316	Miłusze-Niedźwiedzkie	Prostki	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	5,6148	piaski i żwiry
22.	KN	4003	Mrozy Wielkie	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,930	piaski i żwiry
23.	KN	2643	Niedźwiedzkie	Prostki	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,20	piaski i żwiry
24.	KN	6534	Nowa Wieś Elcka	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,88	piaski i żwiry
25.	KN	8306	Nowa Wieś Elcka II	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	14,17	piaski i żwiry
26.	IB	14314	Oracze	Elk	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,9822	surowce ilaste ceramiki budowlanej
27.	KN	5395	Orzechowo	Stare Juchy	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,611	piaski i żwiry
28.	IB	3228	Pisanica	Kalino wo	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	9,74	surowce ilaste ceramiki budowlanej
29.	IB	3231	Pisanica A	Kalino wo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	5,21	surowce ilaste ceramiki budowlanej
30.	KN	5860	Płociczno	Elk	[P] złożo rozpoznane wstępnie	89,13	piaski i żwiry
31.	KN	10485	Płociczno I	Elk	[E] złożo zagospodarowane	7,0185	piaski i żwiry
32.	KN	15975	Płociczno II	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,9724	piaski i żwiry
33.	KN	17906	Płociczno III	Elk	[M] złożo skreślone z	3,76	piaski i

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
					bilansu zasobów		żwiry
34.	KN	18544	Płociczno IV	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	2,64	piaski i żwiry
35.	KN	19500	Płociczno V	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	3,2018	piaski i żwiry
36.	KN	1661	Płociczno-Krokocie	Elk	[P] złoża rozpoznane wstępnie	142,00	piaski i żwiry
37.	KN	3952	Prostki	Prostki	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	b.d.	piaski i żwiry
38.	KN	4265	Prostki II	Prostki	[N] złoża o zasobach prognostycznych	b.d.	piaski i żwiry
39.	KN	20779	Prostki III	Prostki	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	13,7009	piaski i żwiry
40.	KN	19164	Prostki-Niedźwieckie	Prostki	[E] złoża zagospodarowane	39,9493	piaski i żwiry
41.	KR	7365	Romoty	Kalino wo	[P] złoża rozpoznane wstępnie	17,3250	kredy, torfy
42.	KN	6818	Rożyńsk Wielki	Prostki	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	5,33	piaski i żwiry
43.	KN	10057	Rożyńsk Wielki I	Prostki	[T] złoża eksploatowane okresowo	51,86	piaski i żwiry
44.	KN	10483	Rożyńsk Wielki III	Prostki	[E] złoża zagospodarowane	7,6310	piaski i żwiry
45.	KN	11461	Rożyńsk Wielki IV	Prostki	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	18,31	piaski i żwiry
46.	KN	11460	Rożyńsk Wielki V	Prostki	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,9100	piaski i żwiry
47.	KN	13516	Ryczywół	Kalino wo	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	16,1798	piaski i żwiry
48.	KN	9681	Sajzy	Elk	[E] złoża zagospodarowane	0,17	piaski i żwiry
49.	IB	2483	Siedliska	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,13815	surowce ilaste ceramiki budowlanej
50.	IB	14313	Siedliska II	Elk	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	0,5925	surowce ilaste ceramiki budowlanej

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m²]	Kopalina główna
51.	KN	5470	Skomętno Wielkie	Kalino wo	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	5,7550	piaski i żwiry
52.	KN	5164	Stare Juchy II	Stare Juchy	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,4010	piaski i żwiry
53.	IB	16005	Sypitki	Kalino wo	[T] złożo eksploatowane okresowo	0,19946	surowce ilaste ceramiki budowlanej
54.	KN	3958	Woszczele	Elk	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	b.d.	piaski i żwiry
55.	KN	3963	Woszczele I	Elk	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	2,80	piaski i żwiry
56.	KN	10486	Woszczele II	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,15832	piaski i żwiry
57.	KN	4013	Woszczele III	Elk	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,12	piaski i żwiry
58.	KN	16023	Woszczele III	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	9,6113	piaski i żwiry
59.	KN	21133	Woszczele IV	Elk	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	4,7159	piaski i żwiry
60.	KN	1664	Woszczele-Chrzanowo	Elk	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	6,58	piaski i żwiry
61.	KN	9980	Zdedy	Elk	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,6130	piaski i żwiry
62.	KN	3980	Żelazki	Prostki	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,1900	piaski i żwiry

źródło: geoportal.pgi.gov.pl, stan na dzień 21.06.2025 r., <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=3>

Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację złóż kopalin na tle gminy.

źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

W roku 2024 prowadzono eksploatację na terenie powiatu z 6 złóż, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37. Złóża znajdujące się na terenie powiatu elckiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t] w 2024 roku
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Czaple	2 482	2 482	218
2.	Guzki	38 681	38 681	272
3.	Miłusze II	106	106	30
4.	Płociczno I	434	434	33
5.	Prostki-Niedźwieckie	22 407	21 129	542
6.	Rożyńsk Wielki III	-	-	938
SUMA				2 033

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Łącznie, w roku 2024 wydobyto ponad 2 033 tys. ton piasków i żwirów.

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie aktualnie (stan na dzień 29.04.2025 r.) obowiązuje 7 koncesji wydanych przez Marszałka Województwa, zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela 38. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu elckiego

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Znak decyzji	Data obowiązywania
1.	Czaple	Diss Marcin Kitowicz	GW.7422.60.2022	31.12.2071
2.	Guzki	TRANS-ŻWIR Jan Kitowicz	OŚ.GW.7512-52/09/10	01.12.2059
3.	Miłusze	GÓRNIK Janusz Supiński	GW.7422.80.2020	12.07.2041
4.	Miłusze II	GÓRNIK Janusz Supiński	GW.7422.74.2022	01.10.2030
5.	Płociczno I	PPHU Józef Gajek	OŚ.751-2/6/06	31.12.2032
6.	Prostki III	ZPK Rupińscy Sp. Z o.o.	GW.7422.16.2024	29.02.2044
7.	Rożyńsk Wieki I	ZPK Rupińscy Sp. Z o.o.	OŚ-GW.7422.2.10.2011	19.04.2041

źródło: Urząd Marszałkowski, stan na dzień 29.04.2025 r.

Natomiast w poniższej tabeli zamieszczono wykaz obowiązujących koncesji wydanych przez Starostę Powiatu Elckiego zezwalających na wydobywanie kopalin.

Tabela 39. Obowiązujące koncesje wydane przez Starostę Powiatu Elckiego zezwalających na wydobywanie kopalin z terenu powiatu elckiego

Lp.	Nazwa przedsiębiorcy	Numer koncesji oraz znak koncesji zmieniającej	Gmina	Nazwa złoża, rodzaj kopaliny	Data wydania koncesji	Data ważności koncesji
1.	Beata Twarowska Żwirownia Sajzy	R.7510-3/09 przedłużenie koncesji R.6522.17.2019	Elk	„SAJZY” kruszywo naturalne	02.11.2009 r. 14.11.2019 r.	18.11.2039 r.
2.	Zakład Produkcyjno– Usługowy–Handlowy MARANT Cegielnia, Romuald Makarewicz Zakład Piekarniczy Cegielnia Marek Kamiński	R.6522.2.2012 przeniesienie koncesji: R.6522.4.2023	Kalinowo	„SYPITKI” ilaste ceramiki budowlanej	31.08.2012 r. 22.06.2023 r.	19.09.2027 r.

źródło: Starostwo Powiatowe w Elku

Okręgowy Urząd w Warszawie w latach 2019-2025 na terenie powiatu elckiego przeprowadził 9 kontroli zakładów górniczych.

5.6.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają również wpływ na wydobywanie surowców. Do negatywnego wpływu zmian klimatycznych na przemysł wydobywczy należą głównie ekstremalne warunki pogodowe – powodzie, wiatry huraganowe, ulewy, deszcze marznące oraz długotrwałe zaleganie pokrywy lodowej. Działania adaptacyjne w sektorze powinny być skupione wokół zagadnień związanych z: • technicznymi i organizacyjnymi sposobami dostosowania infrastruktury, • monitoringiem i wymianą informacji, • podjęciem niezbędnych badań naukowych, • prowadzeniem szkoleń i edukacji.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki kopalinami można zaliczyć nielegalne wydobywanie zasobów naturalnych oraz szkody powstające podczas wydobywania surowców.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki zasobami geologicznymi powinny dotyczyć głównie uświadamiania mieszkańcom powiatu wagi wykorzystania surowców naturalnych oraz związanego w tym, możliwego realnego negatywnego wpływu na środowisko i mieszkańców.
Monitoring środowiska	Organy nadzoru górniczego, w granicach swojej właściwości, wykonują zadania określone w przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2024 poz. 1290 t.j.). Zgodnie z art. 168 ww. organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie: 1. bezpieczeństwa i higieny pracy; 2. bezpieczeństwa pożarowego;

	3. ratownictwa górniczego; 4. gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania; 5. ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie; 6. zapobiegania szkodom; 7. budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.
--	--

5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych;	• ingerencja w środowisko naturalne związana z eksploatacją surowców naturalnych; • część złóż została skreślona z bilansu zasobów; • ciągłe prowadzenie wydobywania kopalin;

5.6.5. Analiza SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Obecność na terenie powiatu udokumentowanych złóż surowców. 2. Systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych.	1. Ingerencja w środowisko naturalne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych, co ma na celu minimalizację wpływu na stosunki wodne oraz środowisko gleby. 2. Zapotrzebowanie na surowce energetyczne.	1. Potencjalne konflikty przestrzenne związane z występowaniem obszarów chronionych i cennych turystycznie. 2. Nielegalne wydobywanie surowców naturalnych.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Gleby powiatu elckiego zostały ukształtowane przez zlodowacenia. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych, na terenie powiatu spotyka się najczęściej gleby bielcowe i brunatne. Brak piasków słabo gliniastych, gleb torfowo-bagiennych, torfów głębokich oraz ziem czarnych. Wśród gleb bielcowych i brunatnych, można znaleźć wykształcone z glin i ilów oraz piaski nadglinowe i nadiłowe.

W powiecie elckim dominują klasy bonitacyjne IVa-IVb, są to gleby dobre, zasobne w próchnicę, średniozwięzłe. Występowanie określonych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest wyznacznikiem przydatności rolniczej i możliwości potencjalnej produkcji rolnej obszarów.

W powiecie elckim dominują kompleksy: pszenney dobry oraz pszenney wadliwy. W powiecie elckim przeważają gleby kwaśne i obojętne.⁴⁸

Klasy bonitacyjne gleb ornych sieci monitoringu chemizmu gleb:⁴⁹

- **klasy I** – gleby orne najlepsze. Są to gleby położone w dobrych warunkach fizjograficznych, najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy (czynne biologicznie, przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, wilgotne);
- **klasy II** – gleby orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych lub mają gorsze warunki fizyczne, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I;
- **klasy III (IIIa i IIIb)** – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji;
- **klasy IV (IVa i IVb)** – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone);
- **klasy V** – gleby orne słabe, są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne, do tej klasy zaliczamy również gleby położone na terenach nie posiadających melioracji albo takich, które do melioracji się nie nadają;
- **klasy VI** – gleby orne najgorsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

⁴⁸ Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029

⁴⁹ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4367,pojecie.html>, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4366,pojecie.html>

Monitoring Chemizmu Gleb Ornych⁵⁰

Gatunek gleby, który wynika z jej składu granulometrycznego, ma istotne znaczenie dla wielu fizycznych i chemicznych właściwości gleb, w tym odczynu, naturalnej zawartości zanieczyszczeń w glebie oraz pojemności sorpcyjnej gleb, wpływającej bezpośrednio na procesy migracji zanieczyszczeń w środowisku.

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie. Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2020 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25 - letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

W ostatnich latach na terenie powiatu elckiego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie prowadzono badań jakości gleby i ziemi.

Użytkowanie powierzchni ziemi

Podział terenu powiatu elckiego według kierunków wykorzystania przedstawiono w poniższej tabeli. Aż 64,6 % powierzchni stanowią grunty rolne.

Tabela 40. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu elckiego

				Wartość [ha]
1. Grunty rolne	Użytki rolne	grunty orne	R	44 139
		łąki trwałe	Ł	7 466
		pastwiska trwałe	Ps	12 432
		sady	S	73
		grunty rolne zabudowane	Br	1 436
		grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	1 647
		grunty pod stawami	Wsr	139
		grunty pod rowami	W	589

⁵⁰ Źródło: https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/

			Wartość [ha]		
	Nieużytki		N	3 952	
	Razem			71 873	
2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	las		Ls	25 145	
	grunty zadrzewione i zakrzewione		Lz	111	
	grunty pod rowami		W	0	
	Razem			25 256	
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe		B	661	
	tereny przemysłowe		Ba	235	
	inne tereny zabudowane		Bi	438	
	zurbanizowane tereny niezabud. lub w trakcie zabudowy		Bp	131	
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		Bz	110	
	użytki kopalne		K	86	
	Tereny komunikacyjne	drogi		dr	3 424
		tereny kolejowe		Tk	494
		inne tereny komunikacyjne		Ti	1
		grunty przezn. pod budowę dróg pub. lub linii kolejowych		Tp	40
	Razem			5 620	
4. Grunty pod wodami	morskimi wewnętrznymi		Wm	0	
	powierzchniowymi płynącymi		Wp	7 385	
	powierzchniowymi stojącymi		Ws	1 113	
	Razem			8 498	
5. Tereny różne			Tr	44	

źródło: Starostwo Powiatowe w Elku, Geoportal Krajowy [data dostępu: 14.07.2025 r.]

W poniższej tabeli zestawiono informacje dot. gruntów przeznaczonych do rekultywacji i grunt zrekultywowanych w danym roku.

Tabela 41. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu elckiego

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
		2022	2023	2024
Grunty przeznaczone do rekultywacji				
Ogółem	ha	147,29	139,63	139,63
Zdewastowane	ha	147,29	139,63	139,63
Zdegradowane	ha	-	-	-
Grunty zrekultywowane w ciągu roku				
Zrekultywowane	ha	7,66	0,8052	-
Zagospodarowane	ha	-	-	-
W tym na cele				

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość		
		2022	2023	2024
Rolne	ha	6,87	0,8052	-
Leśne	ha	0,79	-	-

źródło: Starostwo Powiatowe w Elku

Historyczne zanieczyszczenia środowiska

Zgodnie z art. 101a ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi. Dopuszczalna zawartość w glebie i w ziemi substancji powodującej ryzyko oznacza zawartość, poniżej której żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest znacząco naruszona, z uwzględnieniem wpływu tej substancji na zdrowie ludzi i stan środowiska. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z danymi RDOŚ w Olsztynie:⁵¹

- w rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, o którym mowa w art. 101c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.) figuruje:
 - działka nr 2092/2 obręb 0002 miasto Elk, wskazana jako: teren, na którym zakończono remediację,
 - działka nr 1263/43 obręb 0002 miasto Elk, wskazana jako: teren, na którym zakończono remediację.
- rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, o którym mowa w art. 26a z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187 t.j.) figuruje:
 - działka nr 27 obręb 0008 Chełchy, gmina Elk, wskazana jako: zakończone postępowanie administracyjne,
 - w miejscowości Chełchy, wskazana jako: zakończone postępowanie administracyjne.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Ruchy masowe ziemi są jednymi z najbardziej rozpowszechnionych zjawisk powodujących katastrofy naturalne. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Ze względu na charakter i tempo procesu wyróżnia się zjawiska: osuwania, spełzywania, odpadania, osiadania i ześlizgiwania się skał. Szybkość osuwania się ziemi jest różna i wynosi od kilku centymetrów do kilku metrów na sekundę. Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania. Ze względu na wielkość wyróżnia się osuwiska małe, o powierzchni do 1 ha lub duże - powyżej 100 ha, a ze względu na jego głębokość (od powierzchni osuwiska do jego powierzchni odkłucia) płytkie - do 5 m, lub bardzo głębokie, dochodzące do kilkudziesięciu

⁵¹ Stan na dzień 19.05.2025 r.

metrów miąższości. Częstym zjawiskiem jest odnawianie się osuwisk na tych samych obszarach.⁵²

W Polsce do głównych przyczyn powstawania osuwisk należą:

- budowa geologiczna i rzeźba terenu,
- opady atmosferyczne,
- działalność człowieka.

Na terenie powiatu występują osuwiska, zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela 42. Zestawienie osuwisk (terenów, na których występują ruchy masowe) na obszarze powiatu elckiego

Lp.	Numer osuwiska w bazie SOPO	Miejscowość (Gmina)	Stopień aktywności: A - aktywne ciągle O - aktywne okresowo N - nieaktywne
1.	152467	Rożyńsk Wielki (Prostki)	N
2.	152487	Kibisy (Prostki)	N
3.	152489	Borki Glinki (Prostki)	N
4.	152490	Borki Glinki (Prostki)	N
5.	152509	Grądzkie Elckie (Kalinowo)	N
6.	157315	Płociczno/Przytuły (Elk wiejska)	O
7.	157316	Siedliska (Elk wiejska)	O
8.	157317	Płowce (Stare Juchy)	N
9.	157319	Płowce/Liski (Stare Juchy)	N
10.	157320	Liski (Stare Juchy)	N
11.	157321	Liski (Stare Juchy)	N
12.	157322	Liski (Stare Juchy)	N

źródło: Starostwo Powiatowe w Elku

5.7.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Efektem przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń gleb można zaliczyć brak stosowania tzw. „dobrych praktyk rolniczych”, awarie w zakładach przemysłowych, zanieczyszczenia powstające podczas ruchu komunikacyjnego, odprowadzanie ścieków do gleby oraz gromadzenie odpadów na dzikich wysypiskach.

⁵² Źródło: <https://www.gov.pl/web/klimat/osuwiska>

Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin, nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie. Organizowane są tam szkolenia dla rolników obejmujące zagadnienia takie jak: nowe rozwiązania chroniące środowisko w gospodarstwach rolnych, pozyskiwaniu dofinansowań na wymianę źródeł ciepła, rolnictwa ekologicznego oraz tematykę rolnictwa przyjaznego środowisku. W szkoleniach tych mogą brać udział zainteresowani właściciele gospodarstw rolnych.
Monitoring środowiska	Monitoringiem jakości gleb zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie oraz Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• promocja rolnictwa ekologicznego; • szkolenie rolników przez ODR; • wapnowanie gleb; • rekultywacja gleb.	• w dalszym ciągu występują grunty zdegradowane i zdewastowane; • zubażanie się warstwy glebowej przez intensywne wykorzystywanie rolnicze;

5.7.4. Analiza SWOT

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Użytki rolne stanowiące dużą część obszaru powiatu. 2. Wapnowanie gleb zakwaszonych.	1. Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i szkód w środowisku na terenie powiatu. 2. Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i mieszkańców. 2. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych. 3. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym. 4. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie. 5. Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych.	1. Nieprawidłowe praktyki rolnicze. 2. Degradacja gleb. 3. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi. 4. Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów. 5. Przesuszanie gruntów spowodowane działalnością górniczą.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Obecnie obowiązuje Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 przyjęty Uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r.

Zgodnie z ustawą o odpadach, plany gospodarki odpadami sporządza się dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawowo przyjętą hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zapobieganie ich powstaniu jest najlepszą praktyką zmierzającą do minimalizacji niekorzystnego oddziaływania odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, a co za tym idzie do zrównoważonego wykorzystania zasobów.

Zapobieganie powstawaniu odpadów to zastosowanie odpowiednich środków, nim dana substancja, materiał lub produkt staną się odpadem, zatem powinno być ono ukierunkowane na kompleksową poprawę działalności gospodarczej, uwzględniającą efekty ekologiczne, ekonomiczne oraz społeczne.

Wykaz wszystkich funkcjonujących instalacji komunalnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 43. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Właściciel /Zarządzający	Instalacja	Lokalizacja instalacji
Zakład Utylizacji Odpadów Spółka z o.o. w Elblągu	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Elbląg
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Spółka z o.o. w Olsztynie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Olsztyn
Zakład Gospodarki Odpadami Spółka z o.o. w Bartoszycach	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Wysieka

Właściciel /Zarządzający	Instalacja	Lokalizacja instalacji
Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Spytkowo Spółka z o.o. w Spytkowie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Spytkowo
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-Mazury” Spółka z o.o. w Siedliskach	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Siedliska
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Spółka z o.o. w Rudnie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Rudno
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	
Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” z siedzibą w Działdowie	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Działdowo/ Zakrzewo
NOVAGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Mławie	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Zakrzewo
	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych	Różanki

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Na terenie powiatu elckiego funkcjonuje kluczowa dla regionalnego systemu gospodarki odpadami instalacja komunalna prowadzona przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o., zlokalizowana w miejscowości Siedliska. Instalacja ta stanowi element regionalnej infrastruktury do przetwarzania i zagospodarowania odpadów komunalnych, obejmując:

- Instalację do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielania z niesegregowanych

(zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;

- Instalację do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu elckiego

Odpady komunalne

Gminy powiatu elckiego należą do Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku powołanego przez Rady pięciu gmin położonych w granicach powiatu elckiego (Miasto Elk, Gmina Elk, Gmina Kalinowo, Gmina Prostki, Gmina Stare Juchy). W dniu 10.01.2004 r. Związek został wpisany do rejestru związków międzygminnych pod pozycją 259. Statut Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko – Mazurskiego nr 8, poz. 173 w dniu 14 stycznia 2004 r.

Celem priorytetowym działania powstałego Związku było uporządkowanie gospodarki odpadami w gminach, w tym budowa zakładu unieszkodliwiania odpadów i rekultywacja składowisk oraz pozyskania na ten cel środków z zewnątrz.

W 2005 r. do Związku przystąpiły gminy:

- z powiatu oleckiego: Gmina Kowale Oleckie, Gmina Olecko, Gmina Świętajno, Gmina Wieliczki;
- z powiatu gołdapskiego: Gmina Dubeninki, Gmina Gołdap;
- z powiatu piskiego: Gmina Biała Piska.

Finalnie członkami Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” zostało 12 gmin. Związek posiada osobowość prawną i wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Odpady komunalne na terenie powiatu elckiego powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (ośrodki zdrowia, szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych, zmiotki, odpady z placów targowych. Odpady komunalne odbierane są w postaci selektywnej oraz nieselektywnej.⁵³

Zgodnie z art. 17 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 t.j.) wprowadzono następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

1. zapobieganie powstawaniu odpadów,
2. przygotowanie do ponownego użycia,
3. recykling,
4. inne procesy odzysku,
5. unieszkodliwianie.

Masę odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku, stosunek odpadów zebranych selektywnie oraz masę wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w powiecie w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela.

⁵³ Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami gmin powiatu elckiego

Tabela 44. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu elckiego

Gmina	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku				Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
m. Elk	17 089,21	17 143,98	18 768,16	17 488,64	283	285	313	294
Elk	4 398,62	4 330,08	4 063,04	4 529,51	364	356	330	358
Kalinowo	1 303,55	1 220,00	1 201,90	1 291,94	207	196	194	211
Prostki	1 742,08	1 723,64	1 623,84	1 722,80	255	255	241	259
Stare Juchy	991,12	820,74	860,38	922,02	290	244	259	278
Powiat	25 524,58	25 238,44	26 517,32	25 954,91	287	285	300	294

źródło: GUS [data dostępu: 26.08.2025 r.]

Na terenie powiatu elckiego można zauważyć wyraźne zróżnicowanie w ilości odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca w poszczególnych gminach powiatu elckiego. Różnice te mogą wynikać z poziomu urbanizacji, świadomości ekologicznej mieszkańców, systemów zbiórki odpadów, a także czynników sezonowych (np. ruch turystyczny).

Miasto Elk odgrywa kluczową rolę w regionalnym systemie gospodarki odpadami. Generuje ono około 70% całkowitej masy odpadów wytworzonych w powiecie, co jest naturalną konsekwencją wysokiego zagęszczenia ludności oraz intensywnego rozwoju usług i infrastruktury miejskiej.

Gmina Elk (gmina wiejska) wykazuje najwyższy wskaźnik ilości odpadów na mieszkańca – 358 kg w 2024 roku. Może to świadczyć o dobrze funkcjonującym systemie ewidencji oraz zbiórki odpadów, ale także o większym zużyciu materiałów w gospodarstwach domowych, które często są większe niż w warunkach miejskich.

Gmina Kalinowo charakteryzuje się najniższym poziomem odpadów na mieszkańca w 2024 r. – 211 kg. Taki wynik może być wynikiem mniejszej intensywności życia gospodarczego, wyższego poziomu gospodarności lub niedoszacowania z powodu niepełnych danych zbiorczych.

Masę odpadów zebranych selektywnie z podziałem na frakcje w latach 2021-2024 z terenu powiatu elckiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 45. Masa odpadów zebranych selektywnie [t] w latach 2021-2024 z terenu powiatu elckiego

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ogółem	t	8 967,45	8 840,86	10 752,66	11 521,83
	z gospodarstw domowych	t	8 307,45	7 988,85	10 000,29	10 957,23
	z innych źródeł*	t	660	852,01	752,37	564,6
papier i tektura	ogółem	t	1 135,36	1 018,82	1 172,79	1 318,92
	z gospodarstw domowych	t	954,7	843,63	996,81	1 105,34
	z innych źródeł*	t	180,66	175,19	175,98	213,58
szkło	ogółem	t	1 190,97	1 168,57	1 281,65	1 336,13
	z gospodarstw domowych	t	1 137,99	1 139,09	1 242,07	1 291,23
	z innych źródeł*	t	52,98	29,48	39,58	44,9
tworzywa sztuczne	ogółem	t	59,59	3,59	14,31	1 563,37
	z gospodarstw domowych	t	56,09	3,59	14,31	1 515,21
	z innych źródeł*	t	3,5	0	0	48,16
metale	ogółem	t	3,16	2,78	4,01	7,56
	z gospodarstw domowych	t	3,16	2,78	4,01	7,56
tekstylia	ogółem	t	0,43	2,05	2,29	1,23
	z gospodarstw domowych	t	0,43	2,05	2,29	1,23
niebezpieczne	ogółem	t	0	0	1,84	1,92
	z gospodarstw domowych	t	0	0	1,84	1,92
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	ogółem	t	82,97	57,84	68,82	76,98
	z gospodarstw domowych	t	82,97	57,54	68,08	76,84
	z innych źródeł*	t	0	0,3	0,74	0,14
wielkogabarytowe	ogółem	t	1 157,97	904,03	1 250,49	1 531,1
	z gospodarstw domowych	t	1 138,65	891,11	1 232,21	1 495,98

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
	z innych źródeł*	t	19,32	12,92	18,28	35,12
biodegradowalne	ogółem	t	2 679,76	2 939,05	3 727,42	3 923,7
	z gospodarstw domowych	t	2 514,94	2 790,37	3 580,26	3 826,38
	z innych źródeł*	t	164,82	148,68	147,16	97,32
baterie i akumulatory razem	ogółem	t	0	0,43	0,9	1,04
	z gospodarstw domowych	t	0	0,01	0,9	1,04
	z innych źródeł*	t	0	0,42	0	0
zmieszane odpady opakowaniowe	ogółem	t	1 693,52	2 414,8	2 730,56	1 253,46
	z gospodarstw domowych	t	1 461,8	1 932,18	2 368,71	1 129,5
	z innych źródeł*	t	231,72	482,62	361,85	123,96
pozostałe	ogółem	t	963,72	328,9	497,58	506,42
	z gospodarstw domowych	t	956,72	326,5	488,8	505
	z innych źródeł*	t	7	2,4	8,78	1,42
baterie i akumulatory niebezpieczne	ogółem	t	0	0	0	1,04
	z gospodarstw domowych	t	0	0	0	1,04
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	ogółem	t	0	0	0	6,54
	z gospodarstw domowych	t	0	0	0	6,5
	z innych źródeł*	t	0	0	0	0,04
ogółem		%	35,1	35	40,5	44,4
z gospodarstw domowych		%	36,5	35,8	42,7	48,1
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne		%	9,4	8,7	9,3	16,3
biodegradowalne		%	10,5	11,6	14,1	15,1

*usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji

źródło: GUS [data dostępu: 26.08.2025 r.]

W ostatnich latach na terenie powiatu elckiego odnotowano systematyczny wzrost ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. Wzrost ten świadczy o poprawie świadomości ekologicznej mieszkańców, a także o doskonaleniu systemu selektywnej zbiórki. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu elckiego zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu elckiego

	Jednostka	2021	2022	2023	2024 ⁵⁴
ogółem	t	16 557,13	16 397,58	15 764,66	14 433,08
ogółem na 1 mieszkańca	kg	186,1	184,9	178,1	163,7
z gospodarstw domowych	t	14 421,75	14 337,08	13 394,48	11 843,68
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	162,1	161,6	151,3	134,3
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	2 135,38	2 060,50	2 370,18	2 589,40

źródło: GUS [data dostępu: 26.08.2025 r.]

Na terenie powiatu elckiego obserwuje się spadek ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Zjawisko to jest pozytywnym sygnałem świadczącym o rozwijającej się selektywnej zbiórce, poprawie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz skuteczności lokalnych systemów gospodarowania odpadami.

Zmniejszenie udziału frakcji zmieszanej pozwala na efektywniejsze wykorzystanie instalacji MBP, ogranicza koszty unieszkodliwiania i zbliża powiat do realizacji wymogów unijnych w zakresie recyklingu i ograniczenia składowania.

Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Na terenie powiatu funkcjonuje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Siedliska 77, 19-300 Elk, prowadzony przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o.

Poziomy recyklingu

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2024 poz. 399 t.j.) gminy powiatu elckiego były zobowiązane do osiągnięcia poziomów określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2167)⁵⁵. Zgodnie z ówczesnym rozporządzeniem:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła przewidziany dla roku 2020 wynosił 50 %;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych przewidziany dla roku 2020 r. wynosił 70 %.

⁵⁴ Brak danych w GUS na dzień 10.06.2025 r., planowana data udostępniania danych: 19.07.2025 r.

⁵⁵ Rozporządzenie uchylone Ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 2361)

Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów nałożyła na kraje członkowskie konieczność osiągnięcia poziomu ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Dla Polski od wyznaczonych terminów została wprowadzona 4-letnia derogacja. Poziomy na poszczególne lata oraz sposób ich obliczania były określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2412). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w 2020 r. wynosił 35%.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1648 ze zm.) od roku 2021, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 20% wagowo – za rok 2021;
- 25% wagowo – za rok 2022;
- 35% wagowo – za rok 2023;
- 45% wagowo – za rok 2024;
- 55% wagowo – za rok 2025;
- 56% wagowo – za rok 2026;
- 57% wagowo – za rok 2027;
- 58% wagowo – za rok 2028;
- 59% wagowo – za rok 2029;
- 60% wagowo – za rok 2030;
- 61% wagowo – za rok 2031;
- 62% wagowo – za rok 2032;
- 63% wagowo – za rok 2033;
- 64% wagowo – za rok 2034;
- 65% wagowo – za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

Zgodnie z *Analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna”* w latach 2021-2024 odnotowano następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:

- w 2021 r. 20,91;
- w 2022 r. 20,34;
- w 2023 r. 26,59;
- w 2024 r. 32,03%.

Poziomy nie zostały osiągnięte

Natomiast poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania kształtowały się następująco:

- w 2021 r. 21,28;
- w 2022 r. 11,88;
- w 2023 r. 0,00;
- w 2024 r. 3,38%.

Maksymalny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi 35 %, w związku z czym poziomy zostały osiągnięte.

Dzikie wysypiska

Pod pojęciem likwidacji dzikich wysypisk rozumie się czynności związane z usunięciem wskazanego miejsca zalegania odpadów komunalnych, gruzu i odpadów poremontowych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów zielonych czy odpadów stanowiących pozostałości po sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. W myśl art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – likwidacją dzikich wysypisk zajmuje się gmina. Dane dotyczące dzikich wysypisk z ostatnich lat zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 47. Dzikie wysypiska na terenie powiatu elckiego

Dzikie wysypiska - podgrupa	Jednostka	2021	2022	2023	2024 ⁵⁶
Powierzchnia istniejących – stan w dniu 31 grudnia	m ²	0	2 044	0	b.d.
Istniejące – stan w dniu 31 grudnia	szt.	0	1	0	b.d.

źródło: GUS [data dostępu: 23.06.2025 r.]

Składowisko odpadów komunalnych w Wiśniowie

Składowisko odpadów w Wiśniowie Elckim, znajdujące się na terenie gminy Prostki, obecnie znajduje się w fazie poeksploatacyjnej, co oznacza, że zakończono jego eksploatację, czyli przyjmowanie nowych odpadów.

Na terenie składowiska regularnie są prowadzone badania wód podziemnych i powierzchniowych oraz gazów składowiskowych w następujących punktach:

- w studni odgazowującej;
- rzeka (strumyk) w odległości 450 m od składowiska;
- ciek wodny (rów) w odległości 700 m od składowiska;
- ciek wodny (rów) w odległości 300 m od składowiska;
- piezometr P1;
- piezometr P2.

⁵⁶ Brak danych w GUS na dzień 23.06.2025 r., planowana data udostępniania danych: 15.09.2025 r.

Monitoring poeksploatacyjnego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Starych Juchach⁵⁷

W system sieci monitoringowej na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Stare Juchy, gm. Stare Juchy - faza poeksploatacyjna, wchodzi następujące punkty obserwacyjne:

- wody podziemne: Piezometry P1, P2 oraz P3;
- wody powierzchniowe: Jezioro Jędzelewo;
- gaz składowiskowy: 1 studnia odgazowująca.

W zakresie monitoringu wód podziemnych:

- Próbkę wód podziemnych do analiz laboratoryjnych pobrano w dniach 15 marca i 18 września 2024 r. W pierwszej i drugiej serii nie pobrano wody z piezometru P1, ponieważ w punkcie kontrolnym stwierdzono brak wody. Wody podziemne monitorowane za pomocą piezometrów P2 i P3 charakteryzują się dobrym stanem chemicznym – I i II klasa jakości w zakresie wszystkich analizowanych parametrów.

W zakresie monitoringu wód powierzchniowych:

- Próbkę wód powierzchniowych pobrano w dniach 15 marca oraz 18 września 2024 r. W wyniku analizy porównawczej punktu monitoringu wody powierzchniowej w drugiej serii pomiarów w miesiącu wrześniu obserwuje się wzrost wartości ogólnego węgla organicznego (OWO). Pozostałe parametry kształtują się na zbliżonym poziomie. Stężenia metali oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w obu seriach pomiarowych utrzymują się na poziomie poniżej dolnej granicy oznaczalności metody.

W zakresie sieci monitoringu gazu składowiskowego:

- Skład gazu w punkcie pomiarowym charakteryzuje się wysoką zawartością tlenu (20,5%) przy znikomym udziale dwutlenku węgla (<0,6%) oraz metanu (<0,3%).

Na podstawie wyników pomiarów opadu atmosferycznego (pomiar przekazany przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej) stwierdza się, że roczna suma opadu atmosferycznego (2024 rok) w rejonie składowiska wyniosła 557,6 mm. Miesiącem najbardziej obfitym w opad był luty (102,0 mm), natomiast najbardziej suchym okazał się maj (7,8 mm). Średni miesięczny opad wyniósł 46,5 mm.

Odpady przemysłowe

Zgodnie z danymi GUS, w 2024 r. wytworzono 118,4 tys. ton odpadów przemysłowych, z czego 79,1% odpadów zostało poddane odzyskowi.

W poniższej tabeli zestawiono pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu elckiego wydane przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

⁵⁷ Źródło: Raport roczny za 2024 r. monitoring składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, Lokalizacja: Stare Juchy, Opracowanie wykonane przez: SGS POLSKA Sp. z o.o.

Tabela 48. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu elckiego wydane przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Lp.	Podmiot, adres	Rodzaj decyzji	Nr decyzji	Okres ważności (od do)
1.	UNIBEP S.A. ul. 3-go Maja 19, 17-100 Bielsk Podlaski	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-PŚ.7244.29.2023	2024-08-21 - 2034-08-20
2.	STRABAG Sp. z o.o. ul. Parzniewska 10, 05-800 Pruszków	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	O _I -GO.7244.7.2020	2021-03-29
			OŚ-PŚ.7244.15.2022	2023-02-24- 2033-02-23
			OŚ-PŚ.7244.11.2021	2022-08-30 - 2032-08-29
			O _I -GO.7244.82.2020	2020-11-26 - 2030-11-25
			O _I -GO.7244.82.2020 (P)	2020-12-08 - 2030-11-25
3.	KOMA Sp. z o.o. ul. Sikorskiego 19C, 19-300 Elk	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-GO.7244.39.2021	2022-09-23 - 2032-08-24
4.	Firma Wielobranżowa Mateusz Kłos Borzemy 1, 19-314 Kalionowo	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-PŚ.7243.7.2024	2024-12-20 - 2034-11-27
5.	SERWISTAL Sp. z o.o. ul. Dojazdowa 2A, 19-300 Elk	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-PŚ.7244.24.2022	2024-04-02 - 2034-02-26
6.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Elku ul. Suwalska 64, 19-300 Elk	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-PŚ.7244.9.2022 zmieniająca decyzję: OS-GO.7244.111.2020(zmieniona)	2022-08-24 - 2031-09-07
			OS-GO.7244.111.2020(zmieniona)	2021-09-28 - 2031-09-07
7.	TRANS-ŻWIR Jan Kitowicz Gajewo, ul. Suwalska 6A, 11-500 Giżycko	zezwozenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów	OŚ-GO.7244.26.2021	2023-06-06 - 2033-06-05
			OŚ-GO.7244.9.2021	2022-09-08 - 2032-09-07
			OŚ-GO.7244.2.2018 zmieniająca decyzję: OŚ-GO.7244.29.2016	2018-03-07 - 2027-03-07
			OŚ-GO.7244.29.2016	2017-03-08 - 2027-03-07

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Starosta Elcki wydał następujące pozwolenia na wytwarzanie odpadów:

1. SERWISTAL Spółka z o.o. ul. Dojazdowa 2A, 19-300 Elk;
2. Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe Motoryzacji „MOTOZBYT”, Sp. z o.o., ul. Suwalska 77, 19-300 Elk;
2. PORTA KMI POLAND Spółka z o.o. Spółka komandytowa, ul. Szkolna 54, 84-239 Bolszewo, Zakład w Elku przy ul. Strefowej 6/8;
3. Przedsiębiorstwu Transportowo-Sprzętowego Budownictwa „TRANSBUD-ELK” Sp. z o.o., ul. Łukasiewicza 1, 19-300 Elk;
4. BP Service Center Mariusz Wiśniewski ul. Jana Pentza 10A, 26-600 Radom, Stacja Paliw, ul. Suwalska 40;
5. IMPRESS Decor Polska sp. z o.o., ul. Handlowa 1, 19-300 Elk;
6. „ECO-PROGRES” Sp. z o.o., ul. Strefowa 7, 19-300 Elk;
7. Przedsiębiorstwo Transportowe MAZURY w Elku Sp. z o.o., ul. Podmiejska 3, 19-300 Elk;
8. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Elku, ul. Suwalska 64, 19-300 Elk;
9. Cezar Przedsiębiorstwo Produkcyjne, Dariusz Bogdan Niewiński, ul. Strefowa 2, 19-300 Elk;
10. ZEM Sp. z o. o w Elku, ul. Bema 2;
11. TRANS – AUTO Sp. z o.o., ul. Łukasiewicza 1, 19-300 Elk;
12. SZP PLAST INDUSTRIES Sp. z o.o. Sp. k., ul. Bema 2, 19-300 Elk;
13. SAXDOR SHIPYARD Sp. z o.o., ul. Stoczniowa 1, 19-300 Elk - zakład ul. Strefowa 4;
14. SAXDOR SHIPYARD Sp. z o.o., ul. Stoczniowa 1, 19-300 Elk – zakład ul. Stoczniowa 1.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Programy usuwania odpadów zawierających azbest z terenu gmin powiatu elckiego zostały opracowane i wdrożone ze względu na narastający problem bezpiecznego dla środowiska i kosztownego procesu unieszkodliwiania tych niebezpiecznych odpadów. Funkcjonowanie programów otwiera drogę do starania się o dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwieniem) wyrobów azbestowych dzięki m.in. temu, że wraz z aktualną inwentaryzacją szacuje koszty stopniowego usuwania wyrobów azbestowych.

Celem każdego programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gmin powiatu elckiego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań określonych w Programach, takich jak:

- Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów);
- Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi;
- Stworzenie mechanizmów zapewniających mieszkańcom pomoc finansową podczas usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych w całym okresie działania programu;
- Skuteczny monitoring powstawania odpadów azbestowych i gospodarki nimi;
- Stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

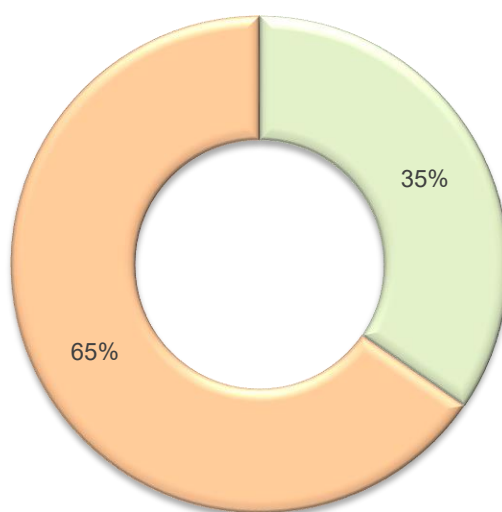
Materiały zawierające azbest występują przede wszystkim jako pokrycia dachowe na budynkach mieszkalnych i budynkach gospodarczych (stodoły, wiaty, garaże, altany) oraz w rurach i złączach azbestowo-cementowych. Wyroby zawierające azbest składowane są także na posesjach mieszkańców i działkach gruntowych.

Ilości wyrobów zawierających azbest zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 49. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu elckiego

Jednostka terytorialna	Ilość azbestu		
	Zinwentaryzowanego [kg]	Unieszkodliwionego [kg]	Pozostałego do unieszkodliwienia [kg]
m. Elk	573 100	274 823	298 276
Elk	2 796 471	621 315	2 175 156
Kalinowo	2 442 693	982 994	1 459 699
Prostki	2 241 500	943 273	1 298 227
Stare Juchy	1 572 384	508 271	1 064 113
Powiat	9 626 147	3 330 676	6 295 471

źródło: bazaazbestowa.gov.pl, stan na 23.06.25 r.

■ unieszkodliwione [kg] ■ pozostałe do unieszkodliwienia [kg]

Rysunek 39. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu elckiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej, stan na 23.06.2025 r.

Na terenie analizowanego powiatu, udało się unieszkodliwić 35% zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest.

Na ten sam dzień, dla województwa warmińsko-mazurskiego, poziom usunięcia azbestu kształtuje się na poziomie 26,13%.

5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017 r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady są zbierane w sposób określony w ówczesnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r. poz. 2028)⁵⁸.

Realizowana na terenie powiatu elckiego gospodarka odpadami komunalnymi nakierowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. z 2021 r. poz. 906) pojemniki oraz worki do zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych oznaczone powinny być w następujący sposób:

- 1) papier – odpady z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- 2) szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”;
- 3) metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;
- 4) bioodpady - zbiera się w pojemnikach lub workach koloru brązowego, oznaczonych napisem „BIO”.

Gospodarka o obiegu zamkniętym – nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" – ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja – użytkowanie – wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" – ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się na terenie poszczególnych gmin całego kraju m.in. osiągnięcie do 2035 r. poziomu 65% w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2035 r. maksymalnie 10%. Zagadnienia te

⁵⁸Akt zastąpiony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. poz. 906)

uwzględnia zarówno *Krajowy plan gospodarki odpadami 2028*, jak również *Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028*. W celu wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym zostały już uruchomione fundusze na pilotażowe programy, których celem jest upowszechnienie doświadczeń we wdrażaniu gospodarki odpadami o obiegu w *Krajowym planie gospodarki odpadami 2028* wyznaczono następujące kierunki działań w zakresie powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Stosowanie działań na rzecz ZPO komunalnych m.in. przez: promowanie ponownego użycia produktów, tworzenie punktów napraw produktów, promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania, tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK-ach lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej;
- 2) monitorowanie składu morfologicznego odpadów komunalnych, w tym fizycznych i chemicznych właściwości odpadów;
- 3) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu zarówno ogólnokrajowym, jak i gminnym, mających na celu między innymi: podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, właściwe postępowanie z odpadami, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających;
- 4) zapewnienie finansowania w obszarze ZPO w zakresie podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa;
- 5) zwiększenie dostępności PSZOK-ów dla mieszkańców;
- 6) zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji;
- 7) zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną;
- 8) tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników);
- 9) budowa lub modernizacja instalacji recyklingu zgodnie z określonym zakresem zapotrzebowania, w tym instalacji do fermentacji bioodpadów z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu;
- 10) modernizacja instalacji MBP w kierunku przetwarzania odpadów selektywnie zbieranych; po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach powinna służyć do efektywnego sortowania odpadów zebranych selektywnie u źródła, natomiast część biologiczna powinna być wykorzystywana do fermentacji lub kompostowania zbieranych selektywnie bioodpadów i odpadów zielonych;
- 11) zmniejszenie ilości kierowanych do składowania odpadów komunalnych oraz pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, które nie nadają się do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, przez zagospodarowanie tych odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w innych procesach odzysku, w tym przez termiczne przekształcanie z odzyskiem energii;
- 12) zapewnienie wysokiej automatyzacji linii sortowniczych w celu maksymalizacji odzysku surowcowego;
- 13) zapewnienie finansowania przedsięwzięć niwelujących zapotrzebowanie na obiekty i instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, o których mowa w załączniku

- nr 2 do KPGO 2028, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji do fermentacji bioodpadów;
- 14) zapewnienie finansowania przedsięwzięć w zakresie modernizacji instalacji przetwarzających odpady komunalne i pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska ich funkcjonowania;
 - 15) w przypadku odpadów żywności preferowanie technologii fermentacji z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu, a dla pozostałych odpadów i przy mniejszych wydajnościach technologii tlenowych;
 - 16) kontynuacja zapewnienia bezpiecznego składowania odpadów powstałych po przetwarzaniu odpadów, w tym stabilizatu, które nie mogą zostać poddane innym procesom przetwarzania, w tym recyklingowi; budowa składowisk lub ich rozbudowa powinna zostać ograniczona wyłącznie do potrzeb wynikających z ilości odpadów wytwarzanych w instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych i odpadów, dla których nie ma innej możliwości przetwarzania;
 - 17) monitorowanie i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
 - 18) poprawa jakości zbieranych i gromadzonych danych w BDO.

5.7.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi a także samozapłon gazów składowiskowych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień, takich jak prawidłowa gospodarka odpadami, w tym przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”.
Monitoring środowiska	Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, który zajmuje się działalnością kontrolną.

5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest; - prowadzenie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów; - prowadzenie licznych akcji informacyjno-edukacyjnych. - wzrost udziału odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów.	- niska świadomość społeczeństwa w zakresie należytego postępowania z odpadami; - wzrost masy wytwarzanych odpadów komunalnych; - nadal pojawiające się dzikie wysypiska odpadów

5.8.6. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest. - Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych.	- Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. - Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu. - Nieosiąganie przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami. - Dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez wzrastający udział masy odpadów zbieranych selektywnie. - Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. - Możliwość pozyskania dotacji na cele usuwania i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest. - Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów.	- Nieprzepisowe składowanie odpadów. - Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach. - Zmiany prawne powodujące konieczność ciągłego dostosowywania się instalacji zagospodarowania odpadów oraz trudności organizacyjne i finansowe z tym związane. - Wciąż otwarty obieg gospodarki odpadami.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478 z późn. zm.) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r. poz. 2380 z późn. zm.);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Zgodnie z CRFOP na terenie powiatu elckiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 - Jezioro Woszczelskie;
 - Murawy na Pojezierzu Elckim;
 - Ostoja Poligon Orzysz;
 - Sikory Juskie;
 - Torfowisko Zocie;
- Obszary chronionego krajobrazu
 - Doliny Legi;
 - Jezior Orzyskich;
 - Jezior Rajgrodzkich;
 - Pojezierza Elckiego;
 - Pojezierze Rajgrodzkie;
 - Puszcza i Jeziora Augustowskie;
 - Wzgórz Dybowskich;
- Rezerwat przyrody Bartosze;
- Użytki ekologiczne:
 - Torfowisko Sikora;
 - Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego;
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy Torfowisko Zocie;
- 28 pomników przyrody.

Ponadto, zgodnie z danymi RDOŚ w Olsztynie planuje się utworzenie rezerwatu przyrody „Torfowisko Zocie”, na terenie gminy Kalinowo.

Ogółem, obszary prawnie chronione zajmują 49,5 % powierzchni powiatu elckiego.

Tabela 50. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu elckiego

	jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ha	55 112,01	55 122,75	55 134,69	55 134,69
rezerваты przyrody	ha	190,15	190,15	190,15	190,15
obszary chronionego krajobrazu	ha	54 452,01	54 474,69	54 474,69	54 474,69
użytki ekologiczne	ha	50,50	38,56	50,50	50,50

źródło: GUS

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).⁵⁹

Tabela 51. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu elckiego

Nazwa	Jezioro Woszczelskie	Murawy na Pojezierzu Elckim	Ostoja Polygon Orzysz	Sikory Juskie	Torfowisko Zocie
Kod obszaru	PLH280034	PLH280041	PLB280014	PLH280058	PLH280037
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa ptasia	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa
Data wyznaczenia przez KE	2011-02-08	2011-02-08	-	2022-02-21	2011-02-08
Data wyznaczenia w Polsce	2021-07-28	2022-06-01	2007-10-13	2023-11-11	2022-02-23
Powierzchnia [ha]	313,67	77,22	21 207,98	70,94	65,78
Powiaty	elcki	elcki	piski, elcki	elcki	elcki
Gminy	Elk, Stare Juchy	Elk	Biała Piska, Elk, Orzysz, Pisz	Stare Juchy	Kalinowo
Dane aktu prawnego o ustanowieniu	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie	Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2022/231 z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia piętnastego	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego

⁵⁹ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1391,pojecie.html>

Nazwa	Jezioro Woszczelskie	Murawy na Pojezierzu Ełckim	Ostoja Poligon Orzysz	Sikory Juskie	Torfowisko Zocie
	zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2022) 854)	zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Woszczelskie (PLH280034)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Murawy na Pojezierzu Ełckim (PLH280041)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Sikory Juskie (PLH280058)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Torfowisko Zocie (PLH280037)
Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru	3140, 6410, 6510, 91E0	6210	-	7230	7140, 7230, 9170, 91D0
Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG	<i>Bombina bombina</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Rhodeus amarus</i> , <i>Triturus cristatus</i>	<i>Bombina bombina</i> , <i>Triturus cristatus</i>	<i>Aquila pomarina</i> , <i>Botaurus stellaris</i> , <i>Caprimulgus europaeus</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex</i> , <i>Grus grus</i> , <i>Haliaeetus albicilla</i> , <i>Lullula arborea</i> , <i>Milvus migrans</i> , <i>Milvus milvus</i> , <i>Pernis apivorus</i> , <i>Porzana porzana</i> , <i>Tetrao tetrix tetrix</i>	<i>Liparis loeselii</i>	<i>Bombina bombina</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Liparis loeselii</i>
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

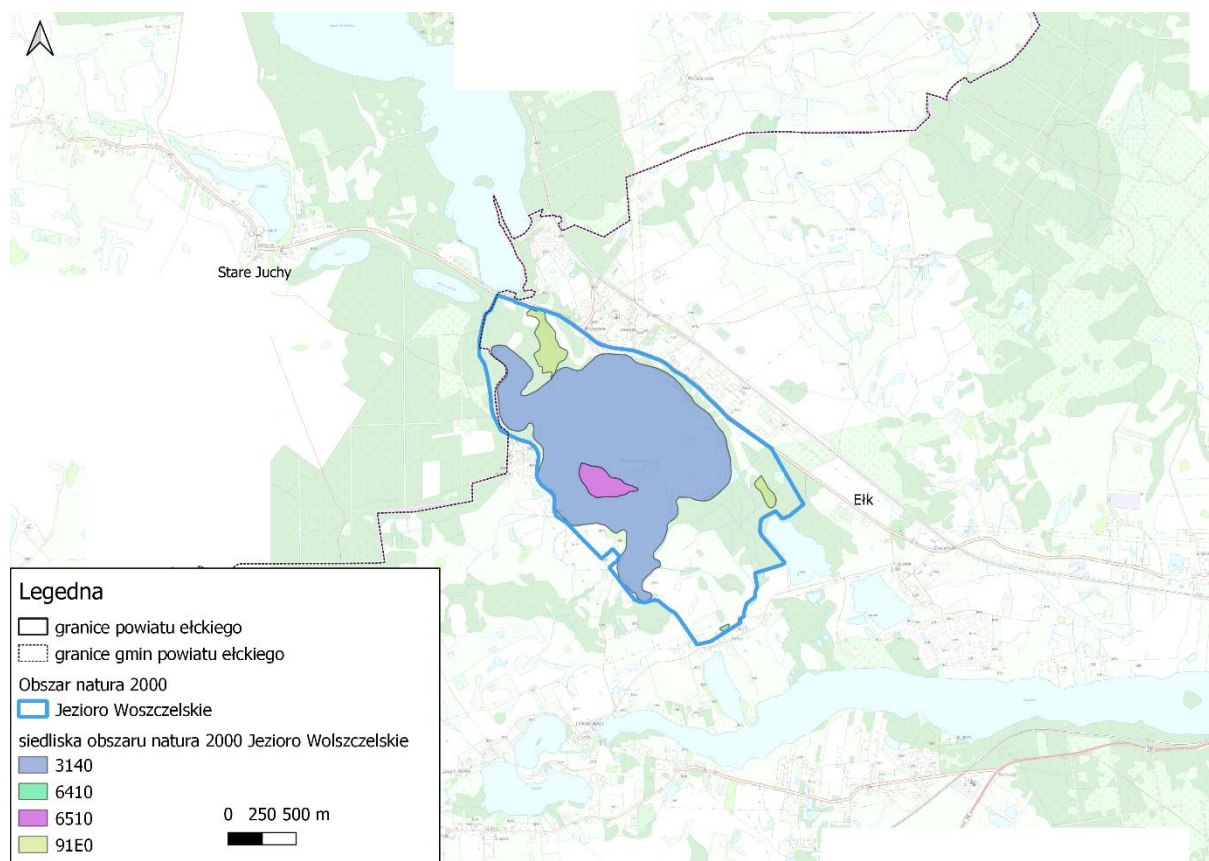
Nazwa	Jezioro Woszczelskie	Murawy na Pojezierzu Elckim	Ostoja Poligon Orzysz	Sikory Juskie	Torfowisko Zocie
międzynarodowego?					
Czy plan zadań ochrony albo plan ochrony	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034, Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 25 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034, Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 kwietnia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie PLH280034	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Elckim PLH280041, Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 24 czerwca 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Murawy na Pojezierzu Elckim PLH280041	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz PLB280014, Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 25 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Poligon Orzysz PLB280014	Nie	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowisko Zocie PLH280037

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 09.07.2025 r.]

PLH280034 Jezioro Woszczelskie

Głównymi elementami obszaru natura 2000 Jezioro Woszczelskie są: mezotroficzne jezioro, niewielkie powierzchnie łąkowe (wilgotna łąka trzęślicowa i płat świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie) i niewielki fragment niżowego łągu jesionowo-olszowego, który rozwija się wzdłuż cieku łączącego jeziora Sawinda Wielka z jez. Woszczelskim. Jezioro Woszczelskie stanowi siedlisko występowania zbiorowisk ramienic oraz rzadkich gatunków naczyniowych roślin zanurzonych. W obrębie zbiorowisk ramienic zidentyfikowano pięć gatunków, które znajdują się w Czerwonej Liście glonów w Polsce. Spośród nich trzy gatunki: ramienica zwyczajna *Chara rudis*, ramienica przeciwstawna *Ch. contraria* i ramienica krucha *Ch. fragilis* posiadają kategorię narażonych na wymarcie, a dwa gatunki: ramienica omszona *Ch. tomentosa* i kryniczka tępa *Nitellopsis obtusa* zaliczono do rzadkich. Z roślin naczyniowych do gatunków objętych ochroną częściową należy *Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*. Do rzadkich roślin wodnych należy *Najas marina*, *Myriophyllum verticillatum* i *Potamogeton praelongus*. Brzegi jeziora oraz wypłyenia obficie porasta roślinność szuwarowa. Ma ona duże znaczenia dla występującej tu fauny kręgowców i bezkręgowców. Zbiorowiska szuwarowe wykorzystywane są jako schronienie oraz miejsca lęgowe i tarliskowe.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację siedlisk przyrodniczych zgodnie z PZO względem granicy obszaru natura 2000.

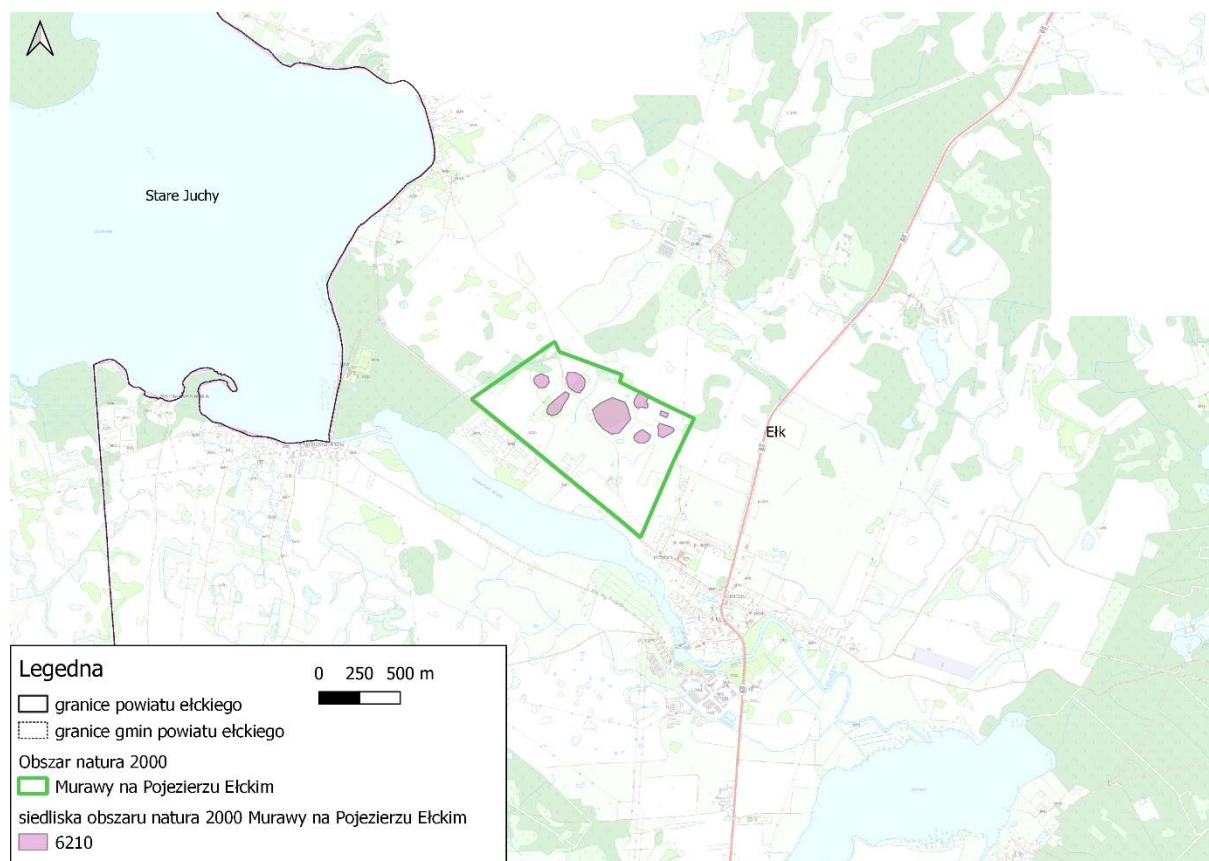

Rysunek 40. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000
źródło: RDOŚ w Olsztynie, opracowanie własne

PLH280041 Murawy na Pojezierzu Ełckim

Obszar jest położony na północ od Ełku, w mikroregionie Pojezierze Łaśmiadzkie, które stanowi środkową część Pojezierza Ełckiego. Całe Pojezierze Ełckie cechuje urozmaicona rzeźba terenu, ukształtowana przez mazurski lob lodowcowy fazy poznańskiej i pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego. Jest to krajobraz młodoglacjalny pagórkowatych pojezierzy. Samo Pojezierze Łaśmiadzkie obejmuje tereny bardzo bogate w większe jeziora, z niewielkim udziałem lasów i przewaga gleb użytkowanych rolniczo. Proponowany obszar obejmuje 4 pagórki o charakterze kemowym wraz z otaczającymi je pastwiskami i polami uprawnymi. Znajduje się on w północnej części wsi Straduny, gminie Ełk. Pagóry kemowe o wysokości kilkunastu metrów, szerokości i długości do 200 metrów są ograniczone stromymi stokami, opadającymi ku równinnym obniżeniom. Kemy utworzone są ze żwirów i piasków gliniastych przeważnie poziomo warstwowanych, które zostały osadzone w wyniku działalności wód lodowcowych w obrębie szczelin lodowców. Na całym obszarze przeważają gleby brunatne i zbliżone do brunatnych, a same wzgórza kemowe są zasobne w węgiel wapnia.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację siedlisk przyrodniczych zgodnie z PZO względem granicy obszaru natura 2000.

Rysunek 41. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000
źródło: RDOŚ w Olsztynie, opracowanie własne

PLB280014 Ostoja Poligon Orzysz

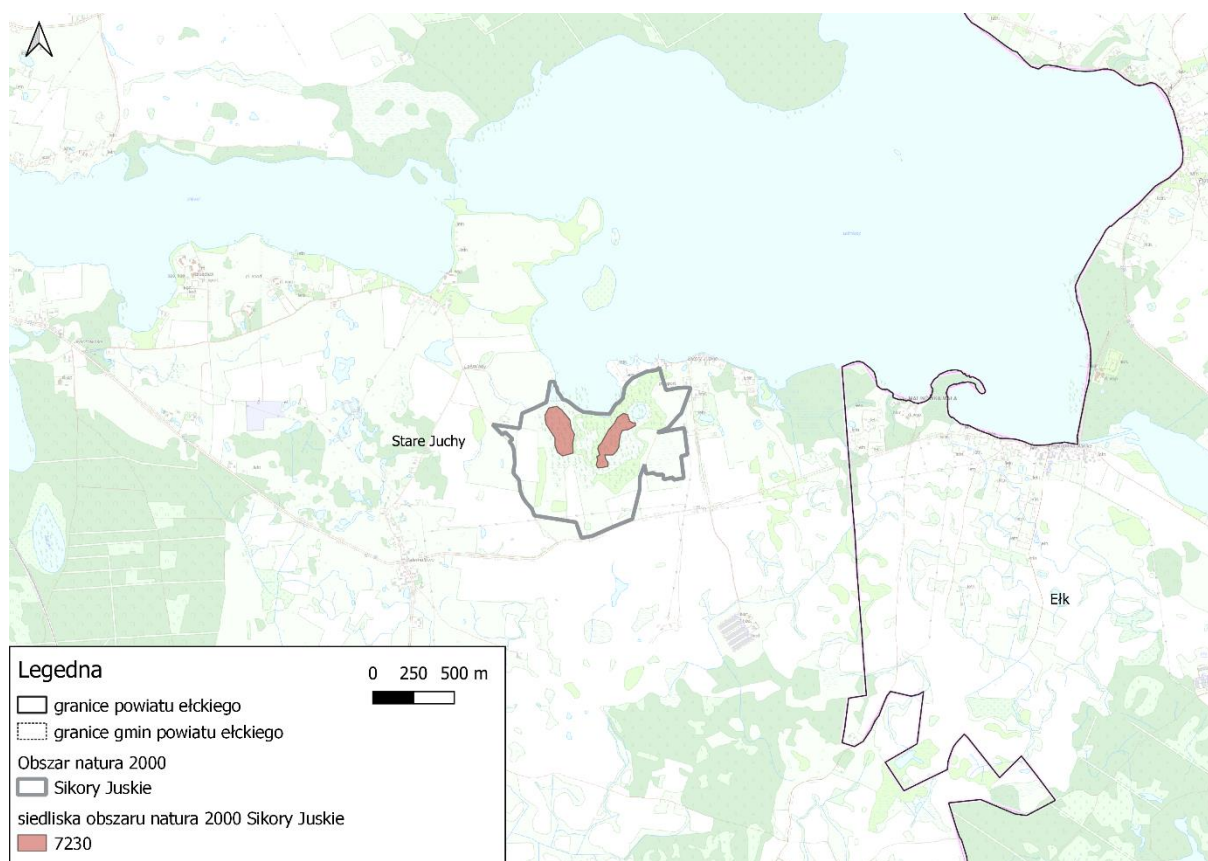
Ostoja położona jest na Równinie Mazurskiej. Znaczna część ostoi wchodzi w skład czynnego poligonu wojskowego Orzysz. Teren ostoi to lekko falista równina sandrowa. Ponad powierzchnią piaszczystego sandru wyniesione są pagórki morenowe. Na obrzeżach ostoi znajduje się 6 jezior różnej wielkości. Największym jest jezioro Roś. Sieć hydrograficzną tworzą cieki wodne: święcek, Dziekałówka, Kanał Kozielski, Czarna Struga i liczne rowy. W niektórych rejonach zachowały się duże powierzchnie torfowisk niskich porośniętych zbiorowiskami turzycowisk czy szuwarami trzcinowymi. Dość licznie występują tu polany śródleśne. Lasy zajmują znaczną część ostoi. Są to głównie bory sosnowe świeże, bory mieszane oraz bory wilgotne. W dolinach rzek oraz na obrzeżach torfowisk występują również olsy i brzezina bagienna. Niezwykle ważnym elementem Środowiska są rozległe, otwarte polany poligonowe z podmokłymi obniżeniami i piaszczystymi wyniesieniami, częściowo porośnięte samosiewami sosny, brzozy, osiki. Znaczną część polan porastają tylko trawy i ziołorośla.

PLH280058 Sikory Juskie

Rozległe torfowisko przyjeziorne położone w krajobrazie młodoglacjalnym przy południowym brzegu jeziora Łaśmiady (gm. Stare Juchy, pow. elcki). Otoczenie stanowi kompleks łąk, pastwisk i gruntów ornych. Torfowisko o udziale zasilania soligenicznego. W wilgotnych latach częściowo zalewane wodami jeziornymi. Obszar Natura 2000 pokrywa się w części z użytkiem ekologicznym „Torfowisko Sikora”. Najważniejsze zagrożenia dla walorów przyrodniczych obszaru związane są z:

- ekspansją drzew i krzewów na nieleśne torfowiska (brzozy, wierzby);
- procesami acydyfikacji powierzchni torfowiska, spowodowanej zwiększeniem roli wód opadowych w zasilaniu oraz ekspansją torfowców;
- wpływem powierzchniowym zanieczyszczeń w obręb misy jeziornej z sąsiadujących pól;
- zaprzestaniem koszenia mechowisk i pobagiennych łąk.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację siedlisk przyrodniczych zgodnie z PZO względem granicy obszaru natura 2000.

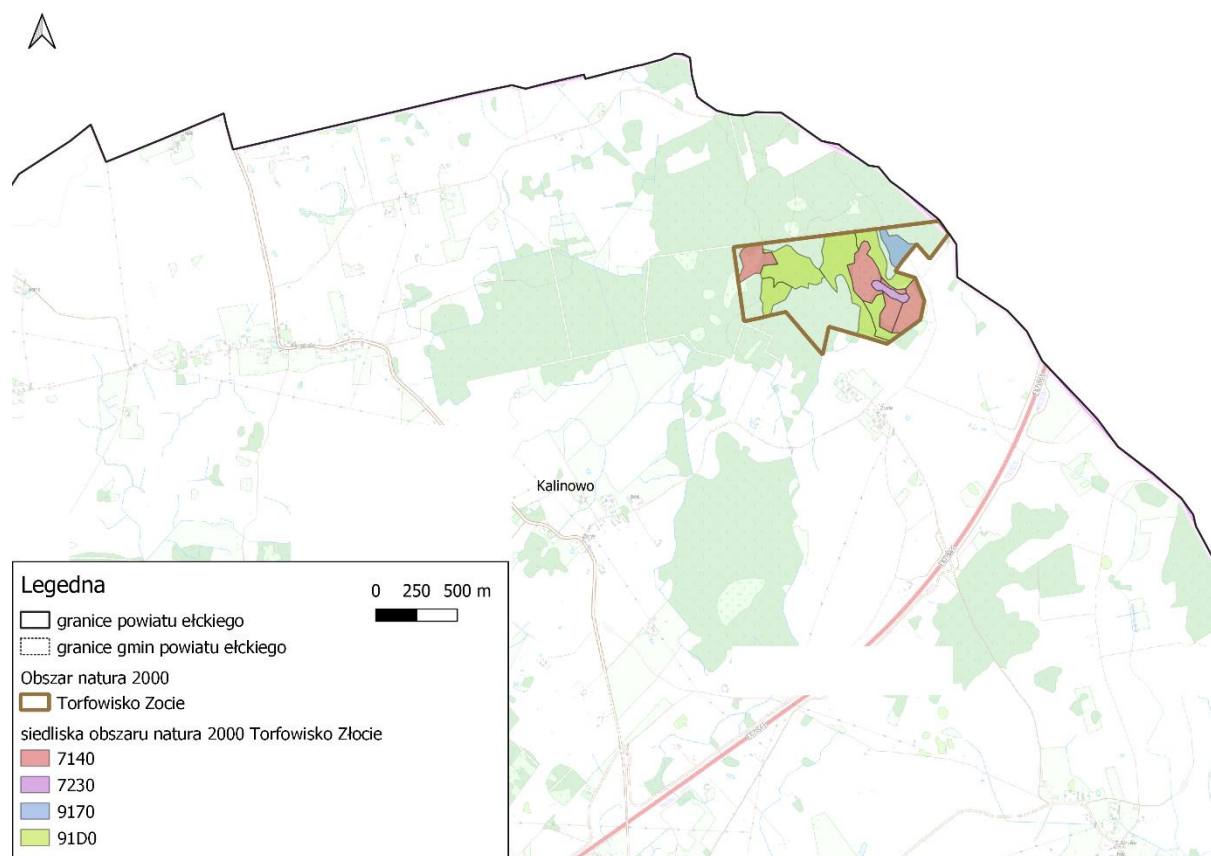
Rysunek 42. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru Natura 2000
źródło: RDOŚ w Olsztynie, opracowanie własne

PLH280037 Torfowisko Zocie

Torfowisko "Zocie" położone jest na wschodnim skraju Pojezierza Elckiego, praktycznie na lokalnym wododziale, oddzielającym zlewnie rzeki Legi od zachodu i Rospudy od strony wschodniej. Położenie administracyjne - województwo warmińsko-mazurskie, powiat elcki, gmina Kalinowo. Rejon torfowiska został ukształtowany pod wpływem ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Samo torfowisko zajmuje nieckę położoną na wysokości ok. 170 m n.p.m. Wzgórza te przylegające od południa i wschodu, to przeważnie tereny rolnicze, ekstensywnie użytkowane, przeważnie jako pastwiska i łąki. Od strony zachodniej i północnej torfowisko otoczone jest niedużym wilgotnym kompleksem leśnym. Zarówno samo torfowisko o powierzchni 11,88 ha, jak i przyległy kompleks leśny znajdują się w Administracji Lasów Państwowych. W przypadku opisywanego torfowiska mamy do czynienia z obiektem o zróżnicowanej trofii, gdzie w części jest to torfowisko przejściowe, a w części torfowisko niskie, nawiązujące nawet do węglanowego, pomimo śladów odwadniania w postaci zarośniętych już rowów, jak i częściowo drożnego rowu okrężnego na południowym skraju, torfowisko "Zocie" jest dobrze uwodnione, a tylko w okresach letnich można zauważyć niewielkie procesy przesuszenia na najwyższych kępach w strefie brzeżnej. Centralna część obiektu ma postać trzęsawiska, co wskazuje, że powstał on w miejscu niedużego jeziora, znikłego w czasach nowożytnych, przy wydatnej ingerencji człowieka. Opady w rejonie Elku wynoszą na poziomie ok. 600 mm rocznie. Około pół kilometra na południowy zachód od torfowiska znajduje się nieduża wieś mazurska Zocie, która posiada dobrze zachowany historyczny układ tzw. ulicówki. Od ćwierćwiecza wieś ta

praktycznie nie rozbudowała się. Razem z terenami polno-łąkowymi tworzy harmonijny krajobraz historyczno-kulturowy.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację siedlisk przyrodniczych zgodnie z PZO względem granicy obszaru natura 2000.

Rysunek 43. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000
źródło: RDOŚ w Olsztynie, opracowanie własne

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Podstawowe informacje dotyczące obszaru zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 52. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu elckiego

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny	Plan ochrony
Doliny Legi	olecki, elcki	Elk, Olecko, Kalinowo, Wieliczki	1998-01-01	8 579,80	Rozporządzenie Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi	Nie
Jezior Orzyskich	giżycki, piski, elcki	Biała Piska, Elk, Orzysz, Wydminy, Stare Juchy, Miłki	1998-01-01	21 153,00	Rozporządzenie Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich	Nie
Jezior Rajgrodzkich	elcki	Kalinowo, Prostki	1998-01-01	7 423,00	Rozporządzenie Nr 156 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Rajgrodzkich	Nie
Pojezierza Elckiego	giżycki, olecki, elcki	Elk, Olecko, Wydminy, Stare Juchy, Kalinowo, Giżycko, Kruklanki, m. Elk, Prostki, Świętajno	1998-01-01	49 297,20	Uchwała Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Elckiego, Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Elckiego	Nie
Wzgórz Dybowskich	piski, elcki	Biała Piska, Prostki	1998-01-01	10 791,70	Uchwała Nr XXVIII/437/21 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Dybowskich	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 09.07.2025 r.]

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art. 13 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Podstawowe informacje dotyczące rezerwatu przyrody występującego na terenie powiatu elckiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 53. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu elckiego

Nazwa	Bartosze
Data uznania	1964-08-17
Powierzchnia [ha]	190,15
Rodzaj rezerwatu	leśny
Typ rezerwatu	fitocenotyczny
Podtyp rezerwatu	zbiorowisk leśnych
Typ ekosystemu	leśny i borowy
Podtyp ekosystemu	lasów mieszanych nizinnych
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 czerwca 1964 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody
Dane pozostałych aktów prawnych	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bartosze"
Gmina	Elk
Czy obowiązuje plan ochrony?	Nie
Czy obowiązują zadania ochronne?	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 09.07.2025 r.]

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania się lub miejsca sezonowego przebywania (art. 42 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Charakterystyka użytków znajdujących się na terenie powiatu elckiego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 54. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu ełckiego

Nazwa	Torfowisko Sikora	Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego
Rodzaj użytku	torfowisko	b.d.
Data ustanowienia	1993-04-26	2009-08-15
Powierzchnia [ha]	50,4995	b.d.
Opis wartości przyrodniczej	śródpolne torfowisko z oczkiem wodnym, stanowiące stanowisko wielu gatunków roślin chronionych	ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Kępy drzew i krzewów, płaty nieużytkowanej roślinności, rzadkich lub chronionych gatunków zwierząt i ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rozporządzenie Nr 27/93 Wojewody Suwalskiego z dnia 26 kwietnia 1993 w sprawie uznania za użytki ekologiczne pozostałości ekosystemów	Rozporządzenie Nr 96 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego"
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Nr 76 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Torfowisko Sikora", Uchwała Nr LII/286/2010 Rady Gminy Stare Juchy z dnia 9 sierpnia 2010 w sprawie zmiany granic użytku ekologicznego „Torfowisko Sikora” ustanowionego Rozporządzeniem nr 76 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 roku	-
Powiaty	ełcki	ełcki
Gminy	Stare Juchy	Ełk
Opis celów ochrony	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk	Pozostawienie ekosystemów wytworzonych na niezabudowanych wyspach w gminie Ełk.
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 09.07.2025 r.]

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

W poniższej tabeli scharakteryzowano zespół przyrodniczo-krajobrazowy znajdujący się na terenie powiatu elckiego.

Tabela 55. Charakterystyka zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie powiatu elckiego

Nazwa	Torfowisko Zocie
Data ustanowienia	2007-08-10
Powierzchnia [ha]	660,00
Opis wartości przyrodniczej	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy obejmuje tereny polodowcowe z bardzo dobrze zachowanym torfowiskiem przejściowym.
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 20 lipca 2007 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Torfowisko Zocie"
Powiaty	elcki
Gminy	Kalinowo
Opis celów ochrony	Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych z bardzo dobrze zachowanym torfowiskiem przejściowym
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 09.07.2025 r.]

Pomniki przyrody

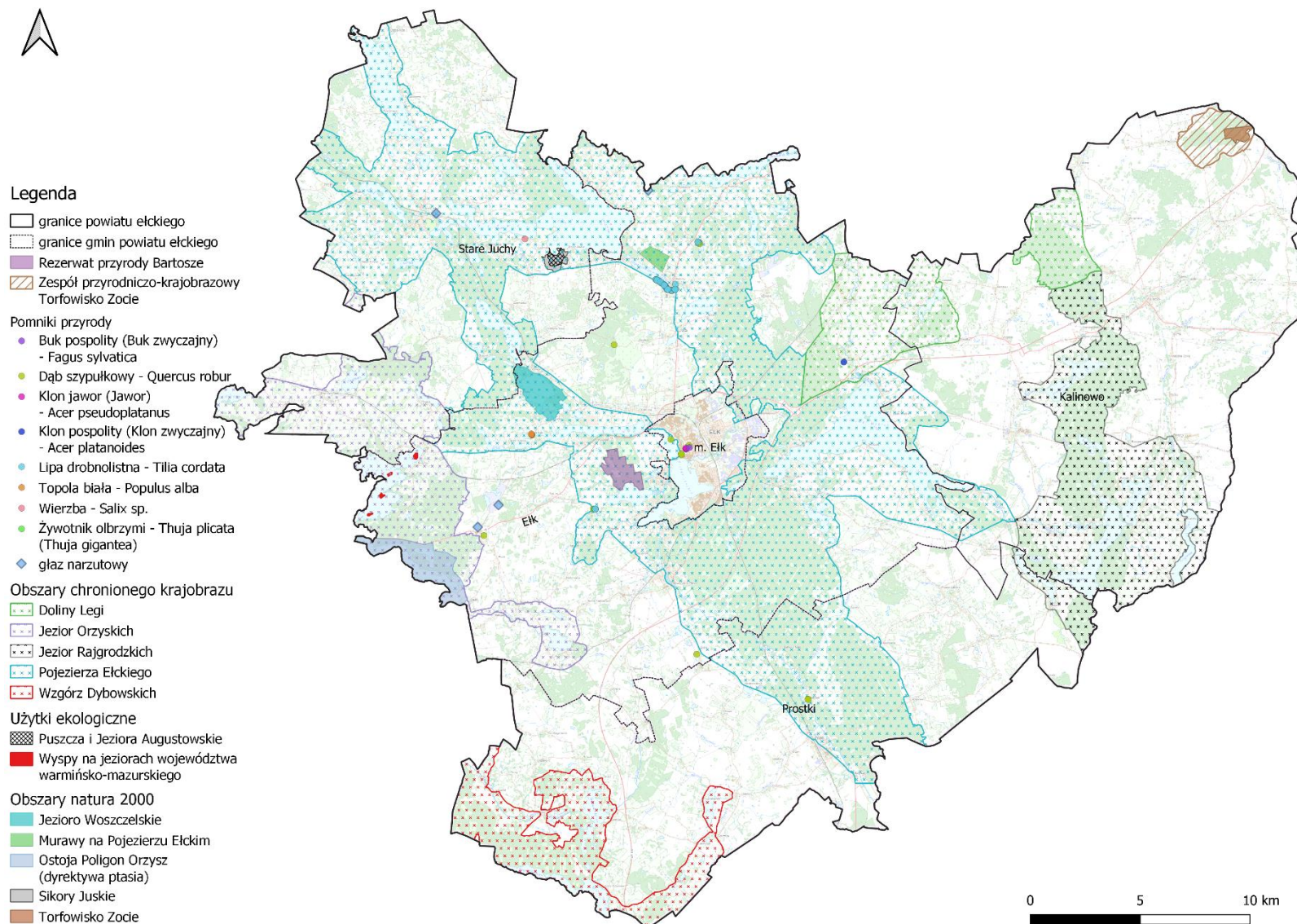
Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej lub nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na terenie powiatu elckiego zlokalizowanych jest 28 pomników przyrody⁶⁰. Przeważającą formą pomników są drzewa lub też grupy drzew, ale występują również głazy narzutowe.

Wśród gatunków drzew jakimi ustanowiona pomniki przyrody najczęściej jest Lipy drobnolistnej - *Tilia cordata* (56 szt.). Występuje także: Dąb szypułkowy - *Quercus robur* (12 szt.), Topola biała - *Populus alba* (4 szt.), Klon jawor (Jawor) - *Acer pseudoplatanus* (2 szt.), Klon pospolity (Klon zwyczajny) - *Acer platanoides* (2 szt.), Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica* (1 szt.), Wierzba - *Salix sp.* (1 szt.), Żywotnik olbrzymi - *Thuja plicata* (*Thuja gigantea*) (1 szt.).

Ich lokalizacje przedstawiono na poniższym rysunku.

⁶⁰CRFOP, dostęp: 14.07.2023 r.

Rysunek 44. Obszary chronione na tle powiatu elckiego

źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu elckiego wynosi 25 214,55 ha, co daje lesistość na poziomie 22,2%, przy średniej krajowej kształtującej się na poziomie 29,7%. Największym stopniem zalesienia cieszy się gmina Elk (26,7%).

Strukturę gruntów leśnych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 56. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu elckiego

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	25 219,66	25 212,87	25 211,08	25 214,55
Lesistość	%	22,2	22,2	22,2	22,2
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	21 798,66	21 797,87	21 796,08	21 801,55
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	21 752,60	21 752,39	21 750,60	21 756,07
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	21 343,45	21 343,53	21 345,96	21 350,85
Grunty leśne prywatne ogółem	ha	3 421,00	3 415,00	3 415,00	3 413,00
Powierzchnia lasów	ha	24 695,80	24 688,43	24 741,81	24 745,31
Lasy publiczne ogółem	ha	21 274,80	21 273,43	21 326,81	21 332,31
Lasy prywatne ogółem	ha	21 228,74	21 227,95	21 281,33	21 286,83
Sadzenie drzew	szt.	619	1 112	3 243	744
Sadzenie krzewów	szt.	2 480	3 328	2 323	226

źródło: GUS [data dostępu: 04.07.2025 r.]

Charakterystyka terenów zieleni na terenie powiatu elckiego.

Tabela 57. Tereny zieleni w powiecie elckim

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Zieleńce	szt.	22	22	23	24
	ha	20,91	20,91	22,48	22,98
Zieleń uliczna	ha	15,99	15,99	15,99	15,99
Tereny zieleni osiedlowej	ha	74,80	78,42	78,42	b.d.
Parki spacerowo - wypoczynkowe	szt.	2	2	2	2
	ha	12,91	12,91	12,91	12,91
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	109,12	112,74	114,31	b.d.

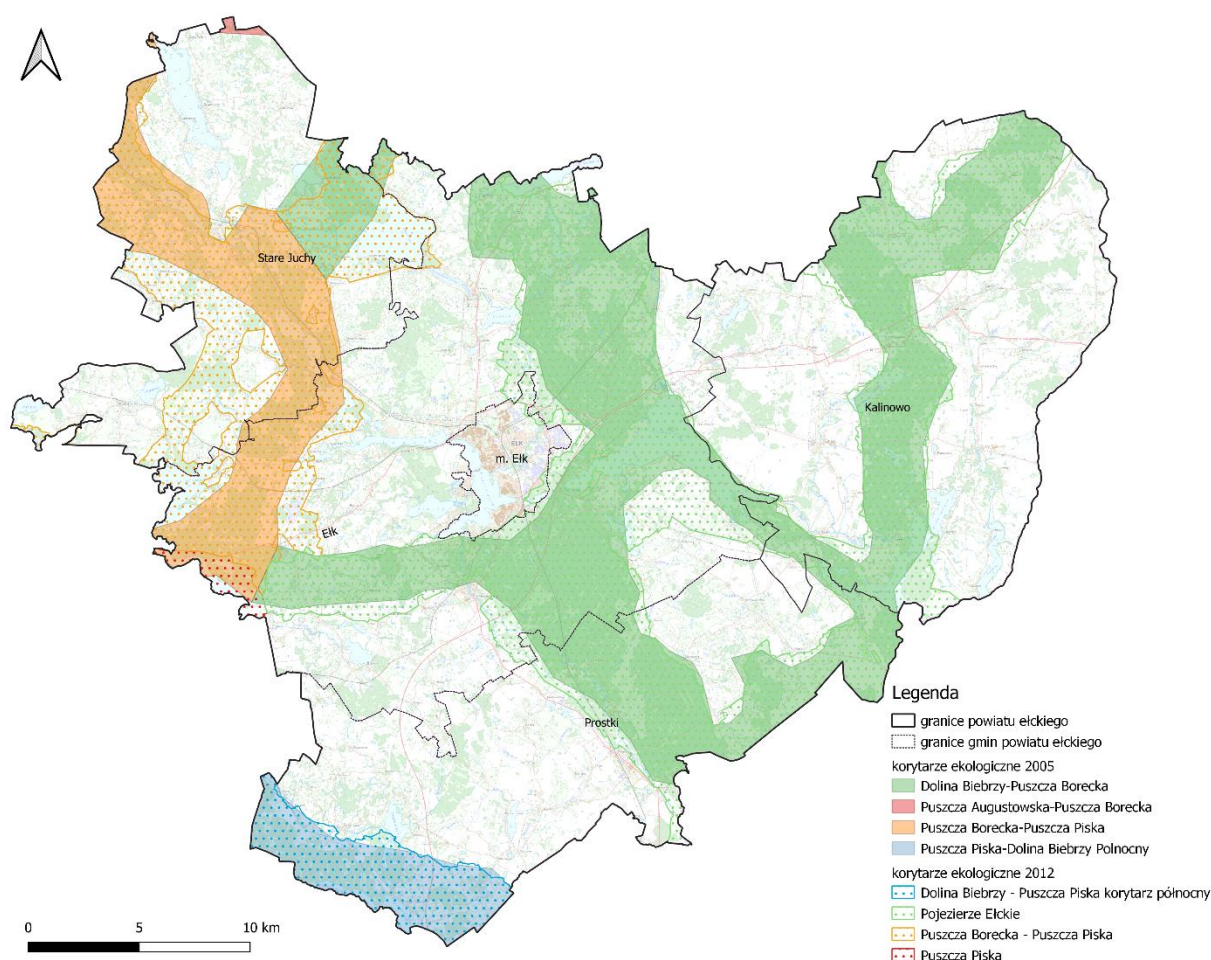
źródło: GUS [data dostępu: 26.08.2025 r.]

5.9.3. Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to formacje umożliwiające migracje licznych gatunków zwierząt, roślin a nawet grzybów między siedliskami. Tworzone są przez liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami. Korytarz ekologiczny powinien umożliwiać migracje w celu realizacji przynajmniej jednej z potrzeb:

- przemieszczanie się w ramach dobowej aktywności, np. w celu szukania pożywienia,
- migracje sezonowe następujące cyklicznie raz ze zmianami pór roku,
- rozproszenie się (dyspersję) młodych osobników,
- przemieszczanie się w odpowiedzi na niekorzystne zmiany w siedlisku, np. zmiany klimatyczne,
- przemieszczanie się w ramach mieszania się populacji, np. w czasie godów.⁶¹

Przebieg korytarzy ekologicznych przez powiat elcki zobrazowano na poniższym rysunku.

Rysunek 45. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu elckiego
 źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

⁶¹ Źródło: <http://natura2000.fwie.pl/index.php/korytarz-ekologiczny>

5.9.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki. W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się: – utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych, – regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów, – wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych, – zwiększanie naturalnej retencji wodnej, – uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych, – odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć: • ekstremalne zjawiska pogodowe – huraganowe wiatry, ulewę, susze powodujące straty w siedliskach; • ekstremalne pożary stanowiące zagrożenie dla ekosystemów lądowych; • pojawienie się nowych wysoce zjadliwych patogenów; • niekontrolowane rozprzestrzenianie się obcych gatunków inwazyjnych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie powiatu. Można to osiągnąć m.in. poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych. Edukacja ekologiczna w szkołach, dotycząca zagadnień związanych z ochroną przyrody odbywa się poprzez odpowiednie programy edukacyjne. Ochrona przyrody jest dziedziną interdyscyplinarną i obejmuje zagadnienia dotyczące przedmiotów takich jak geografia, biologia, chemia oraz fizyka. Do działań, które należy wdrożyć na terenie powiatu należy kontynuacja działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie: • roli zasobów przyrodniczych, leśnych i zieleni w procesie adaptacji i

	łagodzenia skutków zmian klimatu; • ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz walorów krajobrazowych regionu; • ograniczeń i zasad udostępniania obszarów objętych ochroną prawną; • wdrażania działań w zakresie ekoturystyki i turystyki zrównoważonej; • korzyści wdrażania pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych; • konieczności przeciwdziałania ubożeniu różnorodności biologicznej w prywatnych ogrodach oraz na terenach zieleni zarządzanych przez gminy; • uświadamiania mieszkańcom oraz zarządom nieruchomości zagrożeń wynikających z wprowadzania do środowiska gatunków obcych, w tym inwazyjnych oraz konieczności podejmowania działań eliminujących te gatunki.
Monitoring środowiska	Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

5.9.5.Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• systematyczne nasadzenia drzew i krzewów; • monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000; • wrastająca wiedza społeczeństwa na temat obszarów chronionych; • wzrost powierzchni obszarów chronionych;	• wzrost presji turystycznej na obszary chronione;

5.9.6. Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Występowanie obszarów chronionych na terenie powiatu. 2. Duże zróżnicowanie gatunkowe i siedliskowe, a także występowanie wielu gatunków chronionych oraz specyficznych siedlisk. 3. Na terenie powiatu prowadzone są działania mające na celu edukację ekologiczną społeczeństwa.	1. Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. 2. Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu. 3. Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. 4. Niepełny stopień opracowania planów ochrony dla obszarów objętych ochroną (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu). 5. Występujące gatunki inwazyjne. 6. Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Uwzględnianie obszarów chronionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. 3. Ochrona i rozwój lasów poprzez realizację założeń Planów Urządzania Lasów. 4. Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji.	1. Wzrost presji człowieka na środowisko. 2. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. 3. Pożary. 4. Zmiany klimatyczne powodujące, m.in. degradację siedlisk (przede wszystkim hydrogenicznymi). 5. Ekspansja gatunków obcych, w tym inwazyjnych

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Na terenie powiatu elckiego nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, natomiast występuje jeden zakład o zwiększonym ryzyku tj. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie, Gazownia w Elku, ul. Sportowa 1, 19-300 Elk oraz jeden zakład zaliczony do potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych tj. Animex Foods sp. z o.o. Oddział w Elku, ul. Suwalska 86, 19-300 Elk.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren powiatu elckiego przebiegają m.in. drogi krajowe i drogi wojewódzkie. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

Na terenie powiatu elckiego w okresie od 01.01.2020 r. do 22.04.2025 r. nie zarejestrowano zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

5.10.2. Działania kontrolne

W okresie 01.01.2020 r. – 22.04.2025 r. w ZZR tj. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o. o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie, Gazownia w Elku, ul. Sportowa 1, 19-300 Elk, przeprowadzono dwie kontrole planowe, problemowe:

- 1) kontrola przeprowadzona w dniach 01.03.2021 r. - 15.03.2021 r. udokumentowana protokołem kontroli GIZ 31/2021, podczas której nie stwierdzono naruszeń;
- 2) kontrola przeprowadzona w dniach 05.03.2024 r. - 18.03.2024 r. udokumentowana protokołem kontroli GIZ 29/2024, podczas której nie stwierdzono naruszeń.

W okresie 01.01.2020 r. – 22.04.2025 r. w zakładzie zaliczonym do potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych tj. Animex Foods Sp. z o. o. Oddział w Elku, ul. Suwalska 86, 19-300 Elk, przeprowadzono 14 kontroli opartych o dokumentację podczas których nie stwierdzono naruszeń oraz 3 kontrole planowe, kompleksowe:

- 1) kontrola przeprowadzona w dniach 11.12.2020 r. - 26.01.2021 r. udokumentowana protokołem kontroli GIZ 206/2020, podczas której wydano zarządzenia pokontrolne oraz decyzje administracyjne nakładające kary pieniężne za ujawnione naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2065);
- 2) kontrola przeprowadzona w dniach 08.12.2021 r. - 04.01.2022 r. udokumentowana protokołem kontroli GIZ 244/2021, podczas której wydano zarządzenia pokontrolne oraz zastosowano sankcję karną w postaci mandatu za naruszenie warunków decyzji poprzez przekroczenie ilości wytwarzanych odpadów dopuszczonych do wytworzenia w ciągu roku, a także wydano decyzję administracyjną nakładającą karę pieniężną za ujawnione naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2065);
- 3) kontrola przeprowadzona w dniach 29.05.2023 r. - 14.07.2023 r. udokumentowana protokołem kontroli GIZ 89/2023, podczas której wydano zarządzenia pokontrolne oraz zastosowano sankcję karną w postaci pouczenia za przekroczenie ilości amoniaku znajdującego się w instalacji chłodniczej w stosunku ilości określonej w pozwoleniu na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza oraz sankcję karną w postaci mandatu za brak wymaganej ilości pomiarów dot. jakości ścieków odprowadzanych z terenu zakładu do ziemi-rowu melioracyjnego. Wydano również decyzję administracyjną z zakresu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) nakładającą karę pieniężną za nieprowadzenie ewidencji odpadów albo prowadzenie tej ewidencji w sposób nieterminowy lub niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

5.10.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej oraz kolejowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi oraz pożarami. W celu ich uniknięcia należy brać pod uwagę, możliwość nadzwyczajnych zagrożeń

	środowiska, na etapie projektowania oraz budowy dróg oraz należy usprawnić systemy kontroli bezpieczeństwa instalacji oraz środków transportu substancji niebezpiecznych. Należy również na terenach zakładów przemysłowych projektować systemy do odpowiedniego zabezpieczania magazynowanych substancji niebezpiecznych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.
Monitoring środowiska	Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz przez Państwową Straż Pożarną. Transport substancji niebezpiecznych jest natomiast nadzorowany przez funkcjonariuszy: Policji, Inspekcji Transportu Drogowego oraz Straży Pożarnej.

5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stała kontrola zakładów przemysłowych; - brak zdarzeń o charakterze poważnej awarii przemysłowej ani zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej;	- wzrastające zapotrzebowanie na paliwa płynne i gazowe; - wzrost natężenia ruchu pojazdów oraz zwiększenie przewozów substancji i preparatów niebezpiecznych.

5.10.5. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska. - Prowadzenie działalności inspekcyjnej zakładu zwiększonego ryzyka funkcjonującego na terenie powiatu. - Brak poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii.	- Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. - Obecność na terenie powiatu ZZR. - Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Opracowanie metod postępowania na wypadek wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. - Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. - Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych.	- Możliwość wystąpienia poważnej awarii. - Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego za lata 2022-2023

W celu przeanalizowania aktualności celów wyznaczonych w dotąd obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego dokonano przeglądu ostatniego *Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego za lata 2022-2023*.

Cele, kierunki interwencji i zadania określone w Programie ochrony środowiska zostały określone dla 10 obszarów interwencji. W każdym z obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj.: adaptację do zmian klimatu, monitoring środowiska, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne. Zadania podzielono na zadania własne powiatu oraz zadania monitorowane.

W ramach zadań własnych powiatu określono 18 zadań. Większość z nich dotyczy działań o charakterze prawno-organizacyjnym. Część zadań dotyczy działań edukacyjnych. Większość zadań własnych ma być realizowana w ramach bieżącej działalności, ze środków własnych samorządu powiatu. Zadania monitorowane realizowane będą przez powiat i jego jednostki organizacyjne, organy administracji państwowej, służby i inspekcje.

W ramach 10 obszarów interwencji, wyznaczono 13 celów. Realizacji tych założeń posłużyć mają działania podejmowane w 29 kierunkach interwencji. Łącznie wyznaczono 140 zadań.

Raport przedstawia kontynuację przedstawionych w Programie zadań oraz kierunków działań w aspekcie osiągniętych celów oraz poniesionych kosztów. Podejmowane działania służą poprawie stanu środowiska naturalnego oraz stworzeniu warunków do wdrażania wymagań prawa Unii Europejskiej.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie powiatu są: modernizacja instalacji ogrzewania – poprzez dofinansowywanie wymiany pieców w gospodarstwach domowych, budowa i modernizacja pasów drogowych, w dalszym ciągu usuwanie wyrobów zawierających azbest, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, ograniczenie ilości ruchu samochodowego oraz emisji spalin.

Realizacja celów Programu ochrony środowiska polegała na wykonaniu wyznaczonych zadań przez poszczególne jednostki organizacyjne organów. Głównym wyznacznikiem realizacji zadań były względy finansowe, które znacznie ograniczały ilość wykonanych prac, takich jak np. dofinansowywanie indywidualnych gospodarstw w działaniach proekologicznych, wymiana pieców, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa wodociągów i kanalizacji, czy utrzymanie zieleni i czystości w gminie, modernizacja pasów drogowych w tym budowa ścieżek rowerowych.

Bardzo ważne jest również podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, gdyż droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez naszą świadomość ekologiczną. Dlatego należy kontynuować wymienione zadania, a także podejmować kolejne, mające na celu kształtowanie postaw proekologicznych.

Realizowane w latach 2022-2023 zadania przyczyniły się do rozwoju i poprawy warunków środowiskowych na terenie powiatu. Zadania realizowane były zgodnie z przyjętym

w Programie ochrony środowiska harmonogramem. Część zadań wymagała przesunięcia terminu ich wykonania, co związane było w głównej mierze z koniecznością pozyskania środków finansowych na ich realizację.

Samorządy sukcesywnie, w miarę posiadanych środków budżetowych, eliminują procesy i działania szkodliwe dla środowiska. Wiele działań sformułowanych w Programie ochrony środowiska wymaga dużych nakładów finansowych, dlatego niezbędne jest pozyskiwanie na nie środków pozabudżetowych.

Działalność Gmin Powiatu Elckiego w ostatnich latach

Miasto Elk

W roku 2024 wymieniono 30 pozaklasowych pieców, wypłacono dotację w kwocie 90 000 zł. Od 2012 roku Urząd Miasta Elku wspiera mieszkańców przy wymianie pozaklasowych kotłów (na węgiel). Wartość wypłaconych dotacji za ich wymianę to już ponad 3 mln złotych (wymieniono 1336 pozaklasowych pieców).

W 2023 r. wybudowana została w Parku Naukowo-Technologicznym w Elku przy ul. Podmiejskiej 5 instalacja paneli fotowoltaicznych o mocy 39 kW (koszt budowy 227 304 zł).

Gmina Elk

Działania związane z dofinansowaniem działań proekologicznych:

1. Dofinansowanie demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. – w 2023 r. wpłynęły 3 wnioski o dofinansowanie.
2. W ramach realizacji gminnego programu ograniczania niskiej emisji, w 2023 r., 7 mieszkańców wymieniło stare źródło ciepła na nowe, ekologiczne, w tym OZE (łącznie kwota dofinansowania – 20.650 zł, natomiast w 2024 r. – 20 mieszkańców (łącznie kwota dofinansowania – 60.000 zł).
3. W ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie”, w 2023 r., zrealizowano 10 projektów na dofinansowanie termomodernizacji lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych (łącznie kwota dofinansowania – 219 275,12 zł), natomiast w 2024 r., zrealizowano 7 projektów (łącznie kwota dofinansowania 163.470,46 zł).
4. W zakresie realizacji Programu „Czyste Powietrze”, w 2023 r., złożono 120 wniosków, podpisano 103 umowy, zakończono 26 inwestycji (łącznie kwota 576 017,89 zł), natomiast w 2024 r., złożono 81 wniosków, podpisano 44 umowy, zakończono 44 inwestycje (łącznie kwota 2.138.500,32 zł).

Gmina Prostki

W 2024 roku Urząd Gminy Prostki zrealizował dwa programy pod nazwą „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Prostki”. Łącznie zostało zdemontowane 10,57 Mg wyrobów zawierających azbest oraz zutylizowano 204,888 Mg wyrobów zawierających azbest. Wydatki finansowane były w ramach umowy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie oraz środków własnych gminy Prostki.

Gmina Kalinowo

W Urzędzie Gminy Kalinowo przyjmuje konsultant ds. programu Czyste Powietrze, który udziela niezbędnych informacji i świadczy pomoc mieszkańcom przy ubieganiu się o dofinansowanie oferowane w programie. W 2024 roku odbyły się 324 konsultacje, zostało złożonych 52 wnioski.

Dodatkowo gmina realizuje projekt Ciepłe mieszkanie. Jest to program dofinansowania skierowany do właścicieli i najemców lokali w budynkach wielorodzinnych, który ma na celu poprawę efektywności energetycznej mieszkań, wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz poprawę jakości powietrza. Program wspiera termomodernizację mieszkań i wymianę starych pieców na bardziej ekologiczne. W 2024 r. złożono 9 wniosków na kwotę 168 000,00 zł.

Gmina Stare Juchy

Gmina Stare Juchy, poprzez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku, realizuje zadania z zakresu programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Na bieżąco prowadzona jest inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w informatycznym systemie Baza Azbestowa. W trybie ciągłym przyjmowane są wnioski o dofinansowanie demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest, które będą realizowane pod warunkiem otrzymania dofinansowania na realizację tego zadania ze środków Narodowego lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W latach 2023–2024 nie uruchomiono naboru wniosków na dofinansowanie usuwania ww. odpadów.

Gmina Stare Juchy, we współpracy ze Związkiem Międzygminnym „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku, realizuje zadania z zakresu programu usuwania folii rolniczej i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. W 2023 roku Gmina Stare Juchy uczestniczyła w programie dofinansowania usuwania folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. Wpłynęło 18 wniosków a łącznie usunięto 30,20 MG odpadów. W roku 2024 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nie uruchomił naboru wniosków na dofinansowanie usuwania ww. odpadów.

Od czerwca 2025 r. w gminie Stare Juchy prowadzony jest gminny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze” na podstawie porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie, udzielający pomocy przy składaniu wniosków i rozliczaniu projektów.

7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu elckiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe problemy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu elckiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 58. Najważniejsze problemy na terenie powiatu elckiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
— Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. — Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pył zawieszonym PM10 w strefie warmińsko-mazurskiej. — Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. — Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. — Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. — Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.	– Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). – Zwiększenie świadomości mieszkańców powiatu na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza. – Rozwój oraz popularyzacja ekologicznych środków transportu. – Ekologiczne zarządzanie energią w gminnych budynkach użyteczności publicznej. – Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
Zagrożenia hałasem	
– Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. – Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg wojewódzkich. – Drogi wojewódzkie wymagające modernizacji.	– Ograniczenie nadmiernych poziomów hałasu wzdłuż dróg. – Poprawa przepustowości dróg, wyprowadzenie ruchu tranzytowego z terenów mieszkalnych. – Stosowanie cichych nawierzchni oraz zabezpieczeń akustycznych. – Remonty dróg.
Pola elektromagnetyczne	
– Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. – Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.	– Utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowym niskim poziomie. – Konieczność wykonywania pomiarów w miejscu przebywania ludzi.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Gospodarowanie wodami	
– Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. – Brak oceny niektórych JCWP. – Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.	– Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. – Objęcie monitoringiem wszystkich JCWP. – Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji. – Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej.
Gospodarka wodno-ściekowa	
– Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. – Awarie sieci wod-kan. – Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.	– Budowa sieci kanalizacyjnej i podłączanie do sieci nowych odbiorców tam, gdzie jest to możliwe. – Modernizację sieci wod-kan. – Systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
Zasoby geologiczne	
– Ingerencja w środowisko naturalne.	– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych. – Kontrole zakładów górniczych.
Gleby	
– Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i szkód w środowisku na terenie powiatu. – Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.	– Rezygnacja ze szkodliwej chemii w rolnictwie. – Edukacja rolników w zakresie dobrych praktyk rolniczych. – Dalsza rekultywacja gleb i późniejsze zagospodarowanie.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
– Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu. – Nieosiąganie przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	– Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Usunięcie wyrobów azbestowych. – Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk. – Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Zasoby przyrodnicze	
– Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. – Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu. – Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. – Niepełny stopień opracowania planów ochrony dla obszarów objętych ochroną (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu). – Występujące gatunki inwazyjne. – Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione	– Identyfikacja i ochrona terenów cennych przyrodniczo. – Gospodarka przestrzenna uwzględniająca obszary cenne przyrodniczo. – Ochrona drzewostanu. – Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. – Sporządzenie Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 a także Planów Ochrony dla obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatu przyrody. – Usuwanie gatunków inwazyjnych.
Zagrożenia poważnymi awariami	
– Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. – Obecność na terenie powiatu ZZR. – Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.	– Minimalizacja skutków ewentualnych zdarzeń klasyfikowanych jako poważne awarie. – Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. – Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych. – Kontrole zakładów w celu zapobiegania poważnych awarii.

źródło: opracowanie własne

8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu elckiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu elckiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 59. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu elckiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
– Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza pochodzących z niskiej emisji, takie jak: zastąpienie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem (np. ciepło systemowe, gaz, OZE) w budynkach, termomodernizacje budynków, modernizacje kotłowni opartych na spalaniu węgla; – Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji odnawialnych źródeł energii; – Rozbudowa sieci gazowniczej; – Rozwój publicznego transportu;	– 119,26 km sieci gazowej; – instalacje fotowoltaiczne (mikroinstalacje) o łącznej mocy 15,545 MW; – 425 przystanków autobusowych; – 35 km dróg dla rowerów; – 403 dofinansowania zrealizowane na wymianę źródeł ciepła przez WFOŚiGW w ramach programu „Czyste Powietrze” w latach 2022-2024;	– Kontynuacja wymiany źródeł ciepła, minimalizujących emisje zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim eliminujących wykorzystanie węgla; – Rozwój oraz promocja odnawialnych źródeł energii oraz technologii do magazynowania energii; – Dalsza termomodernizacja budynków; – Zwiększanie dostępności komunikacji zbiorowej; – Kontynuacja działalności kontrolnej, edukacja ekologiczna; – Budowa sieci gazowniczej;
Zagrożenia hałasem		
– Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu – remonty, modernizacje, przebudowy dróg; – Monitoring hałasu drogowego;	– Wybudowana mała obwodnica Ełku; – Ustanowione strefy ciszy;	– Modernizacje sieci drogowej; – Wykorzystywanie technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia; – Monitoring hałasu drogowego;

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Pola elektromagnetyczne		
– Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych; – Stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM;	– Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu;	– Prawidłowa lokalizacja urządzeń emitujących PEM oraz stały monitoring poziomu promieniowania elektromagnetycznego;
Gospodarowanie wodami		
– Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych;	– Prowadzony monitoring JCWP i JCWPd, w obrębie których leży powiat elcki; – Utrzymany stan dobry JCWPd;	– Budowa i rozbudowa zbiorników małej retencji; – Dalsza edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych;
Gospodarka wodno-ściekowa		
– Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu; – Budowa, rozbudowa i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków; – Budowa i rozbudowa ujęć wód oraz stacji uzdatniania wód;	– 95,6% ludności korzystającej z sieci wodociągowej; – 80,9% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej;	– Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej;
Zasoby geologiczne		
– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych; – Systematycznie prowadzone kontrole w zakładach górniczych;	– 9 przeprowadzone kontrole w latach 2019-2025 r. zakładów górniczych przez OUG;	– Eksploatacja zasobów zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; – Dalsze kontrole zakładów górniczych;
Gleby		
– Rekultywacje gleb;	– 7,66 ha zrekultywowanych gleb w 2022 r., a w 2023 r. 0,8052 ha;	– Dalsze rekultywacje gleb;

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
– Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych; – Budowa, rozbudowa PSZOK; – Usuwanie wyrobów azbestowych;	– Funkcjonujący PSZOK na terenie powiatu; – Przynależność Gmin powiatu elckiego do Związku Międzygminnego „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Elku	– Racjonalna gospodarka odpadami; – Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami; – Dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest.
Zasoby przyrodnicze		
– Systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych; – Nasadzenia drzew i krzewów;	– 55 134,69 ha powierzchni obszarów prawnie chronionych; – Cenne obszary przyrodnicze – wyznaczone m.in. obszary Natura 2000; – Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu; – Lesistość powiatu na poziomie 22,2 %	– Dalsze utrzymanie terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo; – Utrzymanie lesistości powiatu;
Zagrożenia poważnymi awariami		
– Systematyczne kontrole podmiotów korzystających ze środowiska; – Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii; – Podejmowanie kroków w zakresie usuwania poważnych awarii oraz ich skutków;	– Wykorzystywane najnowocześniejsze technologie przez zakłady; – Brak miejsca zdarzeń o charakterze poważnych awarii przemysłowych oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych; – Przeprowadzone kontrole zakładu ZZR; – Dofinansowania na rzecz Ochotniczych Straży Pożarnych;	– Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy; – Usuwanie skutków ewentualnych awarii; – Dalsze kontrole w ZZR;

9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie

9.1. Wyznaczone cele i zadania

W ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030* wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

CEL: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

CEL: Poprawa klimatu akustycznego w powiecie elckim.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

CEL: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

GOSPODAROWANIE WODAMI

CEL: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

CEL: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

ZASOBY GEOLOGICZNE

CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

GLEBY

CEL: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

CEL: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu.

ZASOBY PRZYRODNICZE

CEL: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele niniejszego Programu zostały wyznaczone na podstawie:

- zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- możliwości finansowych;
- celów dokumentów wyższego szczebla (poziom krajowy i wojewódzki);
- celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie powiatu).

Zadania wyznaczone w ramach kierunków interwencji zostały podzielone na:

- zadania własne: są to zadania, których wykonawcą jest jednostka samorządu, dla której utworzony został dokument.
- zadania monitorowane: zadania wyznaczone dla innych jednostek, organów oraz instytucji. Ich realizacja jest monitorowana przez jednostkę samorządu, dla której utworzony został dokument.

Działania obejmują również zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu elckiego

Tabela 60. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu elckiego

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie warminsko-mazurskiej <i>RWMŚ</i>	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami	OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	monitorowane: RWMŚ	-
						OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja <i>Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe</i>	monitorowane: Gminy	-
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [t/r] <i>GUS</i>	10 [2024 r.]	<10		OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	własne: Powiat Elcki monitorowane: gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	-
		Długość czynnej sieci gazowej ogółem [m] <i>PSG Sp. z o.o.</i>	119 263	>119 263		OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	monitorowane: Straż Miejska, Policja, Gminy	-
		Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności [%] <i>GUS</i>	35,6 [2023 r.]	>35,6		OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	monitorowane: PSG Sp. z o.o., właściciele budynków	brak środków finansowych, brak opłacalności ekonomicznej

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Długość sieci ciepłowniczej [km] GUS	67 [2023 r.]	>67		OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłownicze wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	monitorowane: zarządcy sieci ciepłowniczej	-
		Liczba przystanków autobusowych [szt.] GUS	425	>425	OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	-
						OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
						OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	
							własne: Powiat Elcki	-
							monitorowane: zarządcy dróg	
		Długość dróg dla rowerów [km] GUS	35,0	>35,0	OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
						OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	monitorowane: Gminy, zarządcy budynków	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Łączna moc instalacji fotowoltaicznych [MW] <i>PGE Dystrybucja S.A.</i>	15,545	> 15,545	OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
							monitorowane: Gminy	
						OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
					OP.5. Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii i adaptacja do zmian klimatu	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu elckiego	monitorowane: Gminy, mieszkańcy, przedsiębiorstwa	-
						OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-
						OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					OP.6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	własne: Powiat Elcki monitorowane: Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	brak zainteresowania społecznego
IZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie elckim	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas w województwie wg wskaźnika: - L_{DWN} - L_N [os.] <i>Strategiczne mapy hałasu i programy ochrony przed hałasem, RWMS</i>	- 2 400 - 1500 [2022 r.]	0	ZH.1. Ochrona przed hałasem	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu elckiego	monitorowane: RWMS	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
						ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	własne: Powiat Elcki monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	brak środków finansowych, brak wystarczającej wiedzy
						ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	brak środków finansowych oraz odpowiedniej infrastruktury
						ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	monitorowane: Gminy	-
						ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	monitorowane: zarządzający drogami, liniami kolejowymi	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					ZH.2. Zmniejszenie hałasu	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
							monitorowane: zarządcy dróg	
					ZH.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZH.2. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	monitorowane: gminy, zarządzający drogami, liniami kolejowymi	-
						ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	własne: Powiat Elcki	brak zainteresowania społecznego
III POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego [szt.] RWMS	0	0	PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	monitorowane: GIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	brak objęcia terenu powiatu punktami monitoringu PEM
						PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	własne: Powiat Elcki	-
					PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	monitorowane: PGE Dystrybucja S.A.	brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					PEM.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	własne: Powiat Elcki monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	brak zainteresowania społecznego
IV GOSPODAROWANIE WODAMI	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] <i>RWMS</i>	2	100	GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	własne: Powiat Elcki monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	bariery techniczne, brak środków finansowych
		Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym [%] <i>RWMS</i>	100	100		GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	monitorowane: właściciele gruntów, Gminne Spółki Wodne, PGW Wody Polskie	-
						GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW)	-
						GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	monitorowane: Gminy	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie małej retencji	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
							monitorowane: PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	
						GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	monitorowane: właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	brak zainteresowania społecznego
					GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	monitorowane: RWMŚ, PIG-PIB	-
						GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	monitorowane: WIOŚ, PGW WP	brak środków finansowych
						GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	monitorowane: rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	brak środków finansowych, brak zainteresowania rolników

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy	-
						GW.3.5. Ochrona stref brzegowych jezior – tworzenie stref wolnych od zabudowy nad brzegami zbiorników oraz ochrona i odtwarzanie roślinności przybrzeżnej	monitorowane: Gminy, właściciele i użytkownicy gruntów, rolnicy	opór właścicieli nieruchomości, brak świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów, brak środków finansowych, brak możliwości skutecznej egzekucji realizacji działania
					GW.4. Optymalizacja zużycia wody	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody)	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	opór społeczny, brak środków finansowych
					GW.5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
						GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
V GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km] GUS	881,4 [2023 r.]	>881,4	GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno- ściekowej	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%] GUS	95,6 [2023 r.]	>95,6		GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] GUS	321,6 [2023 r.]	>321,6		GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%] GUS	80,9 [2023 r.]	>80,9		GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] GUS	816 [2023 r.]	< 816		GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	własne: Powiat Elcki	-
							monitorowane: Gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW	
		Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] GUS	3 019 [2023 r.]	< 3 019		GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	monitorowane: Gminy	brak zasobów kadrowych
		Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%] GUS	13,6 [2023 r.]	< 13,6		GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	monitorowane: przedsiębiorstwa	-
						GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
					GWS.2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	monitorowane: WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka	
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]					
					GWS.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	własne: Powiat Elcki monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych	
VI ZASOBY GEOLOGICZNE	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.	Liczba udokumentowanych złóż surowców [szt.] <i>PIG-PIB</i>	62	62	ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Powiat Elcki monitorowane: OUG	-	
						ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	monitorowane: OUG	-	
		Wydobycie surowców mineralnych [tys. t] <i>Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, 2024, PIG-PIB</i>	2 033	brak możliwości określenia wartości szacunkowych		ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	monitorowane: zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	-	
						ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	własne: Powiat Elcki monitorowane: Samorząd Województwa, OUG, Minister Klimatu i Środowiska	-	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
VII GLEBY	Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	0	według potrzeb	GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	monitorowane: RWMŚ, IUNG w Puławach, OSChR	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
		Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	139,63	0		GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	monitorowane: ODR, ARiMR, KOWR	brak zainteresowania rolników
						GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepianiu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	monitorowane: Gminy i jednostki podległe JST	
					GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
						monitorowane: władający powierzchnią ziemi, sprawcy		
		GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	monitorowane: właściciele gruntów, RDOŚ	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów				
		GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	własne: Powiat Elcki	nieobjęcie w wykazie wszystkich terenów				
GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	własne: Powiat Elcki	-					
	Liczba osuwisk objętych monitoringiem [szt.] <i>PIG – PIB (SOPO)</i>	12	0					

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	monitorowane: Gminy	-
					GL.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	monitorowane: ODR, ARiMR	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
VIII GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg] <i>GUS</i>	300	< 300	GO.1. Racjonalna gospodarka odpadami	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu elckiego	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	-
						GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	własne: Powiat Elcki	-
		Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] <i>GUS</i>	40,5	>40,5			monitorowane: WIOŚ	
				GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku		monitorowane: Gminy	-	
				GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych		monitorowane: Gminy	niedostateczna świadomość społeczna	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Istniejące dzikie wysypiska [szt.] GUS	0	0		GO.1.6. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	monitorowane: PGL LP, Gminy	-
						GO.1.7. Modernizacja i rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	monitorowane: Gminy	-
					GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	monitorowane: Gminy, mieszkańcy	-
						GO.2.2. Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	monitorowane: Gminy, mieszkańcy	-
					GO.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	własne: Powiat Elcki	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
						GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	monitorowane: Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
IX ZASOBY PRZYRODNICZE	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Powierzchnia terenów chronionych [ha] <i>GUS</i>	55 134,69	≥ 55 134,69	ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	monitorowane: RDOŚ, Gminy	konflikty społeczne i przestrzenne, brak objęcia wszystkich terenów dokumentami planistycznymi
						ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	-
						ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	monitorowane: RDOŚ	brak środków finansowych
		ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych				
		ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	brak środków finansowych, niska skuteczność metod stosowanych w eliminacji gatunków inwazyjnych				
		ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	brak środków finansowych				
		Liczba pomników przyrody [szt.] <i>CRFOP</i>	28	≥ 28				

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej) [ha] GUS	124,61	> 124,61		ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	monitorowane: Gminy	-
						ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	brak środków finansowych, presja zabudowy, komunikacyjna i turystyczna na terenach przeznaczonych do zwiększania naturalnej retencji
						ZP.1.9. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz zachowanie istniejącej zieleni	monitorowane: gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości	brak środków finansowych
						ZP.1.10. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów przyrody	monitorowane: RDOŚ, Samorząd Województwa	brak środków finansowych
		Lesistość [%] GUS	22,2	≥ 22,2	ZP.2. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
						ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	monitorowane: PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	-

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	monitorowane: nadleśnictwa, właściciele lasów	brak środków finansowych
						ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	monitorowane: nadleśnictwa	brak środków finansowych
						ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	monitorowane: właściciele gruntów, PGL LP	brak zainteresowania właścicieli gruntów przystąpieniem do programów zalesieniowych
					ZP.3. Zarządzanie ruchem turystycznym w sposób zrównoważony	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	własne: Powiat Elcki	brak środków finansowych
							monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	
					ZP.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	własne: Powiat Elcki	-
							monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	monitorowane: PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych, akty wandalizmu i zniszczenie infrastruktury
XZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii [szt.] WIOŚ	0	0	ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	monitorowane: WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	-
						ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	własne: Powiat Elcki monitorowane: Gminy, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, PSP	brak środków finansowych
						ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	monitorowane: sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	-
					ZPA.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	własne: Powiat Elcki	-
							monitorowane: Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	

* Należy wskazać, czy zadanie należy do zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu) bądź czy jest zadaniem monitorowanym (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie powiatu, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym)

źródło: Program ochrony środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030, opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Elckiego wraz z ich finansowaniem

Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Elckiego wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	Powiat Elcki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat Elcki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Powiat Elcki	7 233	3 616	według kosztorysów			Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Elcki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	Powiat Elcki	46 465	33 323	według kosztorysów			Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Powiat Elcki	bezkosztowo w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	Powiat Elcki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Powiat Elcki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	Powiat Elcki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	Powiat Elcki	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GLEBY	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	Powiat Elcki	w zależności od inwestycji					budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	-
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
ZAGROŻENIA POWAZNYMI AWARIAMI	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Powiat Elcki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiat Elcki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

źródło: opracowanie własne oraz na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej

9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Tabela 62. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	RWMŚ w Olsztynie	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	według kosztorysów					budżet mieszkańców, przedsiębiorstw, spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Straż Miejska, Policja, Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Policji, Straży Miejskiej i Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	PSG Sp. z o.o., właściciele budynków	według kosztorysów					budżet PSG i mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłownicze wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	zarządcy sieci ciepłowniczej	według kosztorysów					budżet przedsiębiorstw ciepłowniczych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	według kosztorysów					budżet zarządców dróg, Gmin, zarządców komunikacji, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gminy, zarządcy dróg	14 214	10 478	933	według kosztorysów		budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet zarządców dróg	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Gminy, zarządcy budynków	11 937	3 300	według kosztorysów		budżet Gmin, zarządców budynków i mieszkańców	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków	
	OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	Gminy, zarządcy budynków	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Gmin, zarządców budynków, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gminy	według kosztorysów					Budżet Gmin, placówek oświatowych	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	Gminy	1 810	1 810	1 810	1 646	według kosztorysów	Budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu elckiego	mieszkańcy, Gminy, przedsiębiorstwa	1	300	według kosztorysów			budżet Gmin, mieszkańców, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, budżet samorządu województwa, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu elckiego	RWMŚ w Olsztynie	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Gminy, zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	Gminy, zarządcy dróg	zależności od inwestycji zaplanowanych w programach ochrony przed hałasem					budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	zarządcy dróg, zarządcy linii kolejowych	koszty w ramach zadań własnych					budżet zarządców dróg, budżet zarządzających liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	zarządcy dróg	14 051	2 500	według kosztorysów			budżet Gmin, budżet ZDP, budżet ZDW, budżet GDDKiA, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	Gminy, zarządzający drogami, liniami kolejowymi	według kosztorysów					budżet Gmin, budżet zarządzających drogami, liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	RWMŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	PGE Dystrybucja S.A.	brak możliwości określenia całkowitej wysokości kosztów					budżet przedsiębiorstwa	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	w zależności od inwestycji					budżet PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządów Zlewni), budżet Gmin,	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	właściciele gruntów, Gminne Spółki Wodne, PGW Wody Polskie	w zależności od inwestycji					budżet właścicieli gruntów, Gminnych Spółek Wodnych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	PGW Wody Polskie (RZGW)	w zależności od inwestycji					budżet RZGW i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	w zależności od inwestycji					budżet RZGW, budżet Gmin, budżet ODR, budżet przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, budżet PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, budżet rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	właściciele nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, WFOŚiGW, budżet właścicieli nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	RWMŚ, PIG-PIB	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ, budżet PIG-PIB	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, PGW WP	w zależności od inwestycji					budżet WIOŚ i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	w zależności od inwestycji					budżet rolników, Gmin, ARiMR, ODR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.5. Ochrona stref brzegowych jezior – tworzenie stref wolnych od zabudowy nad brzegami zbiorników oraz ochrona i odtwarzanie roślinności przybrzeżnej	Gminy, właściciele i użytkownicy gruntów, rolnicy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, budżet właścicieli i użytkownicy gruntów, budżet rolników	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody)	Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, przedsiębiorstw, budżet mieszkańców i rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, RZGW, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii					PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii					PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	3 000	3 000	w zależności od inwestycji			budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Gminy, właściciele nieruchomości, WFOŚiGW	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet właścicieli nieruchomości, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	przedsiębiorstwa	w zależności od inwestycji					budżet przedsiębiorstw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstwa kanalizacyjne	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ, PGW WP, Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	OUG	koszty w ramach zadań własnych					budżet OUG	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	OUG	koszty w ramach zadań własnych					budżet OUG	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet przedsiębiorstw, zakładów wydobywczych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji ich warunków	Samorząd Województwa, OUG, Minister Klimatu i Środowiska	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet Samorządu Województwa, budżet OUG, budżet Minister Klimatu i Środowiska	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GLEBY	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	IUNG w Puławach, GIOŚ, OSChR	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet IUNG, GIOŚ i OSChR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	ODR, ARiMR, KOWR	koszty w ramach zadań własnych					budżet ODR, ARiMR, KOWR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepieniu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	Gminy i jednostki podległe JST	koszty w ramach zadań własnych					budżet gmin i jednostek podległych JST	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	władający powierzchnią ziemi lub inni sprawcy zanieczyszczenia	w zależności od inwestycji					budżet władających powierzchnią bądź sprawców zanieczyszczeń	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	właściciele gruntów, RDOŚ	w zależności od inwestycji					budżet właścicieli budynków, budżet RDOŚ	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	ODR, ARIMR	koszty w ramach zadań własnych					budżet ODR, ARIMR, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu elckiego	Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	WIOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.6. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	PGL LP, Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet PGL LP, Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.7. Modernizacja i rozbudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gminy, mieszkańcy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, budżet mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.2.2. Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy, mieszkańcy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, budżet mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	w zależności od zakresu prowadzonej kampanii					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	Gminy, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Ministerstwa, RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, PGL LP, PGW WP	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, budżet RDOŚ, budżet Parków Narodowych, PGL LP, budżet organizacji pozarządowych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	Gminy	zgodnie z budżetem jednostek lub kosztami inwestycji					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, PGL LP, budżet RDOŚ, budżet gmin, budżet organizacji pozarządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.1.9. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz zachowanie istniejącej zieleni	gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet gmin, budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP 1.10. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów przyrody	RDOŚ, Samorząd Województwa	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet gmin, budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet PGL LP, Nadleśnictw, Straży Pożarnej, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	nadleśnictwa, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych					budżet nadleśnictw, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
	ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	nadleśnictwa	koszty w ramach zadań własnych					budżet nadleśnictw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	właściciele gruntów, PGL LP	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, budżet Parków Narodowych, budżet PGL LP, budżet RDOŚ, budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet nadleśnictw, Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet nadleśnictw	zadanie realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2026	2027	2028	2029	2030		
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ, przedsiębiorstw, Straży Pożarnej oraz Policji, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Gminy, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, PSP	3 650	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów				budżet Gmin, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, fundusze krajowe i UE, PSP	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet sprawców awarii, PSP, RDOŚ	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, WIOŚ, służb interwencyjnych, Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletnich Prognoz Finansowych oraz informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

10. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu oraz ograniczy negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych zadań. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie Programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie Programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania Programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- W czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych.
- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych.
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.
- Odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji oraz czas inwestycji uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

10.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Starostwa Powiatowego w Ełku,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Olsztynie,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku,
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie,
- Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Olsztynie,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie,
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o.,
- PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Białymstoku;
- Powiatowego Zarządu Dróg w Ełku,
- Nadleśnictw,
- Urzędów Gmin powiatu ełckiego,
- zakładów wodno-kanalizacyjnych.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne Starostwa Powiatowego w Ełku oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą m.in.:

- Mieszkańcy powiatu,
- Gminy powiatu ełckiego;
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie powiatu ełckiego,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- PGW WP – RZWG Białystok;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Zarządcy dróg,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Okręgowy Urząd Górniczy,
- Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Zarządcy nieruchomości wielorodzinnych,
- Placówki oświatowe i organizacje pozarządowe na terenie powiatu ełckiego,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza,
- Policja, straż pożarna,

- przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne, zakłady wodno-kanalizacyjne.

10.2. Edukacja ekologiczna

Prowadzenie edukacji ekologicznej we współczesnym świecie wymaga zintegrowanego podejścia do zagadnień ochrony środowiska. Zagadnienia w zakresie edukacji ekologicznej powinny obejmować szeroko pojętą dbałość o klimat, a także kwestie działań adaptacyjnych w zakresie najistotniejszych obszarów interwencji. Odbiorcy treści informacyjno-edukacyjnych mają coraz większe wymagania, którym można sprostać wykorzystując ogólnodostępny wachlarz sposobów prowadzenia edukacji ekologicznej. Zagadnienia i problemy edukacji ekologicznej można rozpatrywać w różnych kontekstach i aspektach:

- jako podstawowy obszar edukacji prowadzonej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej i nieformalnej,
- w kwestii konsumenckiej tj. w odniesieniu do cyklu życia produktów i świadomości ekologicznej konsumentów,
- jako element zarządzania środowiskiem i wdrażania opracowanych polityk, planów i strategii,
- jako praktyka społeczna.

Dla różnych obszarów edukacji trudne jest ustanowienie priorytetów edukacyjnych, gdyż powinny one być traktowane kompleksowo i równolegle, choćby z uwagi na fakt, że ochrona środowiska jest zagadnieniem interdyscyplinarnym, a wszystkie obszary interwencji wzajemnie się przenikają. Edukacja przez wieloaspektowe i interdyscyplinarne podejście: uświadliwia na problemy i zagrożenia środowiskowe, uświadamia ich przyczyny i skutki, uczy metod ich rozwiązywania oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, a także mobilizuje do czynnego podejmowania działań (osobistych i grupowych) na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030* jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) WYROBIENIE poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

W realizacji Programu ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;

- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Miasto Elk

W roku 2023 oraz 2024 roku zorganizowano akcję ekologiczną „Jedno Dziecko – Jedno Drzewo” w ramach której celem upamiętnienia narodzin dziecka mieszkańcy Elku posadzili 150 sztuk 15-letnich drzew na terenie Placu Jana Pawła II w Elku.

Cyklicznie każdego roku na wiosnę i jesienią odbywa się akcja „Śmieci oddajesz - drzewko dostajesz”, w ramach której mieszkańcy Elku w zamian za przyniesione elektroodpady otrzymują sadzonkę drzewka. Rocznie rozdawanych jest 1000 sadzonek drzew.

Działania związane z edukacją ekologiczną w 2024 r.:

- zajęcia edukacyjne w tematyce segregacji odpadów, recyklingu oraz zero waste (cykliczne);
- warsztaty „W duchu sezonowego i lokalnego odżywiania” (cykliczne);
- warsztaty „Wiosna sezonowo i lokalnie”;
- akcje Sprzątania Świata (kwiecień, wrzesień);
- warsztaty zero waste „Naturalne kartki okolicznościowe”;
- warsztaty Bio decoupage;
- warsztaty zero waste - dekoracje z darów jesieni;
- konkurs „Dobre rady na odpady”;
- warsztaty zero waste „Czerpanie papieru”;
- warsztaty zero waste - tworzenie biżuterii;
- warsztaty zero waste - świąteczne stroiki;
- warsztaty zero waste „Makrama”;
- druk broszur „Wiem jak segregować”;
- kampania edukacyjna zrealizowana w ramach zadania pn. „Rozwój systemu gospodarowania odpadami w zakresie doposażenia czterech PSZOK-ów w pojazdy specjalistyczne z systemem hakowym, mobilne kontenerowe PSZOK-i oraz kontenery magazynowe na potrzeby Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o.;
- edukacja ekologiczna, gospodarka odpadami, poprawna selektywna zbiórka odpadów komunalnych i wspieranie lokalnych inicjatyw, których celem jest pobudzanie i wzmacnianie świadomości ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych oraz ich odpowiedzialności za środowisko naturalne.

Gmina Elk

Gmina Elk rokrocznie propaguje szereg działań proekologicznych, stosując różne środki oddziaływania, tj. lokalne media i Internet, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, małe i duże przedsiębiorstwa oraz osoby prywatne. Różnorodne akcje ekologiczne kierowane są do dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy. Do działań cyklicznych zaliczyć można:

- umieszczanie informacji związanych z tematem ochrony środowiska, głównie za pośrednictwem strony internetowej, tablic informacyjnych Urzędu oraz sołectw;
- prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego z zakresu Programu „Czyste Powietrze” – udzielanie pomocy przy składaniu wniosków i rozliczaniu projektów, konsultacje na temat możliwości wsparcia wymiany starych nieefektywnych systemów ogrzewania oraz termomodernizacji budynków mieszkalnych (ok. 50 konsultacji miesięcznie);
- prowadzenie edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych – zajęcia dydaktyczne dla dzieci i młodzieży w oparciu o różnorodne programy i projekty, liczne konkursy związane z ochroną środowiska;
- uczestniczenie w akcji „Sprzątanie Świata” czy w zbiórce odpadów (baterie, korki, makulatura) organizowanych przez placówki oświatowe;
- organizowanie przez jednostki OSP spotkań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą w szkołach przy współpracy z dyrekcją szkół oraz zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Gminy informacji i procedur dotyczących właściwego zachowania się mieszkańców w sytuacjach różnego rodzaju zagrożeń dla życia, zdrowia i środowiska naturalnego.
- w trosce o środowisko naturalne, Gmina Elk, w ostatnich latach, realizowała również szereg innych działań edukacyjno-informacyjnych mających na celu m. in. popularyzację wiedzy o ochronie środowiska, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej, kształtowanie postaw ekologicznych.
- przykładowe działanie związane z edukacją ekologiczną realizowane w latach 2023-2024:
- zachęcanie mieszkańców do wymiany źródeł ciepła poprzez emisję spotu radiowego (termin emisji spotu: lipiec-sierpień 2023 r., przez okres 14 dni);
- zorganizowanie Gminnego Konkursu Plastycznego „W ZDROWEJ ATMOSFERZE” na wykonanie plakatu lub ulotki promujących ochronę powietrza, adresowanego do dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy (październik-listopad 2023 r.);
- zorganizowanie przez ZUG GM Elk gminnych obchodów Dnia Dziecka pt.: „Na Zielono”, pod honorowym patronatem Wójta Gminy Elk w ZSS w Stradunach w ramach popularyzacji postaw ekologicznych w szczególności w zakresie zasad selektywnej zbiórki odpadów. Podczas festynu został rozstrzygnięty konkurs ekologiczny „EKO-SZTUKA – czym na wakacje” (1 czerwca 2023 r.);
- zorganizowanie i przeprowadzenie działań edukacyjnych związanych z ochroną powietrza w trakcie imprezy plenerowej – Dożynek Gminy Elk w Chełchach, w trakcie których zapewniono atrakcje edukacyjne, tj.: stanowiska: przypinki z eko hasłami, gra puzzle XXL, eko fotel do zdjęć, gokarty solarne itp. (31 sierpnia 2024 r.);
- zorganizowanie Gminnego Konkursu Plastycznego „Odnawialne źródła energii ratują planetę” nawiązującego do zagadnień związanych z zanieczyszczeniem powietrza

oraz jego ochrony, skierowanego do dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy (listopad-grudzień 2024 r.);

- współpraca z Przedsiębiorstwem Gospodarki Odpadami „Eko-Mazury” Sp. z o. o. w Siedliskach przy realizacji programu „Mobilny PSZOK” poprzez zorganizowanie spotkania informacyjnego dla radnych i sołtysów, zamieszczanie artykułów na stronie internetowej oraz dystrybucję materiałów informacyjnych (plakaty, książeczki „Eko–Poradnik”).

Gmina Kalinowo

Na terenie gminy Kalinowo działania edukacyjne prowadzone są przez ZMGK oraz w szkołach przez przedsiębiorstwo zajmujące się odbiorem i transportem odpadów na terenie gminy Kalinowo.

Gmina Prostki

W gminie Prostki realizowano następujące działania edukacyjne:

- III EDYCJA EKO PROSTKI 2024 pod hasłem „ODPAD ZDASZ, KWIAT MASZ”, w której za wyznaczoną ilość wyselekcjonowanych, zgniecionych, plastikowych butelek PET można było odebrać sadzonkę wieloletniego kwiatu;
- EKO- STOISKO podczas DNI PROSTEK 2024 - rozbudzenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Prostki oraz promocja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych poprzez zabawy;
- konkurs plastyczny na przygotowanie „Ekologicznej Bombki Bożonarodzeniowej” - wykonana bombka bożonarodzeniowa powinna nawiązywać do tradycji świąt Bożego Narodzenia z wykorzystaniem elementów otaczającego lokalnego środowiska naturalnego.

Gmina Stare Juchy

Na terenie gminy Stare Juchy prowadzone są następujące działania związane z edukacją ekologiczną:

- Olimpiada wiedzy ekologicznej 05.06.2024 r. w Szkole Podstawowej w Starych Juchach - działanie cykliczne;
- Dzień Ziemi „Planeta kontra tworzywa sztuczne” 22.04.2025 r. – Szkoła Podstawowa w Starych Juchach;
- Wielki kredkowy recykling 22.04.2024 r. – Szkoła Podstawowa w Starych Juchach;
- Zbiórka tekstyliów dla schroniska Sonieczkowo 11.2024 – Szkoła Podstawowa w Starych Juchach;
- Konkurs plastyczny mobilny PSZOK 12.2024 – Szkoła Podstawowa w Starych Juchach;
- Eko-Mikołaj „Bądź widoczny świeć przykładem” 12.2024 – Szkoła Podstawowa w Starych Juchach;
- Zorganizowanie Juchowskiej – Zielonej Plac Dzielnicy z tablicą 3U promującą zasady Unikaj, Używaj, Utylizuj – Biblioteka Centrum Informacji i Kultury w Starych Juchach – działanie całoroczne;
- Książki umieszczane w budkach bookcrossingowych – Biblioteka Centrum Informacji i Kultury w Starych Juchach – działanie całoroczne;
- Umieszczanie na stronie Urzędu Gminy – informacji dot. segregacji odpadów, przewodnik – Urząd Gminy Stare Juchy – działanie stałe;

- Spotkanie edukacyjne – Zasady segregacji, mobilny PSZOK – Urząd Gminy Stare Juchy jako koordynator działań edukacyjnych, PGO „Eko-Mazury” – 21.01.2025;
- Posprzątaj naszą gminę – Urząd Gminy jako współorganizator akcji – kwiecień – działanie cykliczne coroczne.

Nadleśnictwo Ełk

Cykliczne imprezy edukacyjne Nadleśnictwa Ełk na terenie powiatu ełckiego:

- akcja wieszania budek lęgowych na terenie Leśnictwa Lipiny, organizowana przez Koło Łowieckie „Orla Jucha” i Nadleśnictwo Ełk -miesiąc luty;
- akcja sadzenia lasu - cykliczna impreza rodzinna (od roku 2013) z Firmą: „Impress Decor”, kwiecień –maj, organizator: Nadleśnictwo Ełk / „Impress Decor”;
- ogólnopolskie wiosenno-jesienne akcje sadzenia lasu organizowane przez Nadleśnictwo Ełk, uczestnicy: „Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ełku” - (osoby niepełnosprawne), szkoły podstawowe i średnie, stowarzyszenia, zakłady pracy i inne instytucje;
- PIKNIK RODZINNY w Szkole Podstawowej w Mrozach Wielkich - maj, Organizator: Nadleśnictwo / Rada Rodzicielska;
- „EŁKOWISKO” - cykliczna plenerowa impreza myśliwska – wrzesień. Organizator PZŁ Suwałki/ Nadleśnictwo Ełk-współorganizator;
- Ogólnopolska wiosenna „Akcja Sprzątania Lasu” oraz jesienna „Akcja Sprzątania Świata” organizowana wspólnie przez Nadleśnictwo Ełk i Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku. Uczestnicy akcji: „Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ełku” - osoby niepełnosprawne, szkoły podstawowe i średnie, stowarzyszenia, zakłady pracy, inne instytucje.
- GRZYBOBRANIE.” Akcja plenerowa połączona z praktyczną nauką rozpoznawania grzybów--wrzesień. Uczestnicy: „Towarzystwo Miłośników Ełku”, organizator- Nadleśnictwo Ełk.
- Uczestnictwo w dożynkach Gminnych na terenie powiatu ełckiego - wystawienie stoiska edukacyjnego - wrzesień.

10.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j.) Starosta Powiatu Ełckiego co 2 lata przedstawia Radzie Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie, należy przekazać go do organu wykonawczego województwa.

10.4. Monitoring realizacji Programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie powiatu elckiego, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu elckiego.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji Programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja POŚ.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym Programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 63. Wskaźniki monitoringu Program Ochrony Środowiska dla powiatu elckiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
Ochrona klimatu i jakości powietrza					
1.	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie warmińsko-mazurskiej	-	RWMS	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	123 508	<123 508
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	10	<10
4.	Długość czynnej sieci gazowej ogółem	m	PSG Sp. z o.o.	119 236	>119 263

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
5.	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	GUS	35,6 [2023 r.]	> 35,6
6.	Długość sieci ciepłowniczej	km	GUS	67 [2023 r.]	>67
7.	Liczba przystanków autobusowych	szt.	GUS	425	>425
8.	Długość dróg dla rowerów	km	GUS	35,0 [2023 r.]	>35,0
9.	Łączna moc instalacji fotowoltaicznych	MW	PGE Dystrybucja S.A.	15,545	>15,545
Zagrożenie hałasem					
10.	Liczba zakładów w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu	szt.	Starostwo Powiatowe w Elku	0	0
Promieniowanie elektromagnetyczne					
11.	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego	szt.	RWMŚ	0	0
Gospodarowanie wodami					
12.	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym	%	RWMŚ	2	100
13.	Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym	%	RWMŚ	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa					
14.	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	GUS	894,2	>894,2
15.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	GUS	95,6 [2023 r.]	>95,6

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
16.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS	325,7	>325,7
17.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	GUS	80,9 [2023 r.]	>80,9
18.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	GUS	1 139	< 1 139
19.	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	GUS	3 368	< 3 368
20.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	14	< 14
Zasoby geologiczne					
21.	Liczba udokumentowanych złóż surowców	szt.	PIG – PIB	62	≥ 62
22.	Wydobycie surowców mineralnych	tys. t	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce	32 033	„62
Gleby					
23.	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	ha	Starostwo Powiatowe	0,8052 [2023 r.]	według potrzeb
24.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Starostwo Powiatowe	139,63	0
25.	Liczba osuwisk objętych monitoringiem	szt.	PIG – PIB (SOPO)	12	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
26.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	GUS	294	<294
27.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	GUS	44,4	>44,4
28.	Istniejące dzikie wysypiska	szt.	GUS	0	0

⁶² brak możliwości określenia wartości szacunkowych

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
Zasoby przyrodnicze					
29.	Powierzchnia terenów chronionych	ha	GUS	55 134,69	≥ 55 134,69
30.	Liczba pomników przyrody	szt.	CRFOP	28	≥ 28
31.	Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej)	ha	GUS	124,61	> 124,61
32.	Lesistość	%	GUS	22,2	≥ 22,2
Zagrożenia poważnymi awariami					
33.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	WIOŚ	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągania celów programu.

Tabela 64. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030

	2026	2027	2028	2029	2030
Realizacja celów i kierunków działań na lata 2026-2030	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X		
Opracowanie Programu Ochrony Środowiska					X

źródło: opracowanie własne

10.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

10.6.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych (finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej) - obszarów ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych oznaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

• ochrona powietrza,	• edukacja ekologiczna,
• ochrona wód i gospodarka wodna,	• państwowy Monitoring Środowiska,
• ochrona powierzchni ziemi,	• programy międzydziedzinowe,
• ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,	• nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
• geologia i górnictwo,	• ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja, czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju, ponieważ:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- jest ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019., poz.1396 ze zm.) zarządza środkami z systemu opłat i kar w ochronie środowiska.

Fundusz poprzez wspieranie przedsięwzięć służących środowisku przyczynia się do stabilnego oraz efektywnego rozwoju regionu. Współpracując z instytucjami, podmiotami i osobami zaangażowanymi w problematykę ochrony środowiska, skutecznie i elastycznie wspiera beneficjentów w realizacji przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami.

Fundusz realizuje zadania wskazane na Liście Przedsięwzięć Priorytetowych, zgodne z przyjętą Strategią Działalności Wojewódzkiego Funduszu oraz Planem Działalności.

Bieżąca działalność Funduszu koncentruje się na efektywnej realizacji zadań i celów statutowych polegających w głównej mierze na udzielaniu pożyczek, dotacji i dopłat do oprocentowania kredytów bankowych. WFOŚiGW w Olsztynie finansuje projekty z zakresu ochrony atmosfery, ochrony wód, gospodarki odpadami, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody i monitoringu środowiska.

Zadania o niskiej rentowności, niezbędne do wypełniania środowiskowych i społecznych potrzeb współfinansowane są głównie w postaci dotacji. Pozostałe zadania otrzymują wsparcie w postaci preferencyjnie oprocentowanych pożyczek.

Fundusz współpracuje z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programów:

- Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”,
- Program Priorytetowy „Moja Woda”,
- „Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”,
- Program „Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie”,
- „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”,
- „Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych”.

Fundusz udziela szerokiej pomocy merytorycznej beneficjentom w trakcie przygotowania wniosków o dofinansowanie, a także podczas realizacji oraz rzeczowo – finansowego rozliczenia zadań.

Zespół Doradców Energetycznych WFOŚiGW w Olsztynie prowadzi działania związane z realizacją ogólnopolskiego projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”.

Działalność Funduszu przynosi wymierne korzyści środowiskowe m.in. w postaci nowo budowanych i rozbudowanych oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, instalacji przetwarzania odpadów, instalacji OZE, działań termomodernizacyjnych.

Szczegółowe informacje na temat działalności WFOŚiGW w Olsztynie można znaleźć na stronie internetowej funduszu: <https://wfosigw.olsztyn.pl/> lub pod numerem telefonu: 89 522 02 01.

Rządowy Fundusz Inwestycyjny Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce. To Program, który jest zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu. Założenia Programu Inwestycji Strategicznych:

- pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- poprawa warunków życia obywateli,
- powstanie nowych miejsc pracy,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju,
- efektywne zaangażowanie sektora finansowego.

Program obejmuje ponad 30 obszarów gospodarki, w tym m.in.: inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycje społeczne tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe. Przekazane fundusze mają na celu wspomaganie ochrony środowiska naturalnego. Obejmą one „zielone” inwestycje i programy wspierające obywateli oraz dążące do poprawy jakości środowiska w Polsce.

Fundusze Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich, którymi są: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Dokument, jakim jest Umowa Partnerstwa, określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie będziemy mieli **72,2 miliarda euro**, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości **3,8 miliarda euro**. Łącznie to około **76 miliardów euro**.

Polityka spójności na lata 2021-27 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna

polityka rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Aby realizować założenia Umowy Partnerstwa, potrzebujemy programów krajowych i regionalnych. Określają one priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

Podobnie jak w latach 2014-2020 również w nowej rozpoczynającej się perspektywie około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw.

Znamy już podział środków na poszczególne programy krajowe:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)** – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)** - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to:

praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. W puli FEPW jest ok. 2,5 mld euro.
- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)** – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych, działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce. Budżet programu wyniesie 0,5 mld euro.
- **Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)** – 4,4 mld euro
- **Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)** – 0,475 mld euro;
- **Fundusze Europejskie dla Rybactwa** – 0,5 mld euro;
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** – 0,56 mld euro;
- **Regionalne Programy Operacyjne.**

Spis tabel

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu elckiego.....	15
Tabela 2. Liczba ludności powiatu elckiego w latach 2015-2024	15
Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	33
Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych	34
Tabela 5. Charakterystyka i parametry kotłów i wentylatorów.....	36
Tabela 6. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie elckim.....	38
Tabela 7. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu elckiego	38
Tabela 8. Pozwolenia wydane przez Marszałka Województwa na terenie powiatu elckiego.....	40
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	41
Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	43
Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu elckiego	46
Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza	49
Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O ₃	50
Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O ₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku).....	51
Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy warmińsko-mazurskiej.....	52
Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie warmińsko-mazurskiej.....	53
Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu elckiego.....	54
Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	65
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie elckim w latach 2021-2024.....	66
Tabela 20. Zestawienie ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych na terenie powiatu elckiego.....	67
Tabela 21. Krótkookresowe poziomy hałasu komunikacyjnego w Buniakach w 2022 roku ...	71
Tabela 22. Krótkookresowe poziomy hałasu komunikacyjnego w Oraczach w 2022 roku	71
Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.	76
Tabela 24. Charakterystyka sieci elektroenergetycznej na terenie powiatu elckiego	77
Tabela 25. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych wraz z wynikiem pomiaru 2022 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	81
Tabela 26. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych na rok 2024 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	82
Tabela 27. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat elcki.....	87
Tabela 28. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu elckiego.....	99
Tabela 29. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu elckiego	112
Tabela 30. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu elckiego	114
Tabela 31. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu elckiego	116
Tabela 32. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu elckiego.....	119
Tabela 33. Ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu elckiego.....	120
Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu elckiego	122
Tabela 35. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu elckiego	125
Tabela 36. Złóża kopalin występujące na terenie powiatu elckiego	129

Tabela 37. Złoża znajdujące się na terenie powiatu elckiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin.....	134
Tabela 38. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu elckiego.....	134
Tabela 39. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu elckiego.....	138
Tabela 40. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu elckiego.....	139
Tabela 41. Zestawienie osuwisk (terenów, na których występują ruchy masowe) na obszarze powiatu elckiego.....	141
Tabela 42. Wykaz funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.....	143
Tabela 43. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu elckiego.....	146
Tabela 44. Masa odpadów zebranych selektywnie [t] w latach 2021-2024 z terenu powiatu elckiego.....	147
Tabela 45. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu elckiego.....	149
Tabela 46. Dzikie wysypiska na terenie powiatu elckiego.....	151
Tabela 47. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu elckiego wydane przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.....	153
Tabela 48. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu elckiego.....	155
Tabela 49. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu elckiego.....	160
Tabela 50. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu elckiego.....	161
Tabela 51. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu elckiego.....	169
Tabela 52. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu elckiego.....	170
Tabela 53. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu elckiego.....	171
Tabela 54. Charakterystyka zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie powiatu elckiego.....	172
Tabela 55. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu elckiego.....	174
Tabela 56. Tereny zieleni w powiecie elckim.....	174
Tabela 57. Najważniejsze problemy na terenie powiatu elckiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.....	185
Tabela 58. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu elckiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.....	188
Tabela 59. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu elckiego.....	192
Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Elckiego wraz z ich finansowaniem.....	210
Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	216
Tabela 62. Wskaźniki monitoringu Program Ochrony Środowiska dla powiatu elckiego.....	242
Tabela 63. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Elckiego na lata 2026-2030.....	245

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu na tle województw.....	8
Rysunek 2. Powiat elcki w podziale na gminy.....	9
Rysunek 3. Położenie powiatu elckiego na tle mezoregionów.....	10

Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu elckiego.....	11
Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu elckiego.....	11
Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu elckiego.....	12
Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu elckiego.....	13
Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie elckim.....	14
Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu elckiego.....	16
Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	16
Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu elckiego.....	44
Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu elckiego.....	45
Rysunek 13. Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy ochrony powietrza.....	48
Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.....	52
Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych.....	57
Rysunek 16. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.....	58
Rysunek 17. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski.....	59
Rysunek 18. Mapa nasłonecznienia Polski.....	60
Rysunek 19. Stan techniczny dróg wojewódzkich w powiecie elckim.....	68
Rysunek 20. Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu w Buniakach w 2022 roku.....	70
Rysunek 21. Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu w Oraczach w 2022 roku.....	71
Rysunek 22. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu elckiego.....	78
Rysunek 23. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu elckiego.....	80
Rysunek 24. Wody powierzchniowe na tle powiatu elckiego.....	86
Rysunek 25. JCWP rzeczne oraz pozostałe wraz z zlewniami w zasięgu których znajduje się powiat elcki.....	89
Rysunek 26. JCWP jeziorne na tle powiatu elckiego.....	90
Rysunek 27. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu elckiego.....	93
Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną.....	95
Rysunek 29. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną.....	95
Rysunek 30. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną.....	96
Rysunek 31. Klasy zagrożenia suszą rolniczą.....	96
Rysunek 32. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu elckiego.....	97
Rysunek 33. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat elcki.....	113
Rysunek 34. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat elcki.....	115
Rysunek 35. Ujęcia wód podziemnych na tle powiatu elckiego zgodnie z udostępnionymi danymi od PGW WP RZGW.....	121
Rysunek 36. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu elckiego.....	123
Rysunek 37. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu elckiego.....	124
Rysunek 38. Lokalizacja złóż kopalin na terenie powiatu elckiego.....	133
Rysunek 39. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu elckiego.....	155
Rysunek 40. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000.....	164
Rysunek 41. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000.....	165
Rysunek 42. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000.....	167
Rysunek 43. Siedliska przyrodnicze na tle granic obszaru natura 2000.....	168
Rysunek 44. Obszary chronione na tle powiatu elckiego.....	173
Rysunek 45. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu elckiego.....	175